

Vak 119

152

~~Pater H. A. J. van Os~~

~~Oed. frat. min.~~

BIBLIOTHECA
CONV. WILHELMUS
OED. FRAT. MIN.

G

HH.

GES

GODVRUCHTIGE OEFENINGEN

152

TER EERE DER

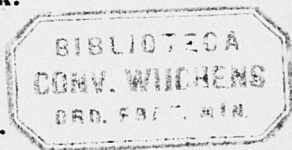
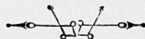
— H. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

—
GESCHIEDENIS, NOVENEN, GEBEDEN EN GEZANGEN

DOOR

P. VAN DER PLOEG, Pr.

Zesde druk.

LEIDEN,
J. W. VAN LEEUWEN,
ANTIQ. BOEKHANDEL, HOOIGRACHT N. 74.
1885.

GOEDKEURING.

IMPRIMATUR.

HARLEMI,
die 3 Junii 1885.

J. A. VAN DEN AKKER,
Libr. Cens.

Voorbericht.

Nu de zesde uitgaaf van dit werkje door uitverkoop noodzakelijk was geworden, hebben wij hier en daar iets weggelaten — het overige is onveranderd gebleven — om door nog lagere prijs ieder in staat te stellen zich dit schoone en nuttige boekje aan te schaffen.

Over de aflaten alleen dit:

Door de Pausen Pius IX z. g. en Leo XIII is verleend: een volle aflat, ook toevoegelijk aan de zielen in het vagevuur, voor alle geloovigen, die, na gebiecht en gecommuniceerd te hebben, de parochiekerk, of de kerk op het Martelveld te Brielle bezoeken in de maanden Juni, Juli en Augustus en daar dan eenigen tijd godvruchtig bidden voor de uitbreiding des geloofs en naar de meening van Zijne Heiligheid.

De Uitgever.

V
dit
en
geb
eer
tela
beg
dier
woe
einc
kan
ber

HET

I
niet
Gon
leek
den
ond
t o c
m e
beh

GESCHIEDENIS.

We geven hier een beknopt verhaal van hetgeen dit heilig heldental voor het geloof heeft uitgestaan, en het laatste gedeelte er van, bepaaldelijk ten gebruike vooreene Negendaagsche Oefening hun ter eer, naar de dagen der maand en week van hun martelaarschap. Houdt men de eerste Novene, dan beginne men den 30^{en} Juni 's avonds, of buiten dien tijd, op een maandag-avond, ten einde op een woensdag, den dag van hunnen dood, te kunnen eindigen. Wat zij vóór den 30^{en} Juni ondergingen, kan men zeer gevoegelijk, ter inleiding of voorbereiding, vóór het begin der Novene herdenken.

HET LIJDEN DER GORKUMSCHE MARTELAARS VAN
DEN 27^{en} TOT DEN 30^{en} JUNI.

Vrijdag, 27 Juni.

In den zeer vroegen morgen van den 27^{en} Juni, niet lang na middernacht, werd het kasteel van Gorkum, waar de priesters, kloosterlingen en vele leeken dier stad veiligheid gezocht hadden, aan den bendekapitein Marinus Brant overgegeven, onder uitdrukkelijk beding van vrijen aftocht voor ALLEN, niet één uitgenomen. Tegen de bezworene overeenkomst in, behandelde Brant hen allen als gevangenen; de

leeken echter liet hij welhaast, op enkele na, tegen grof geld heengaan; doch de priesters en kloosterlingen hadden nu van zijne beruchte Watergeuzen des te meer te verduren.

Hun is van de overgave des kasteels af, tot hunnen dood toe, geen rust gelaten, maar aanhoudend alle beschimping en mishandeling, allerlei kwelling en foltering zoo bij nacht als bij dag aangedaan. Aldadelijk greep men den Vice-gardiaan Hieronymus met geweld bij de borst, gaf een soldaat den Gardiaan een hevigen slag in het aangezicht, en braakte men de afschuwelijkste bedreigingen tegen hen allen uit. Men sloot hen in een dievenkot en bood hun eindelijk, 't was vrijdag, tot stilling van den honger vleesch aan, wat zij weigerden, omdat het hun ter bespotting van de kerkelijke wet werd aangeboden.

Om eenigzins te beseffen wat onze martelaren te verduren hadden, denke men zich die bezetting van het kasteel, welke meerendeels uit allerwegen opgeraapte roovers en moordenaars bestond, en naar hartelust met de gevangenen te werk ging. In den laten avond vooral, als zij meestal geheel of nagenoeg beschonken waren, kwamen zij die eerwaardige belijders bespotten, mishandelen, met de vuist in 't aangezicht slaan, baldadig schoppen, rukken en sleuren, met allerlei vervloekingen overladen. Was de eene bende vermoeid, dankwam er eene andere, of men liet er nieuwsgierige

prie
voo
die
ker
„di
„zo
had
er
Op
nac
bie
din
zie
één
ten
de
we
we
an
ke
kn
lat
de
va
de
w
va
w
P

priesterhaters van elders bij, zoodat er weinig rust voor de afgematte martelaars overbleef. Zoo vielen die bandieten den eerstennacht oververzaad in den kerker en schreeuwden: „Laat ons dien afgoden-„dienaars de deelen, neus en ooren afsnijden en „zoo aan een kruis hangen!” Ter schrik-aanjaging hadden zij ook ladders bij zich, als wilden zij hen er naakt aan vastbinden en dadelijk gaan folteren. Op een valsch gerucht echter, dat de vijand naderde, bleven de martelaars eene wijl alleen, biechtten bij elkaar en wekten elkander tot volharding op. Weldra waren de beulen terug, plaatsten zich in een hoek en bevalen, dat de gevangenen één voor één bij hen zouden komen. Zij verwachtten niets anders dan dat men hun zoo dadelijk den hals zoude afsnijden. „Uit die zwarten willen we er een!” riepen die woestaards, daarmede de wereldgeestelijken aanduidende. „Ik ben gereed!” antwoordde Pastoor Leonardus, stapte onverschrokken toe, zelf zijn hals en borst ontblootend, en knielde neder om er, naar hij meende, het hoofd te laten. Maar zij begonnen luidkeels telachen en vorderden zijngeld. Toen was de beurt aan Godefridus van Duynen, vervolgens aan den ouden Rector der Augustinessen, Joannes van Oosterwijk, van wien zij met het geweer op de borst de schatten van het klooster wilden weten. In hunne verwachting teleurgesteld, grepen zij nu te grimmiger Pastoor Nicolaus Poppel aan, op wien zij

buitendien, om zijn preeken tegen de ketterij, bizonder verbitterd waren. Zij plaatsten hem zóó in hun midden, dat hij zich niet heen of weder kon bewegen; vorderen, hem een geladen pistool voor den mond houdende, het verborgen goud en zilver af, en vragen onder allerlei smaad, of hij nu nog durft roemen, dat hij gaarne voor het Katholieke geloof wilde sterven. „Gaarne!” antwoordde Nicolaus onbevreesd, en bizonder voor dit mijn geloof: „dat het Lichaam en Bloed zelf van onzen Heer „Jesus Christus in het Allerheiligste Sakrament „des Altaars onder de gedaanten van brood en „wijn waarachtig tegenwoordig is.” Niet anders denkend, of de soldaat, die hem altijd het pistool voor den mond hield, zou losbranden, sprak hij met luider stem: „Heer! in uwe handen beveel ik mijnen geest.” Maar die roovers wilden van de schatten hooren, sloegen hem het koord van een Franciskaan om den hals, en het andere eind over de deur, en heschen hem herhaaldelijk zoo geweldig op, dat hij het bijna bestierf; doch niets van hem vernemend, stieten zij hem buiten kennis, van zich weg.

Nu kwam men met hetzelfde doel bij de Eerwaarde Franciskanen en begon met den jongsten te pijnigen. Een dezer riep van smart: „Wij weten „van geen geld, daarvoor zorgt de Gardiaan.” De beulen, den Vicarius voor den Gardiaan houdende, zetten hem een dolk op de borst en

eischen aanwijzing der schatten. De edelmoedige Vicarius maakt bij dit doodsgevaar den eigenlijken Gardiaan, Nicolaas Piek, niet bekend; maar ook deze wil niet, dat een ander voor hem lijde, en roept luide, dat hij de Gardiaan is. Die onmenschen vliegen op hem aan, en slaan hem dat zijn gansche lichaam er van gekneusd was; daarop werpen zij hem zijn koord om den hals en over de deur, trokken hem, evenals zij het Pastoor Nicolaus Poppel hadden gedaan, wreedaardig op en neder, en wel zóó lang, dat het koord brak, en hij zonder eenig teeken van leven, op den grond ineenzeeg. Toen richtten zij hem tegen den muur op, blakerden hem met brandende kaarsen het voorhoofd, de kruin, en het gansche gelaat, lieten de vlam door den neus naar de hersenen spelen, verbrandden dan den mond van binnen, tong en verhemelte, en, hem dood wanende, schopten zij hem weg en zeiden: „'t Is maar een monnik! wie zal er naar „talen?” — Dit was het lijden van den eersten dag en nacht.

Zaterdag, 28 Juni.

Tegen aller verwachting kwam de zoo deerlijk mishandelde Gardiaan weder bij, erlangde ook de spraak terug, en zijne eerste woorden waren om allen te bemoedigen, hun verzeikerende, hoe hij nu bij eigen ondervinding wist, dat de pijn van het ophangen niet zoo erg was. „Hoe gaarne,”

zeide hij, „had ik tot God gegaan: maar wijl „het Hem anders heeft behaagd, zoo geschiede „al wat Hij over mij besloten heeft. Voor zulk „eene korte en lichte foltering zullen wij opsnellen tot het eeuwige leven, en 't zal in waarheid „blijken, hoe het lijden van dezen tijd niet te „vergelijken is bij de toekomstige glorie, welke „in ons geopenbaard zal worden.”

Zeer vroeg in den morgen kwamen eenige beulen met een bijl, om den Gardiaan, dien zij dood achtten, in stukken te hakken en die op de poorten der stad te spijkeren. Hem, tot hunne groote verbazing nog in leven vindende, begonnen zij den martelaar op nieuw te mishandelen, schoppen hem met hunne voeten en traptten hem met hunne hakken in buik en zijden, hem intusschen de smadelijkste woorden toevoegende.

Met den nacht stormde er weder eene beschonken bende den kerker in, en daaronder een dronken Fries, een kapitein, die den gevangenen beval de wangen op te blazen, en dan sloeg hij hun met de volle vuist herhaaldelijk in het gezicht, zoodat bij velen het bloed uit mond, neus en oogen sprong. Te gelijk overlaadde hij met zijne makkers die eerwaardige belijders met de vuilaardigste beschimpingen, en koelden zij aan hen op allerlei wijze hun boosaardigen moedwil. Bij den morgen zag men, hoe hun gelaat misvormd en smartelijk opgezwollen was.

Zondag, 29 Juni.**FEESTDAG VAN DE HH. MARTELAREN PETRUS
EN PAULUS (1).**

Daags daarna beroemde zich die onbeschaamde Fries, bij den Schout aan tafel gezeten, op hetgeen hij dien nacht had uigericht als op een heldenstuk; en elken dag, doch vooral des nachts, hadden de gevangenen deze en dergelijke mishandelingen te verduren. Was de eene bende vermoeid, want verzaad waren die wreedaards nooit, dan trad er eene andere op; en kwamen er vreemden op het kasteel, zij mochten naar believen met de martelaars te werk gaan. Waren er die zich te voren door hen beleedigd waanden, men kon zich nu, met woord en daad, zooveel men slechts wilde, aan hen wreken.

Dat ook de feestdag der Apostelvorsten, bepaaldelijk van den H. Petrus, die de sleutels van het rijk der hemelen ontving, de afvalligen op de volgende beschimping bracht, laat zich gereedelijk denken. Zeker is het, dat zij vooral op dien dag het sakrament der Biecht hebben bespot. Zij knielden bij de oudste Paters neder en deden of zij biechtten; dan als razenden, sloegen zij die grijsaards in het aangezicht en op het hoofd. De stokoude Wilhadus

---

(1) Men gedenke het heden wel, dat onze Martelaars juist op dezen dag, met het XVIII Eeuwfeest van den marteldood der Apostelvorsten Petrus en Paulus, door P I U S IX z. g., in 1867 heilig verklaard zijn.

zeide altijd zeer bedaard op elken slag: „De o gratias!” „God zij gedank!” Een, die eene spotbiecht bij hem had gedaan, vroeg hem wat hij er op zeide: „Ik zal God voor u bidden!” was zijn wijs en vriendelijk antwoord. Dat maakte den onverlaat nog woedender; als een bezetene greep hij den negentigjarigen grijsaard aan, en sloeg en mishandelde hem allergruwelijkst. En deze herhaalde immer: „Deo gratias!” „God zij gedank!”— Zoo ging het elken dag, en vooral des nachts, en met allerlei verschillende bespottingen en pijnigingen. Daarbij werden onze martelaars aanhoudend door vreeselijken honger en dorst gefolterd.

Maandag, 30 Juni.

's Avonds vóór de Novene.

Men leze de opmerking over het beginnen der Novene, op blad. I bovenaan.

Op den 30en Juni zouden op bevel van Marinus Brant twee ijverige Katholieken, Dirk Bommer en Arnout Coninck, te Gorkum opgehangen worden. Zij verzochten om hun biechtvader, Pastoor Leonardus, die verlof kreeg om den kerker te verlaten en hen naar de galg te begeleiden. Hij troostte en sterkte hen, en sprak hun van Jakobs ladder, waar engelen op- en afklommen, gelijk er ook nu engelen hen zagen en hielpen, en hun aanstonds de gloriekroon

zouden toereiken. „Zijt manmoedig!” sprak de waardige herder, „nu is het uwe beurt, morgen „wellicht de mijne: dezelfde straf, dezelfde schande, „dezelfde dood staan mij te wachten.” Onder de hand vermaande en bezwoer hij ook nog andere geloovigen, dat zij toch tot het laatste toe zouden volharden in hetgeen zij van hunnen Pastoor geleerd hadden. De soldaten wilden hem nu naar het kasteel terugvoeren, doch de burgers verzetten er zich tegen, en men bracht hem naar het stadshuis. Daar werd hem verboden de Mis te lezen; ook mocht hij niet zonder verlof de stad verlaten. Dan moest hij op Maria-Bezoek in de kerk preeken: hij wist nu, voegde men er bij, hoe hij voortaan te preeken had.

Reeds dadelijk hadden de bloedverwanten van den Gardiaan zich beijverd om hem vrij te koopen; doch de vaderlijke kloosteroverste bleef bij zijne herhaalde verklaring: dat hij niet dan met al zijne kinderen wilde bevrijd worden, en anders met allen wilde sterven. Datzelfde getuigde hij aan een bij hem toegelaten bloedverwant en sprak: „O! het is niet iets gerings, voor het „Katholieke geloof te mogen sterven!” — Wat ook de Vicarius in zijn vurig geloof met de meeste geestdrift herhaalde. Nog een ander bloedverwant, die heelmeeester was, mocht den Gardiaan bezoeken, maar kon zijne tranen niet weerhouden: zóó misvormd en mishandeld zag de martelaar

er uit. En toen die geneesheer sprak over die pijnlijke wonden: „O! 't is slechts weinig,” riep hij in vervoering uit, „wat ik tot hiertoe leed voor „den naam van Jesus, mijn allerbemindesten Heer, „die voor mij zondaar zóóveel geleden heeft: „mocht ik voor het Katholieke geloof, lid voor lid, „in stukken gehouwen worden!... Laat ze met mij „doen wat zij willen; laat ze mij ontvellen, braden, „ik ben bereid om er alles voor te lijden!” En ook tegen hem wilde de in heilige liefde ontgloeide Gardiaan van geen bevrijding voor zich zelven alleen hooren.

Wekken wij heden-avond aan al deze betuigingen van een zoo levendig geloof ook ons geloof op, om met des te meer vrucht deze oefeningen te houden. „Zonder het geloof toch is het onmogelijk, aan God te behagen.” (Hebr. xi, 6.) Spreken we met alle aandacht eene akte van geloof en zeggen wij vol vertrouwen:

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.
Onze Vader; Wees gegroet; Glorie zij
den Vader.

EERSTE NOENE.

NAAR DE NEGEN LAATSTE LIJDENS DAGEN
ONZER MARTELAREN.

Dinsdag, 1 Juli.

Eerste dag der Novene.

Men beginne des verkiezende, heden en de volgende dagen, de oefening met het Onze Vader, Wees gegroet, en Glorie zij den Vader, enz., ter eere van onze HH. Martelaars.

Onze Martelaren lijden met offervaardigen heldenmoed voor hun geloof.

Op den 1sten Juli kwam de afvallige Luiksche Kanunnik Jan van Omal, een bloeddorstig priesterhater, onze gevangenen beschimpen, sloeg godslasterlijke taal tegen het Allerheiligste uit, en zeide, dat hij door Graaf van der Mark, die met zijne Watergeuzen vrijmachtig in den Briel als zijne zetelstad heerschte, naar Gorkum gezonden was, om hen allen te laten ophangen. Dadelijk antwoordde de vurige Hieronymus: „Doe gelijk gij zegt, wij zijn allen bereid!” Terwijl nu Omal als een dolzinnige tiert, scheldt en knarsetandt, komt er een beul in met koorden en laat ze hun dreigend zien. „God zij geloofd!” roept nu de Gardiaan Nicolaus met eenige anderen, „God zij „geloofd en gedankt! dat het zoo ver gekomen is.” Aan een groot deel der kloosterlingen ontnam men hunne kappen, en de beul hield ze, ofschoon dit alles slechts eene vertooning was; zoodat die

martelaars, van nu af, enkel met een dun onderkleed gedekt bleven. Intusschen zong daar een afvallige uit spot een Latijnschen kerkzang op de HH. Petrus en Paulus, wier feestdag twee dagen te voren gevierd was. En wel toepasselijk was het, wat hij van Nero en die Apostelen deed hooren (1); immers eene wreedheid zag men hier als van Nero, een heldenmoed, welke dien der Apostelvorsten herinnerde. En ook: onze martelaren leden voor hetzelfde geloof in Christus, en bijzonder voor hun geloof in de opperhoofdigheid van Christus' eersten Stedehouder, van den H. Petrus, den eersten Paus van Rome, en van diens opvolgers tot aan de voleinding der eeuw.

Met den nacht kwam daar weder eene bende beschonken beulen, om zich in een nieuw tooneel te verlustigen. Zij bonden de kloosterlingen, die zich weder, gelijk bij elk nieuw gevaar, door de biecht tot den dood hadden voorbereid, twee aan twee en riepen: „Zingt nu, monniken! met dezestaatsie gaat „gij ter dood!” Onverwijld hieven zij het Te Deum (2) aan, wat een soldaat uit spot ten einde toe met hen medezong. Zoo bracht men hen aan eene welvoorziene tafel, waar er velen zaten te brassen, die hun, na veel smaad en hoon, dubbelsteenen aanboden, zeggende: „Werpt nu, wie „t eerst zal hangen, de anderen zullen op hun

(1) Zie die woorden onder de Gebeden.

(2) Zie het Te Deum onder de Gebeden.

„beurt volgen.” „Dat is onnoodig!” riep oogen-
 „blikkelijk de moedige Gardiaan, ik bied mij zeer
 „gaarne het eerst aan, ik ken toch den strop, ik heb
 „het nog pas ondervonden.” ’t Was echter weer
 boosaardige schrikaanjaging; de kloosterlingen
 werden, en weder in processie, naar hunnen
 onderaardschen kerker teruggebracht. Voor de
 anderen was daags te voren tegen geld, eene hoogere
 en eenigzins dragelijker gevangenis verkregen;
 doch ook dáár waren zij voor het graauw niet
 beveiligd, en inzonderheid had Pastoor Nicolaus
 Poppel veel van een afvallig parochiaan te lijden,
 die hem in godslasterlijke smaadtaal zijnen ijver
 voor de eer van het H. Sakrament verweet.

Vereeren wij heden den onverschrokken en
 offervaardigen moed onzer zoo herhaaldelijk met
 den dood bedreigde martelaren; en merken wij
 reeds hier wèl op, hoe zij voor hun geloof,
 inzonderheid voor hun geloof in de opperhoofdig-
 heid van den Paus, en Jesus’ waarachtige tegen-
 woordigheid in het H. Sakrament, van alles
 beroofd, gekerkerd, geboeid, beschimpt, mishandeld
 en telkens met den schandelijksten dood bedreigd
 werden. Bidden wij vurig om volharding in
 dit ons zelfde geloof, en om genade voor alle
 afgedwaalden, dat ook zij het met ons mogen
 belijden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie zij den Vader.

WOENSDAG, 2 JULI, FEEST VAN MARIA-BEZOEK.

Tweede dag der Novene.

De H. Leonardus, vooral om zijne verheerlijking van Maria, met allen ter dood gezocht.

Op den 2en Juli, den feestdag van Maria-Bezoek, was de Groote kerk van Gorkum vol hoorders, en men zag onder hen eene menigte afvalligen en vreemde Calvinisten, die verwachtten, dat Pastoor Leonardus nu meer in hun geest zoude preeken. Doch de trouwe herder, niet in het minst door dat aantal vijanden vervaard, sprak even rustig als te voren; begon met den lof van de „Zalige Maagd en Moeder Gods, Koningin des „hemels,” verdedigde tegen de nieuwgezinden met kracht van redenen hare uitnemende voorrechten, en vooral hare voortdurende maagdelijkheid. Openlijk verzocht hij, dat zij die meer bewijzen verlangden, zich bij hem zouden vervoegen. Vervolgens richtte de goede herder zich tot de zijnen, wekte hen in de teederste en vurigste taal op, dat zij toch vast zouden staan in het Katholieke geloof en besloot aldus: „Volhardt dan, smee ik u, „kloekmoedige en edele burgers! volhardt, en

„blijf
deze
naar
Past
geva
gewe
het
hun
vind
O
Past
beri
en
had
bev
oms
ver
wij
op
en
lijk
Na
of
de
zet
he
ge
ha
on

„blijft standvastig in het Katholieke geloof!” Om deze preek zochten de Calvinisten nog te meer naar eene gelegenheid, om den onverschrokken Pastoor weder naar den kerker, en met de overige gevangenen ter dood te brengen; want openlijk geweld durfden zij op dit oogenblik, uit vrees voor het volk, niet gebruiken; zij wisten echter in hunnen haat al spoedig zulk eene gelegenheid te vinden.

Op denzelfden 2^{en} Juli kwam de zuster van Pastoor Leonardus hem uit 's Hertogenbosch berichten, dat hunne moeder ernstig ziek lag, en vurig verlangde, haren zoon te zien. Reeds had die zuster, door anderen geholpen, van den bevelhebber Brant, die uit eigenbelang allen naar omstandigheden wilde believeu, tegen geld een verlofbrief voor haren broeder verkregen; doch wijl er iets in den vorm ontbrak, wilde hij er niet op vertrekken. Men ontving, alweder voor geld, en altoos onder verbintenis, dat Leonardus dadelijk zou terugkeeren, een anderen verlofbrief. Nauw echter was hij tot Woudrichem gekomen, of opgehitste priesterhaters uit Gorkum, vreezende, dat die kostbare buit hun zoude ontsnappen, zetten hem na, vatten hem weder en schelden hem voor een verrader. Leonardus toonde het geteekende verlof; men rukte het hem uit de hand, verduisterde opzettelijk het bewijs zijner onschuld, en voerde hem onder allerlei scheld-

taal naar Gorkum terug. Intusschen had men daar het volk door den schandelijksten laster tegen den onschuldigen herder opgeruid, en hij werd door de menigte met alle verwoedheid ontvangen. Men vloekte, men sloeg, men schopte, men trapte hem het gansche lichaam over, en schreeuwde om strijd: „Hang hem op, hang „hem op! weg, weg met hem!” Vergeefs beriep Leonordus zich op zijn vrijgeleide; men sleepte hem naar het kasteel, waar Brant hem gelastte zich te ontkleeden: hij zou door de pijnbank tot bekentenis van schuld worden gebracht. Reeds stond Leonardus daartoe gereed, als Brant, wel bewust, dat hij het stuk geteekend had, tegenbevel gaf en hem in de gevangenis der kloosterlingen deed werpen. De geloofsvervolgers, hiermede nog niet tevreden, hitsten de gemoederen tegen alle gevangenen gelijk op, ten einde hunnen dood te verhaasten.

Doch ook van hunnen kant ijverden aanzienlijke Katholieken voor de bevrijding hunner martelaren, en beriepen zich nogmaals bij den bevelhebber op de bezworen voorwaarden der overgave van het kasteel. Hij kon dit niet ontkennen, maar gaf voor, dat de vrijlating niet meer in zijne macht stond, en de Prins van Oranje daarover beslissen moest. Terwijl zij zich nu tot den Prins wendden, zochten de afvalligen nog meer de terechtstelling te bespoedigen, en zonden eenigen naar den Briel, om

den c
beru
zake
M
voor
van
des
en v
ver
God
wij
misk
on c
barn
B
O
wor
O n

Onz

I
ker
den
naa
kle

den doodvijand van priesters en kloosterlingen, den beruchten Graaf van der Mark, over den staat van zaken in te lichten, en alzoo tot hun doel te komen.

Merken wij nog op, hoe de heilige Leonardus, vooral ook om zijne verdediging der voorrechten van Maria, altijd Maagd en Moeder, en Koningin des hemels, met de zijnen ter dood werd gezocht; en volgen wij zijnen onverschrokken ijver in de verheerlijking van Maria, de Moeder van God en ook onze Moeder, getrouw na. Bidden wij voor de ongelukkigen, die hare voorrechten miskennen, en spreken wij ook voor die ondankbaren bij haar, die de Moeder van barmhartigheid en de toevlucht der zondaren is.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Donderdag, 3 Juli.

Derde dag der Novene.

Onze Martelaren zijn, in hunne ootmoedigheid, vol wantrouwen op zich zelve, vol vertrouwen op God.

Dezelfde Omal, die voor twee dagen in den kerker kwam, onze martelaars beschimpte en met den dood bedreigde, was inderdaad door Lumey naar Gorkum gezonden, om alle priesters en kloosterlingen, die hij daar in boeien zou vinden,

gevankelijk tot hem naar den Briel te voeren. Eerst echter wilde hij, door eenige nieuwgezinden daartoe aangezocht, de verovering der stad Bommel beproeven; wat hem als zeer gemakkelijk was voorgespiegeld. Die aanslage echter mislukte geheel, en met een groot verlies, kwam hij den 3den Juli woedend naar Gorkum terug. In zijne verbittering had hij nu gaarne de gevangenen of dadelijk omgebracht, of naar den Briel vervoerd; hij durfde dit echter uit vrees voor het volk niet doen.

Onze martelaars baden intusschen te zamen, vermaanden en bemoedigden elkaar. De stokoude Wilhadus en de vrome Nicasius lagen schier aanhoudend ter aarde geknield, in het gebed verzonken. Pastoor Leonardus leed veel aan de zware, vooral inwendige verwondingen, hem den vorigen dag toegebracht. Ook zijn medepastoor Nicolaus leed nog aan de gruwelijke mishandelingen van den eersten nacht, en niet minder de kloekmoedige Gardiaan, die, hoezeer ook weder door een bloedverwant daartoe aangezet, niet voor zich alleen, zonder zijne medebroeders, wilde vrijgekocht wezen; „onder de hulp van Gods „genade,” sprak hij, „wil ik met hen leven en „sterven.” Hij dan ook mocht, naar zijn bijzonder lijden, bijzondere inwendige vertroostingen smaken; en God scheen zijne trouwe dienaren thans te sterken tegen den zwaren strijd, dien zij welhaast voor zijnen naam zouden te verduren hebben.

De d
onsch
vian
delijk
leven
zuste
„ster
„and
Ma
hunn
op z
God
en ge
die l
vertr
al d
o n v
en h
wij
korin
(Phi
Bi
O
wor
O n

De diep-ootmoedige Leonardus, ofschoon geheel onschuldig aan de verhoogde verbittering hunner vijanden, smeekte zijne medegevangenen herhaaldelijk om vergiffenis, dat hij hen aldus in nieuw levensgevaar had gebracht. Zoo had hij tot zijne zuster gezegd: „Als het God behaagt, dat ik hier „sterven moet, wijt het, bid ik u, aan niemand „anders dan aan mij en mijne zonden.”

Merken wij heden op, hoe onze martelaren, in hunne diepe ootmoedigheid, vol wantrouwen zijn op zich zelven, maar tevens vol vertrouwen op God; hoe zij alles doen om elkander te sterken en gedurig tot God om versterking bidden, die hun dan ook, in zijne vaderlijke liefde, zijne vertroosting niet onthoudt. Steunen ook wij aldus, bij een levendig besef van ons eigen onvermogen, op Gods alvermogen; en hoe ongenoegzaam wij ook zijn uit ons zelven, wij zullen dan toch bij alle gevaar, bij alle bekoring, alles vermogen in Hem die ons versterkt. (Phil. iv, 13.)

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie zij den Vader.

Vrijdag, 4 Juli.*Vierde dag der Novene.**Het kwaad verwint tot hooger goed.*

Toen de Katholieken, die voor de bevrijding der gevangenen ijverig werkzaam bleven, ondervonden, dat al hunne vertoogen niets baatten, besloten zij hunnen vrijkoop te beproeven. Eenige dagen te voren toch wilde men Pastoor Nicolaus voor eene bepaalde som uitleveren; Pastoor Leonardus had terstond dat geld bijeengebracht; doch het geraakte in handen van een afvalligen bedrieger, zoodat met het geld toen de hoop op Nicolaus' redding verloren ging. Door den invloed echter van den kerkerprovoost bij Brant, hoopte men nog te slagen, en er werden ernstige pogingen tot vrijkoop gedaan. Doch bij de terugkomst van Omal waren er verraderlijke lieden, die, onder den schijn van welwillendheid, die ijverende Katholieken aanraadden, dat zij toch bij Omal niet voor de gevangenen zouden spreken, maar wachten tot zijn vertrek; anders, zeiden zij, liep men gevaar, dat hij, in zijnen haat tegen de geestelijken, hen óf dadelijk ombrengen óf naar den Briel overvoeren zou. Aldus verleid, deden de hierin al te lichtgeloovige welgezinden gedurende Omal's aanwezigheid niets, en lieten ook dien 4^{en} Juli voorbijgaan. Den volgende dag, vóór zijn vertrek, bleek het duidelijk, hoe valsch de bewering dier huichelaars was, daar Omal zich

door
liet
steld
bevr
en g
men
kwa
M
voor
veel
well
kroo
tr o
ijver
geen
altij
weg
bidd
geli
B
O
wor
O n

Vuri

L

door een ander gevangene dan onze martelaars liet verbidden en hem voor geld op vrije voeten stelde. Zoo werd ook deze poging tot hunne bevrijding door bedrog en geveinsdheid verijdeld en ging de hoop op hun behoud verloren; zoo, menschelijkerwijze gesproken, zegepraalde het kwaad over het goed!

Merken wij heden op, hoe dit alles door Gods voorzienigheid is toegelaten, omdat Hij aan de zijnen veel meer dan een kortstondigen tijd op aarde, welhaast het eeuwige leven en de onverwelkbare kroon der glorie in den hemel wilde geven. *Vertrouwen wij vastelijk*, wanneer soms onze ijverigste pogingen mislukken, of onze gebeden geene verhooring schijnen te vinden, dat Hij, die altijd onze Vader is, iets véél beters voor ons heeft weggelegd, en blijven wij met onze martelaars bidden, dat zijn heilige wil geschiede gelijk in den hemel, zoo ook op aarde.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegoet; Glorie zij den Vader.

Zaterdag, 5 Juli.

Vijfde dag der Novene.

Yurige liefde van onze Martelaren voor het heil der zielen.

Den 5en Juli maakte Omal zich gereed om

met den avond te vertrekken, en te gelijk al de gevangenen naar den Briel te voeren. Uit vrees voor oproer, durfde hij hen te Gorkum niet ter dood brengen; ook waagde hij het niet, hen bij dag in te schepen; want eenige nieuwgezinden hadden hem verzekerd, dat de Katholieken er zich met alle geweld tegen verzetten zouden. In dien nacht dan (van den 5en op den 6en Juli), kwamen de beulen onze martelaars van hunne mantels en togen en alle kleed van eenige waarde berooven, zoodat de meesten ter nauwernood gedekt waren. De negentigjarige Willhadus vroeg tegen de koude een oud manteltje terug, en werd met kaakslagen en een vloed van beschimpingen en scheldwoorden bejegend; waarop hij, als naar gewoonte, „D e o g r a t i a s!” „God zij gedankt!” antwoordde, en met gevouwen handen voor zijne vervolgers bad. Er was toen toch iemand die hem een oud stuk kleed toewierp. Pastoor Leonardus, in zijn zielenijver diep bedroefd, dat hij aldus midden in den duisteren nacht weggevoerd werd, en de zijnen nog met geen laatst woord tot volharding kon opwekken, wendde zijne betraande oogen naar de stad, en riep als voorspellend uit: „Gorkum, „Gorkum! o wat al rampen hangen over u!” — en wel is dat woord spoedig door velerlei geesels over die stad vervuld.

Merken wij heden op, hoe de heilige Leonardus en Willhadus boven alles aan het heil der

zielen denken en hun eigen lijden vergeten; en hoe al die martelaren alles prijs geven en verlaten, liever dan met hun geloof ook hunne ziel te verliezen. IJveren ook wij naar ons vermogen voor de bekeering van afgedwaalden en zondaren, en offeren ook wij liever alles op, dan schade te lijden aan onze ziel.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Zondag, 6 Juli.

Zesde dag der Novene.

Jammerlijke toestand der afvalligen van het geloof.

Het was reeds na middernacht geworden, eer onze geloofshelden uit den kerker geleid en ingescheept waren. Zij voeren eenigen tijd op de Merwe voort, en werden toen zóó dicht op elkaar in eene mosselschuit gepakt, dat zij van stank en benauwdheid zouden gestikt zijn, had men hen niet op een vrachtschip overgeplaatst, waarmede zij nu dien zondag omstreeks negen uur te Dordrecht aankwamen. Daar ontnam men aan den ouden Wilhadus zijn versleten stuk mantel, en ook aan anderen wat

zij nog aan kleeding overhadden. Terwijl Omal met zijn gevolg goede sier hield, liet hij de gevangenen in het schip zonder eenig voedsel, ten spot aan hunne wachters en het toestroomend gepeupel, dat zich in dit schouwspel kwam verlustigen, hen verguisde en begekte, op het Roomsche geloof schimpte en smaalde. De soldaten spanden een zeil, om met dien toeloop hun voordeel te doen; slechts tegen eenig geld mocht men er achter komen en dan naar hartelust met de martelaars te werk gaan. Zoo kwam aldaar ook een befaamd Calvinist en begon tegen hen over het Allerheiligste Sakrament te redetwisten. De Pastoors Leonardus en Nicolaus, en Hieronymus de Vicarius verdedigden met alle kracht en vuur de Katholieke leer, en Leonardus vooral, zoo welsprekend en geleerd, bracht zijnen bestrijder zoodanig in het nauw, dat hij, gansch verslagen en beschaamd, geen woord meer wist te zeggen. Toen, bevend en knarsetandend van woede, begon hij te schelden en te vervloeken, en had al de gevangenen weldadelijk overboord willenslingeren. De Gardiaan wisselde geen enkel woord met hem, en vermaande ook zijne medepriesters, het daarbij te laten, om toch het heilige niet voor de honden, en geen paarden voor de zwijnen te werpen (Mt. VII, 6.)

Daar kwamen ook Katholieken, die zich tot weenens toe met de martelaars begaan toonden, en onder hen waren er, die, zoo men het toegestaan

had,
Asse
gans
besch
kamp
waar
engel
nami
verde
gevan
zeer
dien
den
het s
en v
Me
v a n
ja v
bond
word
tot z
zij d
wij t
zoov
voor
en e
opda
held
open

had, gaarne Theodorus van Emden en Petrus van Assche zouden vrijgekocht hebben. Maar die gansche menigte hield niet op met de vuilaardigste beschimpingen, verwijten en bedreigingen; onze kampvechters voor het geloof waren hier in waarheid een schouwspel voor de wereld, voor engelen en menschen! (1 Cor. iv, 9.) — Eerst in den namiddag, met het hooger gerezen water zeilde men verder. De schipper, die opgemerkt had, dat de gevangenen nog niets hadden gegeten, gaf hun wel zeer weinig maar toch éénig voedsel; men voer dien zondag voort tot op eene mijl afstand van den Briel; den nacht brachten de martelaars op het schip door, en leden weder veel van honger en van koude.

Merken wij heden op, hoetreurig de toestand van a f v a l l i g e n is; 't is alsof zij blind, verhard, ja verwoed zijn tegen de waarheid en dezer bondigste uiteenzetting: zij w i l l e n niet overtuigd worden, en brengt men hen door klem van redenen tot zwijgen: tot wat al onwaardige wapenen nemen zij dan hunne toevlucht. O b i d d e n, b i d d e n wij toch véél met onze heilige martelaren, die zoovéél voor de waarheid geleden, zoo vurig voor haar gestreden hebben, o bidden wij toch véél en eenparig v o o r z u l k e o n g e l u k k i g e n, opdat eindelijk eens hunne oogen voor het stil en helder licht dier goddelijke waarheid mogen opengaan.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Maandag, 7 Juli.

Zevende dag der Novene.

Het veelvuldig en heldhaftig lijden onzer Martelaren.

Vroeg in den morgen lagen onze gevangenen buiten den Briel aan het (oude) Havenhoofd, en wachtten er een uur op de komst van den Graaf van der Mark, die zijne rooverbenden in bloeddorst en priesterhaat nog verre overtrof. Hier, waar de nieuwgezinden zich het eerst vestigden en hun zetel hadden, hier hebben onze thans verheerlijkte Martelaren, door de belijdenis van het aloude geloof, de gloriekroon verworven.

Al spoedig na hunne aankomst, snelden de barbaarsche inwoners toe, en 't is niet te zeggen wat zij al tegen deze eerbiedwaardige schaar van geestelijken uitsloegen; hoe godslasterlijk zij van het Allerheiligste spraken; hoe zij honderdmaal dreigden met galg en rad. De Graaf, andersgewoon na zijn nachtelijk slempen tot laat op den dag te slapen, komt op het eerste bericht vol vreugde aangevlogen, en begon, het schip ziende zoo vreeselijk te schaterlachen, dat hij achterover op

zijn paard viel, en hij braakte op eens al wat zijn helsch gemoed hem ingaf, tegen de martelaren uit. Zijne soldaten bonden hen twee aan twee, en leidden hen een en andermaal en voor de derde maal in p r o c e s s i e rondom eene daaropgerichte galg; zij moesten er ondergaan, er achteruit omhenengaan, er in een kring voor neerknielen, en dit alles onder het zingen van opgegeven kerkgezangen ter eer van Maria, zooals het *Salve Regina* (1); zij waren toch gekomen, dus schimpten de soldaten, om de g e l o f t e van eene bedevaart of pelgrimstocht te volbrengen. Ondertusschen stonden tallooze toeschouwers te spotten, en bracht de beul een ladder aan de galg alsof hij hen onverwijd zoude ophangen. Maar dit was slechts vertooning en voorspel van hetgeen de martelaars verder zouden te verduren hebben. Want bij het langzaam naderen van hun einde, is telkens ook hun lijden toegenomen; in den eersten nacht echter en op dezen z e v e n d e n dag hebben zij wel het vreeselijkst geleden, waarom wij er ook langer bij moeten stilstaan.

Zoo dan tot spot trokken zij in processie naar de stad; twee leekebroeders gingen voorop met spiesen, van boven met klitten en onkruid gesierd; de beul trad in 't midden, met een gestolen kerkvaan in de hand. In de stad gekomen, moesten

---

(1) Zie dit onder de G e b e d e n.

zij weder zingen, het T e D e u m, (1) en bekende responsoriën. Twee soldaten reden er naast, e_n zweepten hen wreedaardig met van de boomen gerukte takken in hals en aangezicht; dan vooral, wanneer iemand van vermoeienis niet hard genoeg medezong. De Graaf zelf dreef hen te paard voort, en sloeg hen van tijd tot tijd geweldig met eene roede. En wat zij van de stedelingen moesten hooren en verduren, dat is onmogelijk te beschrijven; die grove spot en gemeene kwinkslagen, die vuige schandtaal en afschuwelijke godslasterlijkheden: 'tging alles te boven wat men zich bedenken kan; bij hunne woorden voegden zij de daad en mishandelden onverhinderd de gevangenen naar hartelust. De gansche stad was uitgestroomd; men stond aan beide kanten in lange, dichte rijen, en er was niemand, volstrekt niemand, die eenig mededoogen toonde; aan het getier en geschimp en het bespotten van kerkelijke plechtigheden en gebruiken (2) was geen einde. Zoo kwam men op de markt, waar eene galg gereed stond, en alsof zij hier, gelijk zoo straks buiten de stad, dadelijk zouden opgehangen worden, moesten zij er driemaal omheengaan, onder het zingen der Litanie van alle Heiligen (3) en ander kerkgezag; dan onder de galg knielen

---

(1) Zie de G e b e d e n.

(2) Zie een voorbeeld met het «A s p e r g e s», onder de G e b e d e n.

(3) Zie de G e b e d e n.

en h
geen
gebe
Gode
helde
het l
het ,
He
een
pries
jaren
besp
hals,
door
en P
getee
zoo
hen
meni
hang
die p
ook
in w
Gorl
en ri
de g
herd

(1)
de t v

en hymnen van Maria zingen. Toen aan het eind geen der Martelaars, zeker uit bescheidenheid, het gebed aanhief, moest ook dit volgen, en de oude Godefridus van Duynen zong het (1) met eene heldere stem, en zóó vast en gerust als hij het in het Lof gewoon was; waarop al de anderen met het „A m e n” besloten.

Het was nu acht uur vóór den middag. Welk een schouwspel! Daar werden eerbiedwaardige priesters, grijsaards van zestig, zeventig ja negentig jaren door eene gansche stad, door alle gepeupel bespot, gehoond, geslagen, gestooten en getrapt; hals, borst, aangezicht, 't was alles doorstriemd, doorwond, blaauw en bebloed; de Gardiaan Nicolaus en Pastoor Nicolaus waren beiden daarenboven geteekend met de wurgstreep van het koord; en zoo toonde men hun dreigend den strop en beukte hen met stokken, onder het bulderend gejuich der menigte, en toen schreeuwden er: „Weg met hen! hangt ze aan de galg, die monniken, die mispapen, die papisten!” En daar, o schande! daar waren ook vrouwen bij, die voor niemand onderdeden in wreedaardigheid. Eene afgevalen vrouw uit Gorkum sprak Pastoor Nicolaus met zijn naam aan, en riep, bij meer, hem toe: „Wat zult gij nu schoon de galg versieren!” Ja, de trouwe Gorkumsche herders zagen er van hunne eigene parochianen,

---

(1) Dit gebed staat achter den z e v e n d e n dag van de t w e e d e N o v e n e, en onder de Gebeden.

mannen en vrouwen, die hen uitscholden en het hun tot een verwijt maakten wat zij tot hun zieleheil hadden gezwogen. „Dát was hem veel „harder,” verklaarde Leonardus, hoezeer ook tot alles bereid, „dat was hem veel harder dan alle „smaad en de dood!”

Uitgeput en badend in hun zweet, werden de martelaars eindelijk in een allervuilst dievenkot gestoken; hier vonden zij den Pastoor van Heynoort, en een half uur later bracht men er twee Norbertijnen van Monster. Daar, in dien ondersten stikdonkeren kerker, waar alle onreinheid van twee hoogere gevangenen in nederkwam, bleven zij, dicht opeengedrongen, staan tot 's middags drie uur, en werden nu, altijd zonder eenig voedsel, naar het stadhuis geleid, alwaar zij, in Graaf Lumey's tegenwoordigheid, één voor één door geslepen Calvinisten ondervraagd werden. Toen Pastoor Leonardus, als naar gewoonte, een zeer vrijmoedig antwoord gaf, sloeg hem een soldaat met een hellebaard in den hals; en op zijn wederwoord: „Slaat mijn vleesch zooveel het u „lust en terwijl ge 't nog kunt, want lang zal „het niet duren!” sloeg een ander hem met een krijgshamer op het achterhoofd, dat het bloed er uit schoot. Al onze martelaren beleden eenparig al wat de H. Kerk leert. Broeder Cornelius, van Wijk-bij-Duurstede, zeide eenvoudig, dat hij hetzelfde geloofde als zijn Gardiaan; wel verzekerd,

dat
onder
doch
die h
Eind
moei
enis
verst
Ma
ler l
ne n
wa a
lijken
verw
straa
hier
te sc
voor
w ij
hun
Bi
Op
word
O

dat deze geloofde wat de Kerk leert. Na dit onderzoek bracht men hen naar den kerker terug, doch nu, door sommiger tusschenkomst, naar een die hooger, minder donker en niet zoo morsig was. Eindelijk verkreeg Pastoor Leonardus met veel moeite, dat men hun uitgeput van honger, vermoeienis en pijnen, een vat water en eenig brood verstrekke.

Merken wij heden op, hoeveel, op hoe velerlei wijze, van hoe velerlei personen, in welk eene stemming, en waarvóór onze martelaars op deze verschrikkelijken dag hebben geleden; vergelijk met hen hunne verwoede vervolgers: welk eene tegenstelling! hoe straalt hier de luister der waarheid, hoe maken hier de afvalligen zich zelven en hunne dwaalleer te schande. Danken wij God toch vurig voor de genade van het ware geloof; en bidden wij te hartelijker voor de verblinden, die hun ongeluk niet inzien.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Din sdag, 8 Juli.*Achtste dag der Novene.**Strijd tegen velerlei verleiding.*

In den midden van den 8en Juli bracht men zeven onzer martelaars naar het stadhuis, om, weder in Lumey's bijzijn, een nieuw en scherper onderzoek te ondergaan. Men koos hiertoe als de voornaamsten de beide Pastoors Leonardus en Nicolaus, den Gardiaan met zijnen Vicarius en Godefridus van Mervel en de twee Norbertijnen. Kon men dezen overwinnen en tot afval bewegen, zoo dacht men, dan zouden de overigen wel volgen. Daardan bevonden zich twee Calviniste predikanten, eenige edellieden uit Lumey's gevolg en anderen. De eerste vraag liep over den Paus, tegen wien de Graaf een doodelijken haat koesterde. En als de eene predikant, een onbeschaamde Gorkumsche schipper, niets met al zijn spreken uitrichtte, riep hij telkens: „Hangt ze maar op, hangt ze maar op!” De andere predikant, een gewezen pastoor van den Briel, zocht hen, met allerlei schoone beloften en vooruitzichten, van den Paus en het geloof af te trekken; waarop de manmoedige Gardiaan ook dit ten waardig bescheid gaf: dat het Katholieke geloof hem meer was dan zijn leven, en hij gaarne met zijn bloed zijne prediking zou bezegelen. Even volstandig en heldhaftig weigerde Pastoor Leonardus den Paus te verloochenen. „Gij geeft

„altijd,” voegde hij er bij, „hoog op van uwe
 „godsdienstvrijheid, en gij wilt mij dwingen, mijn
 „geloof tegen mijn geweten in te verlaten. Maar
 „laat ons een vrijen redestrijd voeren, en wie het
 „wint, die worde gevolgd.” Dit voorstel beviel
 den meesten aanwezigen, en de twee predikanten,
 hoezeer zij het ook zochten te ontduiken, werden
 gesteld tegenover Pastoor Leonardus en den
 Gardiaan. Het duurde niet lang, of de eene
 predikant, die de echtheid van zijn Bijbel te
 bewijzen had, raakte vast; dat bemerkten de
 Calvinisten en begonnen Pastoor Leonardus, die
 toen sprak, in de rede te vallen, en te schelden,
 en wierpen hem en den Gardiaan de raadzaal uit.
 Nu moest P. Hieronymus antwoorden, en onver-
 vaard, als altijd, beleed hij het Katholieke geloof.
 Toen leidde men de twee Norbertijnen voor, die,
 over de wezenlijke tegenwoordigheid van Christus
 in het H. Sakrament des Altaars ondervraagd,
 beleden en te gelijk bewezen, wat de H. Kerk
 over dat geloofspunt leert, waarop de verslagen
 tegenpartij hen met scheldwoorden overlaadde.
 Ook de nog overigen stonden vast in de belijdenis
 van het Katholieke geloof. Onderwijl had de
 Gorkummer schipper, gedurig in het nauw gebracht,
 niets anders geschreeuwd dan: „De strop! de galg!
 „ophangen!” en de Graaf riep het herhaaldelijk
 met hem mede. Dát toch was hem en den zijnen

het grootste genot, dat die geestelijken den smadelijksten dood zouden sterven.

Intusschen hadden de Katholieken te Gorkum, die zich tot den Prins van Oranje hadden gewend, den 7en Juli een gunstig antwoord ontvangen. Hij beval nadrukkelijk aan alle bevelhebbers van steden of plaatsen, dat men geen geestelijke of kloosterling mocht hinderen, maar dat zij allen denzelfden vrijdom als het volk zouden genieten. Brant gaf hiervan een afschrift voor Lumey in den Briel, hetwelk onverwijld den volgenden morgen (8 Juli) door een ijverig Katholiek werd overgebracht: hij moest tevens bij den Graaf voor alle gevangenen spreken, bijzonder voor Pastoor Leonardus, wiens zuster tienduizend dukaten ten losprijse had geboden. Tegen den avond kwam de bezorger van den brief in den Briel aan. Doch de trotsche Graaf riep bulderend uit: Hij, Lumey, was zoowel heer en meester als Oranje; hij erkende hem noch iemand anders voor zijn meerdere; en te vergeefs nu was elk pleit ten voordeele der gevangenen.

Ook twee broeders van den Gardiaan waren in den Briel en lieten niets onbeproefd om hem te redden; zij verkregen voor geld, dat hij voor een of twee uren met hen in het huis van den provoost mocht gaan. Daar had hij gevaarlijke en herhaalde aanvallen van zijne eigene broeders door te staan; zij boden hem hun huis aan, zouden voor zijn onderhoud zorgen, hem den handel leeren,

zoodat hij een rijk bestaan kon hebben. Nicolaus antwoordde, dat hij liever terstond wilde sterven, dan ook maar in het minste van het Katholieke geloof en van God af te wijken; hij toonde hun aan, dat van den Paus af te vallen, afvallen is van de Kerk en afvallen van God; „die de Kerk „niet tot moeder heeft,” zeide hij met den H. Cyprianus, „kan God niet tot Vader hebben.” Nu brachten zij hem aan eene welvoorzienene tafel, en toen de martelaar, die uitgeput was van honger en vermoeienis, zich genoegzaam versterkt had, en opgeruimd met hen sprak, zochten zij hem met bidden en smeeken en allerlei middelen over te halen, dat hij slechts voor een wijl zijn geloof zou ontveinzen, om zijne broeders de schande van zulk een dood te besparen. Met heilige verontwaardiging bestrafte hij hen, en verklaarde, dat hij dien reeds geproefden dood niet vreesde. Toen bezwoeren zij hem, dat hij zich dan nu zeker zou laten vrijkoopen, daar hij zijne lotgenooten toch niet redden kon. Onwrikbaar hervatte Nicolaus, dat hij volhardde bij hetgeen hij altijd gezegd had, en met zijne medebroeders wilde blijven in leven en dood. Verstoord over die halsstarigheid, gelijk zij het noemden, gingen zijne broeders heen, en onze afgematte strijder strekte zich een oogenblik op een bank neer en sliep gerust in het aangezicht van den dood!... Ook de andere gevangenen hadden eenige verlichting en ontvingen, door zijn

toedoen, van zijne broeders wat spijs en drank.

Middelerwijl zat de Graaf te slempen en had buitengemeen veel gedronken. Hij ziet het bevel van den Prins nog eens in, en merkt, dat het slechts een afschrift is. Daarop barst hij in verwenschingen uit tegen Brant, tegen den Prins: hij zou die nacht nog toonen, dat hij meester was en zich van niemand liet gebieden. Woedend en dronken als hij is, gelast hij den kerkerprovoost, dat hij al de gevangene priesters en monniken tot den laatste toe moest doen ophangen, en dat er niet één, tegen wat prijs ook, zich kon laten vrijkopen. Afzonderlijk nog beveelt hij den wreeden Omal, voor de stipte en spoedige uitvoering te zorgen. 't Was elf uur in den nacht, toen dat snoode doodvonnis onder zulke omstandigheden werd gevelde! Eenige gerechtsdienaars snellen naar het huis waar de Gardiaan nog rustig sliep; zij rukken hem wakker en hij sprak: „Wat de Heer „geeft, mag ik niet weigeren; wilt gij mij, ik volg u gaarne.”

Merken wij heden op, hoe onze kampvechters voor het geloof nu op eene gansch andere wijze aangevallen zijn, en de bestrijders der waarheid zich van eene andere zijde deden kennen. Gisteren hadden onze martelaars allerlei geweld en smaad te verduren: heden moesten zij, en vooral de grootmoedige Gardiaan, aan velerlei verleiding en verlokkende aanbiedingen,

aan vleesch en bloed weerstand bieden. Dat dubbele middel, geweld en verleiding, heeft de dwaling altijd tegen de waarheid beproefd, beproeft zij nog dagelijks, en verleidelijke beloften niet het minst. O leeren wij toch van onze onbezweken helden, voor geen aardsch goed of genot, hoedanig ook, van ons heilig geloof af te wijken, en blijven wij met hen onzen Heer Jesus Christus in zijnen Stedehouder vereeren, en in zijn H. Sakrament aanbidden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Woensdag, 9 Juli.

Negende en laatste dag der Novene.

Driedubbele verwinning, over foltering, verleiding en afval.

De martelaars hadden zich intusschen door de biecht tot den laatsten strijd voorbereid; de beulen binden hen twee aan twee en leiden hen in processie buiten de stadspoort; 't was nu reeds tegen één uur na middernacht, en alzoo woensdag, de 9 de Juli. Soldaten te voet en te paard omgaven de veroordeelden met groot gedruisch; ook van het volk kwamen er toeloopen; toen zelfs spaarde men hun geen scheldwoorden, geen verwenschingen en mishandelingen. Men zoekt naar eene plaats

ter uitvoering van het vonnis, en komt aan de overgebleven turfschuur van het verwoeste klooster St. Elisabeth Ten Rugge, waar zij twee balken zien, geschikt voor hun doel. De martelaren bevelen allen hun jongsten strijd aan God, en vermanen elkander tot volharding. Men ontkleedt hen en voert den waardigen Gardiaan het eerst ter dood. Hij omhelst allen één voor één, bemoedigt hen nog vaderlijk, wijst op de reeds wachtende kroon, en treedt blijmoedig de leer op, altijd nog vermanend, totdat het koord zijnestem onderbreekt.

Nu waren het Hieronymus, Nicasius, en de beide Gorkumsche Pastoors, die de anderen versterkten; want daar waren ook Calvinisten en een vuilaardig predikant, die vooral aan de jongere kloosterlingen alles beloofden, indien zij „het „Paapsche geloof” wilden verzaken. Dan trok Nicasius, altijd even kalm, hen in 't midden der overigen, om hen als te beschutten; en zoo dikwerf die verleiders aan de jongsten vroegen, of zij nu nog, om hun leven te redden, den Paus van Rome wilden verzaken, antwoordde hij dadelijk in hun naam: „Nee, dat willen zij niet! Dat zullen zij „nooit doen, zij willen met ons leven en sterven!”

En toch, helaas! hadden onze martelaars de smart! dat de jongste hunner, een achttienjarige, nog niet geprofeste leekebroeder Henricus, die reeds gewankeld maar zich met God verzoend had, nu geheel voor de verleiding van den

Calvinisten predikant bezweek en uit hun midden werd weggevoerd. Dat bedroefde vooral den zoo vurigen Vicarius en toen hij, bij het opgaan van de ladder, Maria, den H. Petrus en andere heiligen aanriep en daarover door denzelfden predikant vermaand werd, dat hij zich tot God alleen moest wenden en de paapsche bijgeloovigheden verzaken, gaf hij hem zulk een duchtigen voetstoot, dat de snoodaard achterover op den grond viel; hij voegde hem tevens toe: „ga weg gij boosaardigste „der menschen! werktuig des duivels! want wat „gij spreekt: 't is de duivel die het door uw „mond uitbrengt. Ben ik bedroefd, 't is niet om den „dood, maar omdat gij een onervaren jongeling „tot uw verfoeielijk gezelschap verlokt hebt.” De soldaten, hierdoor te meer verbitterd, doorkorven zijn gelaat, en sneden hem het Jerusalem-sche pelgrimskruis uit de borst en den rechterarm. Tot den laatsten adem toe, vertroostte hij de anderen; zoo deden ook Pater Nicasius en Pastoor Nicolaus.

Het was voor de nog overigen eene nieuwe smart, dat een tweede Minderbroeder, uit Luik, die priester was jammerlijk afviel; deze vond kort daarna een rampzalig einde, terwijl de jonge Henricus naderhand rouwmoedig wederkeerde. Zoo is van nog twee, die reeds vroeger als wankelend van onze martelaren werden afgezonderd, de een, de Pastoor van Maasdam, toch na

acht dagen opgehangen, terwijl de andere, Pontus Heuterus, in Omal's dienst gekomen, wist te ontsnappen en oprechte boete deed.

Toen Pater Godefridus van Mervel, de leer werd opgeleid, bad hij: „Vader vergeef het hun, „want zij weten niet wat zij doen.” Pastoor Leonardus behield tot het laatste toe zijne gewone onversaagdheid, en bleef zijne medebroeders tot volharding aanmanen. Toen hij, in gedachten verdiept eenigszins langzaam de ladder opging, voegde Godefridus van Duynen, in den waan dat dit uit eenige zwakmoedigheid voortkwam, hem toe: „Wel meester Leonardus! waarom trekt gij „niet wat haastiger naar den ons bereiden disch? „Heden immers moeten wij met God en het Lam „feest houden in den hemel.” Deze zeventigjarige grijsaard werd na de anderen ter dood geleid. Reeds klom hij verheugd de leer op, toen eenige menschelijker soldaten hem wilden sparen; maar hij riep in zijn heilig ongeduld: „Haast u, bid „ik u, en brengt mij bij mijne broeders, want ik „zie de hemelen open!...”

En dáár dan, in die hemelen, zijn straks die negentien heldhaftige verwinnaars vereenigd, en dragen de kroon, welke de Gardiaan zag blinken en het eerste ontving. Doch welk een schouwspel in de martelschuur!... Daar hangen zij allen, of gestorven, of nog zieltogend: vijftien aan ééne lange balk; aan eene andere balk Godefridus

van
broe
men
acht
mar
Pate
ande
som
den
de
vier
volt
beul
slac
mog
die
ten
zien
dar
van
voo
gen
leg
onc
M
tha
ha
rin
gel

van Duynen tusschen den Gardiaan en den leekbroeder Cornelius; Jacobus, den Norbertijn, heeft men aan eene leer opgehangen. Uiterst ruw en achteloos gingen de beulen te werk; de eene martelaar heeft het koord in den mond, zooals Pater Nicasius; een ander onder de kin; bij anderen was het niet strak aangehaald, zoodat sommigen een langen doodstrijd hadden en bij den klaren dag en veel langer nog leefden, zooals de H. Nicolaus Poppel. Het had van twee tot vier uur geduurd, eer de foltering voor allen voltrokken was. En nog was de haat hunner beulen niet verzaad: zij verminken, zij openen en slachten bijna al die lichamen, en... maar verder mogen wij niet gaan!... Zóó mishandeld bleven die heilige overblijfselen den ganschen dag hangen, ten gruwzamen spot van de menigte die er kwam zien; ja troepen van kinderen dreven er hundertel spelaan en wierpen met steenen! Katholieken van Gorkum, die dit vernamen, verkregen eindelijk voor geld, dat die eerwaardige lichamen den volgenden nacht afgenomen en begraven werden. Men legde ze in twee groote groeven, welke men onder de beide balken had gedolven.

Merken we heden op, hoe onze geloofshelden thans tegen drie vereenigde vijanden te strijden hadden; niet enkel, gelijk eergisteren, tegen folteringen en alle verschrikkingen des doods; niet enkel gelijk gisteren, tegen velerlei verleiding en schoone

beloften, maar tegen beiderlei aanvallen vereenigd en verdubbeld, en daarenboven tegen den heilloozen invloed van een dubbel en afval, en wel op dát oogenblik nog! wat die trouwe bloedgetuigen met eene nieuwe, onuitsprekelijke zielesmart vervulde. „Dát is dan de verwinning, welke de wereld verwint, ons geloof” (1 Jo. v, 4); die in het kwade gestelde wereld met hare bedreigingen en schrik-aanjagingen; die wereld met hare beloften en verloksele; die wereld met hare ergerlijke en aanstekelijke voorbeelden van bedorvenheid. Wie daartegen wettig en volstandig zal gestreden hebben, zal met onze martelaren ook gekroond worden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

.....

OP

K
vig
Z
wor
E

G
ver
in
alt
onz

G
van

(1

T W E E D E N O V E N E.

OP DE GELOOFSWAARHEDEN, DOOR ONZE MARTELAARS BELEDEN, EN DE VOORNAME DEUGDEN DOOR HEN BEOEFEND.

E E R S T E D A G.

Dinsdag.

Kom, H. Geest, vervul de harten uwer geloovigen, en onsteek in hen het vuur uwer liefde.

Zend uwen Geest uit, en zij zullen geschapen worden.

En Gij zult het aanschijn der aarde vernieuwen.

L A A T O N S B I D D E N.

God die de harten der geloovigen door de verlichting des H. Geestes hebt geleerd: geef ons in denzelfden Geest oprecht wijs te zijn, en ons altijd in zijne vertroosting te verheugen. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon. Amen.

O n z e V a d e r ; W e e s g e g r o e t.

O V E R W E G I N G.

Dankbaarheid voor de genade des geloofs.

Overweeg, hoe volgens de H. Kerkvergadering van Trente (1) het geloof het begin is van

---

(1) Sess. VI de Justif. C. VIII.

's menschen heil, de grondslag en de wortel van alle rechtvaardigmaking. Zonder het geloof, verklaart de apostel, is het onmogelijk aan God te behagen (Hebr. xi, 6), en tot de gemeenschap zijner kinderen te komen. Overweeg daarbij, hoe het geloof Gods gave en eene onverdiende genade is (Eph. ii, 8 v.), en hoe de rechtvaardige moet leven uit geloof (Hebr. x 38). Welk eene reden derhalve hebben wij tot dankbaarheid voor zoo groot een schat, die ons bewaard is; en dat bij zoo lange en zoo velerlei vervolgingen als onze vaders hebben verduurd. Wat hebben onze broeders onze taal- en landgenooten, de thans verheerlijkte martelaars van Gorkum voor dat geloof niet geleden, en hiermede voor de gansche wereld getuigd, hoe boven alles dierbaar hun de schat des geloofs was. „Zag ik mij ook met duidend dooden bedreigd,” sprak de H. Gardiaan Nicolaus, „nog zou ik, met Gods genade, mijn „geloof niet verzaken.” — Hij, en zijn Vicarius met hem, hij beschouwde het niet als iets gerings, voor het Katholieke geloof te mogen sterven; hij wenschte zelfs, dat hij er lid aan lid voor in stukken mocht gehouwen worden. „Laat ze,” riep hij in vervoering uit, „laat ze met mij doen wat ze willen, laat ze mij ontvellen, braden: ik ben „bereid om er alles voor te lijden!” — „Alles,” had hij nog in zijn laatste preek gezegd, „alles,” „ook zijn leven moest men veil hebben voor het

„ge-
plee-
„ik
„ik
had
Op
een
geh-
onv-
dro-
den
zul-
hen
krij-
er
hun
„ku
Go
ten
des
o m
all
l e
bij
He
„za
„v
„w

„geloof!” — „Nooit,” verklaarde de H. Leonardus plechtig, „nooit zal ik, met Gods genade, hetzij „ik leven of sterven moet, iets anders leeren dan „ik tot hiertoe geleerd heb.” En reeds vroeger had hij openlijk getoond, hoe hij niets vreesde. Op een Zondag den preekstoel opgaande, ziet hij eene groote bende gewapende afvalligen in zijn gehoor, maar verdedigt niettemin even vrij en onervvaard de Katholieke leer en doet al de drogredenen harer bestrijders te niet. — Voor den rechter over zijn geloof ondervraagd, gaf hij zulk een vrijmoedig antwoord, dat een soldaat hem met een hellebaard, een ander hem met een krijgshamer op het hoofd sloeg, zoodat het bloed er uit sprong. „Slaat mijn vleesch,” voegde hij hun toe, „zooveel het u lust en terwijl ge 't nog „kunt, want lang zal het niet duren!” En al onze Gorkumsche Martelaren toonden door hun ontzettend lijden, hoe boven alles dierbaar hun de schat des geloofs was.

Volgen wij hun voorbeeld, en toonen ook wij onze dankbaarheid, niet met woorden alleen, maar vooral in onze daden, in ons leven uit het geloof; toonen wij dit, ook bij onkatholieken, altijd het woord van onzen Heer gedachtig: „Alwie Mij voor de menschen „zal beleden hebben, Ik zal hem ook belijden „voor mijnen Vader die in de hemelen is. Doch „wie Mij voor de menschen zal verloochend hebben,

„Ik zal hem ook verloochenen voor mijnen Vader
„die in de hemelen is.” (Mt. x, 32 v).

GEBED.

Barmhartige Jesus, tot eenig eerherstel voor
al den ondank en den smaad, door het ongeloof
ook in ons midden U aangedaan, spreek ik met een
opgewekt geloof tot U: Gij zijt de Christus,
Gij de Zoon van den levenden God! Gij
hebt de woorden des eeuwigen levens. Ach ver-
sterk mij, dat ik mij toch nooit schame, U ook
voor de menschen te belijden, maar mij in alles
altijd dankbaar voor die onschatbare weldaad
toone. Aan U zij eer en glorie van alle schepsel,
nu en altijd. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig
worden.

TWEEDE DAG.

Woensdag.

Dankbare liefde voor onze Moeder de H. Kerk.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe „Christus de Kerk heeft bemind
„en Zich zelven voor haar heeft overgegeven,

„opdat Hij haar zoude heiligen, en Hij zelf Zich „de Kerk glorierijk zoude aanbieden, geen vlek „of rimpel of iets dergelijks hebbende, maar „opdat zij heilig zij en onbesmet” (Eph. v, 25 vv.); „overweeg ook, hoe die Kerk van den levenden „God de zuil en grondvest is der waarheid” (1 Tim. III, 15), en alzoo wie haar, de van Christus gestelde leermeesteresse der waarheid, niet hoort, voor ons moet wezen „als een heiden „en tollenaar” (Mt. XVIII, 16).

Onze martelaren hebben die ééne, heilige, onbevleete, onfeilbare Kerk, hunne Moeder, zóó bemind, dat zij zich voor haar en hare leer in den smadelijksten dood hebben overgeleverd. „Ik geloof”, sprak de eenvoudige leekebroeder Cornelius, „al wat de Gardiaan gelooft,” wel bewust, dat zijn Gardiaan geloofde wat de Kerk leert. „Liever wil ik dadelijk sterven!” getuigde de Gardiaan, „dan ook maar in ’t allerminste in „woord of daad van het Katholieke geloof af te „wijken.” Hetzelfde beleed de H. Leonardus met de andere martelaren: „Wij gelooven wat de „Katholieke Kerk leert; daar spreekt Christus „in zijne getuigen; daar verleent Hij zijnen Geest, „om in het geloof dier Kerk onbezweken te vol- „harden en voor niets ter wereld ook maar een „haarbreed van hare geloofsbelijdenis af te wijken.”

Wekken wij ons tot dankbare liefde op jegens die goede Moeder, die ook ons heeft

voortgebracht; gedenken wij wat de H. Gardiaan Nicolaus met den H. Cyprianus zeide: „Wie de „Kerk niet tot Moeder heeft, kan God niet tot Vader hebben.” Toonen wij die dankbare liefde, met altijd getrouw naar de leer en voorschriften der H. Kerk te leven, vooral ook bij onkatholieken. Laat toch geen laffe vrees voormenschen ons van het nauwgezette volbrengen harer geboden afhouden. Toonen wij die dankbare liefde ook met véél voor haar te bidden, naar het voorbeeld van den negentigjarigen Wilhadus, die aanhoudend, dag en nacht, voor de rust der Kerk bad.

GEBED.

Gedenk, o eeuwige Vader, uwe Kerk, welke Gij van den beginne hebt bezeten. Verheerlijk haar als de Bruid van Jesus Christus, uwen eenigen Zoon, die al zijn bloed voor haar heeft gestort. Geef dat zij in haar lijden en strijden steeds overwinne en zich uitbreide over de gansche aarde. Geef ook, dat al hare kinderen U met een ootmoedig en ijverig geloof verheerlijken en belijden: hen niet vreezende, die alleen het lichaam kunnen dooden, terwijl Gij ziel en lichaam beiden kunt storten in het eeuwig verderf. Sterk hen allen, die, wáár of hoe ook, aan bekoringen en verleiding tot afval van het heilig geloof zijn blootgesteld. Dit bidden wij U door de verdiensten

van denzelfden onzen Heer J. C., uwen Zoon, en door de voorspraak van onze Gorkumsche martelaren. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

DERDE DAG.

Donderdag.

Kinderlijke liefde voor onzen H. Vader.

Kom H. Geest, enz., als op bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg wat de apostel Petrus op zijne be-
lijdenis van Christus' godheid uit den mond zijns
Meesters mocht vernemen: „Ik zeg u, gij zijt
„Petrus, en op deze steenrots zal Ik mijne Kerk
„bouwen, en de poorten der hel zullen tegen
„haar niet vermogen. En u zal Ik de sleutelen
„van het rijk der hemelen geven. En al wat gij
„gebonden zult hebben op aarde, zal ook gebonden
„zijn in de hemelen; en al wat gij zult ontbon-
„den hebben op aarde, zal ook ontbonden zijn
„in de hemelen.” (Mt xvi, 18 v.) Overweeg
hoe deze hoogplechtige belofte, dat Petrus de
onwrikbare grondslag van Jesus' Kerk en zijn
gevolmachtigde Stedehouder op aarde zou wezen,
hare vervulling erlangde, toen de Heer na zijne
verrijzenis, tot Petrus bij diens driewerf herhaalde

liefdebetuiging sprak: „Weid mijne lammeren, weid mijne schapen!” (Jo. xxi 15—18.) En wyl de Kerk, door Jesus op Petrus gegrondvest, moest voortduren „tot aan de voleinding der eeuw” (Mt. xxviii, 20), moest Petrus ook voortleven in zijne opvolgers, gelijk wij het, naar het goddelijk woord, tot heden toe zagen gebeuren, en gelijk het evenzeer zijn zal tot aan het einde der dagen.

Voor dit geloofspunt inzonderheid, dat Petrus” opvolger, of de Paus, de gevolmachtigde Stedehouder van Christus en het zichtbaar Hoofd zijner Kerk is, hebben onze martelaars van Gorkum zooveel geleden en dien gruwzamen dood ondergaan. Dat is door hunne vervolgers zelven verklaard; dat blijkt gedurig uit dezer verschillende pogingen, bedreigingen en beloften, om onze martelaars van den Paus afvallig te maken; dat blijkt uit de ontelbare smaadwoorden hunner vijanden, uit hunne ondervragingen over dat punt, en herhaalde toezeggingen, tot zelfs op het oogeblik nog, toen men hen de schandladder ging opleiden: men zou hen vrijlaten, indien zij slechts den Paus wilden verloochenen. Maar onbewegelijk, zoo voor vijanden als voor eigen broeders, bleef de H. Gardiaan, hoe dubbel zwaar beproefd, onbewegelijk bleven zij allen op de Steenrots der Kerk gevestigd, en zijn aldus de eigenaardige bloedgetuigen voor de opperhoofdigheid en het stedehouderschap des Pausen geworden.

God zij geloofd! mogen wij hier uitroepen, dat onder ons, dank zeker ook hun offer en gebed, zulk eene kinderlijke liefde voor Christus' Plaatsbekleeder bleef voortleven. God zij geloofd! dat die liefde zich thans vooral, ook door veelvuldig gebed en offer, zoo uitnemend betuigt en zich in onzen tijd door de opoffering zelfs van zooveel jeugdige levens betuigd heeft. Bidden wij toch vurig, dat zij welke, met de afvalligen dier dagen, die goddelijke instelling miskennen en smaden, zich eindelijk in de liefdearmen van dien allerbeminnelijksten Vader mogen werpen, en met ons spreken: Gij zijt Petrus! gij de Steenrots, waarop Christus zijne Kerk heeft gebouwd!

GEBED DER KERK.

God, die het verdoolde terechtwijst, en het verstrooide vergadert, en het vergaderde behoudt: stort bidden wij U, de genade uwer vereeniging goedgunstig over uw volk uit; opdat het, alle verdeeldheid verwerpend, en zich met den waren herder uwer Kerk vereenigend, U waardiglijk kunne dienen. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

VIERDE DAG.

*Vrijdag.**IJver voor de zielen.*

Kom, H. Geest, enz. als blz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe de apostel, als getrouw dienaar en navolger van Christus, in de hem dringende liefde voor het heil zijner broeders, alles voor allen werd, opdat hij allen mocht zalig maken (I Cor. IX, 22); hoe hij, bij al wat hij van buiten, naar het lichaam, te verduren had, nog onuitsprekelijk veel leed door zijne zorg voor de zielen; zoodat hij uitroepen kon: „Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt geërgerd, dat ik niet brand?” Dat is: Wie onder de broeders is er geestelijkerwijze zwak, dat ik er niet door getroffen word? wie hunner wordt geërgerd, tot ongelooft en zonde verleid, dat ik daarover niet brand van zielesmart? (II Cor. XI, 28 v.)

Zulk eene liefde, zulk eene zorg, zulk eene zielesmart zien wij ook in onze martelaren, bijzonder in hen die herders en zielbestuurders waren. Wat al zwakken zijn door hen gesteund, wat afvalligen teruggebracht. Op zijne knieën wierp de H. Leonardus zich voor de zondaars neder, en smeekte hen, dat zij zich toch zouden bekeeren. In zijne laatste preeken wekte hij de geloovigen, in de hoogste vervoering der liefde,

tot getrouwheid op aan het Katholiek geloof; en bij het dreigend levensgevaar, door zijne zuster en anderen aangezet, het te ontwijken: „Hoe „zal ik,” sprak hij, „die herderben, gaan vluchten?” De niet minder ijverige tweede pastoor, Nicolaus, door zijnen vader aanhoudend gesmeekt, dat hij zijn leven zou redden, antwoordt: „De goede „herder geeft zijn leven voor zijne schapen.” De trouwe Gardiaan, gedurig door zijne eigene broeders en andere verwanten gebeden en bezworen, zich zelven toch te redden, blijft van begin tot eind en altijd spreken: „Ik wil met de mijnen „leven en sterven.” De H. Hieronymus, de manmoedige ondergardiaan, was altijd tot alles bereid, wat anderen tot heil kon wezen; deze allen en vooral de H. Nicasius, die de jongeren als met vleugelen van vaderlijke bescherming scheen te omgeven, zij spoorden dag en nacht hunne medegevangenen tot moed en volharding aan. Maar ach! hoe brandden die herders van zielesmart, toen zij zich op hun martelweg door eigen parochianen beschimpt zagen. „Dat was hem,” klaagde Pastoor Leonardus, „veel harder dan alle smaad en de dood! Hoe brandden zij allen van zielesmart, toen er van hunne medegevangenen afvielen! en helaas! nog op het oogenblik zelf, dat zij de kroon gingen behalen!... O trouwe herders! om die liefde welke u drong en nog dringt! verwerft ons een vurigen ijver

voor het heil der zielen; bidt met ons voor de ongelukkigen die vielen, hervielen, afvielen; inzonderheid voor..., en voor wie wij beloofd hebben te bidden.

GEBED DER KERK.

God, wien het eigen is, U altijd te ontfermen en te sparen: neem onze smeeeking aan, opdat de ontferming uwer goedertierenheid ons en al uwe dienaren, die met de ketenen der zonden gebonden zijn, genadiglijk ontbinde. Door J. C. uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

VIJFDE DAG.

Zaterdag.

Dikwerf en godvruchtig biechten.

Kom, H. Geest, enz. als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe wij, volgens den apostel, onze lichamen als eene levende, heilige en Gode behagelijke offerande moeten aanbieden (Rom. XII, 1); hoe wij geroepen zijn, om heilig en onbevlekt voor Gods aangezicht te wezen (Eph. I, 4), en wij ons alzoo moeten beijveren, om altijd zonder

vlek en zonder smet voor den Heer bevonden te worden in vrede (II Petr. III, 14;) wijl ook niets wat maar eenigzins besmet is, den hemel kan ingaan (Apoc. XXI, 27.).

En daar wij allen in veel struikelen (Jac. III, 2,) en zelfs de rechtvaardige herhaaldelijk valt (Prov. XXIV 16,) hadden ook onze zoo lang en zoo zwaar beproefde martelaars de grootste zorg, zich gedurig zelfs van de minste hun wellicht overkomen besmeuring te zuiveren, en spraken zij dikwerf en godvruchtig, als altijd in het aangezicht des doods, hunne biecht bij elkander. Zoo deden zij reeds dadelijk, na de overgave van het kasteel; zij deden het weder in den eersten nacht van hunne gevangenschap; en weder niet lang daarna, toen zij hunne terdoodbrenging verwachtten; en telkens weder, wanneer men hun den dood dreigde, wat zoo dikwerf geschiedde; en nog eens, met de meeste zorg, toen zij in den jongsten nacht tot den laatsten strijd werden heengevoerd.

Dat wij van die nauwgezette bloedgetuigen leeren, dikwerf ons geweten door de heilige biecht, ook van de minste smetten, te zuiveren, en met zulk eene voorbereiding, met zulke eenestemming, alsof die biecht de laatste van ons leven ware. Ach! dat zij het toch deden, die zóóveel reden hebben, om zich bezwaard te gevoelen, en toch zoo zorgeloos voortleven, dat zij zich zelve toch wél onderscheidten en

oordeelden, om niet geoordeeld, naar hunne zonden geoordeeld, en alzoo door den rechtvaardigen Rechter veroordeeld te worden. (I Cor. XI, 31.)

GEBED DER KERK.

Verhoor, bidden wij U, Heer, de gebeden van alwie U rouwmoedig om vergiffenis smeeken, en spaar de zonden van hen die U schuld belijden; opdat Gij ons goedgunstig kwijtschelding tevens en vrede verleent. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij, de beloften van Christus waardig worden.

ZESDE DAG.

Zondag,

Levendig geloof in het H. Sakrament.

Kom, H. Geest. enz., als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe onze Heer in het laatste Avondmaal aan zijne apostelen den last en de macht gaf, om ter zijner gedachtenis te doen wat Hij zelf daar had gedaan: om het onbloedig offer op te dragen; en hoe zij én zelve zijn Lichaam en Bloed moesten nuttigen én het aan anderen mededeelen. Met den H. Chrysostomus, toonde de

H. Gardiaan Nicolaus, in zijne voorlaatste preek, allernadrukkelijkst en allervurigst aan hoe overgroot de liefde van den goeden Jesus, is, dat Hij aldus in het H. Sakrament met ons wilde blijven tot aan het einde der dagen, en wij aldus zijnen dood moesten belijden en verkondigen totdat Hij zou komen. (1 Cor, XI, 23 vv.)

Inzonderheid ook dit leerstuk, van Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sakrament des Altaars, hebben onze Gorkumsche martelaars met hun lijden en sterven beleden. De H. Nicolaus Poppel, die zich altijd door zijne teedere zorg voor de eer van het Allerheiligste had onderscheiden, mocht dan ook het eerst openlijk voor dit Liefdegeheim getuigen. Tusschen de kerkerbeulen geplaatst, met een geladen pistool voor den mond, en gevraagd, of hij ook nu nog, gelijk hij vroeger roemde, voor het Katholieke geloof wilde sterven, antwoordde hij onbevreesd: „Gaarne! „en bijzonder voor dit mijn geloof: dat het Lichaam „en Bloed zelf van onzen Heer Jesus Christus in „het Allerheiligst Sakrament des Altaars onder „de gedaanten van brood en wijn waarachtig „tegenwoordig is.” Hij ook, en de H. Hieronymus, en vooral de H. Leonardus verdedigden tegen een Calvinist predikant, op hun schip bij Dordrecht, dezelfde waarachtige tegenwoordigheid. Zij ook, en de Gardiaan, en Pater Godefridus, van Mervel, en de beide Norbertijnen Adrianus en vooral

Jacobus, daarover bepaaldelijk ondervraagd: zij allen betuigden en betoogden voor den bloedraad te Brielle diezelfde waarachtige tegenwoordigheid, zich daarbij ook beroepende op de woorden des apostels: „Wie onwaardig eet of drinkt, eet en drinkt „zich het oordeel, niet onderscheidende „HET LICHAAM DES HEEREN.” (I Cor. XI, 29.)

Hoezeer zij de martelaars ook voor het H. Sakrament des Altaars waren, blijkt mede uit de snoode bespottingen en de gruwzame godslasterlijkheden, welke zij over de H. Mis en hare voornaamste deelen, moesten aanhooren; en dit van het begin tot het einde van hun martelaarschap, en wel van allerlei slag van personen. Wat zullen zij ook hierdoor bij hun levendig geloof, bij hunne brandende liefde tot dit aanbiddelijk Sakrament hebben geleden! En wat een smartelijk gemis voor hen, dat zij al die dagen de vertroosting dier HH. Geheimen moesten derven!... Zouden wij, Nederlandsche Katholieken, het vooral niet ook aan onze Gorkumsche martelaren te danken hebben, dat hier altijd zooveel geloof, zooveel eerbied en godsvrucht was jegens het H. Sakrament? Verwerven zij het nóg voor ons, dat die godsvrucht zich als met den dag verheft en uitbreidt? O worde ons dagelijksch leven altijd méér nog een vertrouwelijk verkeer, van nabij of van verre, met Jesus in zijn oneindig Liefde geheim, ook ten eerherstel voor hetgeen

tegen
werd
zoo
het g
ons

G
de g
verle
van
wij d
gevo
in de
der e
O

Bi
Op
word

ov
Gees
sprak
„geze

tegen Hem ook dáár, ach! ook dáár misdreven werd of nog wordt! Zij de goede Jesus, waar Hij zoo vriendelijk te midden van ons staat (Jo, I, 26,) het genaderijk m i d d e l p u n t onzes levens, dat ons altijd tot zich trekt.

GEBED DER KERK.

God, die ons onder het wonderbare Sakrament de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten: verleen ons, bidden wij U, de heilige geheimen van uw Lichaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossinggedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader, in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ZEVENDE DAG.

Maandag.

Godsvrucht tot Maria.

Kom, H. Geest, enz. als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, wat Elisabeth, vervuld van den H. Geest, met luider stemme uitriep, en tot Maria sprak: „Gezegend gij onder de vrouwen, en „gezegend de vrucht uws lichaams! En van waar

Jacobus, daarover bepaaldelijk ondervraagd: zij allen betuigden en betoogden voor den bloedraad te Brielle diezelfde waarachtige tegenwoordigheid, zich daarbij ook beroepende op de woorden des apostels: „Wie onwaardig eet of drinkt, eet en drinkt „zich het oordeel, niet onderscheidende „HET LICHAAM DES HEEREN.” (I Cor. XI, 29.)

Hoezeer zij de martelaars ook voor het H. Sakrament des Altaars waren, blijkt mede uit de snoode bespottingen en de gruwzame godslasterlijkheden, welke zij over de H. Mis en hare voornaamste deelen, moesten aanhooren; en dit van het begin tot het einde van hun martelaarschap, en wel van allerlei slag van personen. Wat zullen zij ook hierdoor bij hun levendig geloof, bij hunne brandende liefde tot dit aanbiddelijk Sakrament hebben geleden! En wat een smartelijk gemis voor hen, dat zij al die dagen de vertroosting dier HH. Geheimen moesten derven!... Zouden wij, Nederlandsche Katholieken, het vooral niet ook aan onze Gorkumsche martelaren te danken hebben, dat hier altijd zooveel geloof, zooveel eerbied en godsvrucht was jegens het H. Sakrament? Verwerven zij het nóg voor ons, dat die godsvrucht zich als met den dag verheft en uitbreidt? O worde ons dagelijksch leven altijd méér nog een vertrouwelijk verkeer, van nabij of van verre, met Jesus in zijn oneindig Liefdegeheim, ook ten eerherstel voor hetgeen

tegen Hem ook dáár, ach! ook dáár misdreven werd of nog wordt! Zij de goede Jesus, waar Hij zoo vriendelijk te midden van ons staat (Jo, I, 26,) het genaderijk m i d d e l p u n t onzes levens, dat ons altijd tot zich trekt.

GEBED DER KERK.

God, die ons onder het wonderbare Sakrament de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten: verleen ons, bidden wij U, de heilige geheimen van uw Lichaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader, in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ZEVENDE DAG.

Maandag.

Godsvrucht tot Maria.

Kom, H. Geest, enz. als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, wat Elisabeth, vervuld van den H. Geest, met luider stemme uitriep, en tot Maria sprak: „Gezegend gij onder de vrouwen, en „gezegend de vrucht uws lichaams! En van waar

„mij dit, dat de Moeder mijns Heeren komt tot mij?” (Lc, I, 42 v.) Die verheerlijking van Maria door Elisabeth komt overeen met de plechtige begroeting door den aartsengel, en weder met Maria's zaligspreking, welke dooreene vrouw uit de volksschare openlijk tot haren Zoon werd gericht: „Zalig „de schoot, die U heeft gedragen!” (Lc. XI, 27.) Diezelfde verheerlijking van de Moeder bleef in de Kerk altijd met de verheerlijking van den Zoon gepaard; en hoe levendiger geloof in Jesus, hoe vuriger godsvrucht tot Maria; altijd bleef vervuld wat de Moedermaagd bij Elisabeth in dankbare verrukking uitriep: „Zie, van nu af zullen alle „geslachten mij zalig noemen.” (Lc. I, 48.)

Werd Maria altijd, en wordt zij thans vooral in ons vaderland zoo kinderlijk vereerd, zouden wij ook dit niet, ten deele althans, mogen toekennen aan het voorbeeld en de voorspraak onzer Gorkumsche martelaren? Hoemoedig heeft de H. Leonardus op het feest van Maria's Bezoek aan hare nicht Elisabeth, Maria's lof verkondigd! Het was zijne laatste openbare preek, te midden van dreigende vijanden, die er op uit waren om hem weder in den kerker en ter dood te brengen. Daar begint hij onverschrokken met den lof van de Heilige Maagd en Moeder Gods, de Koningin des Hemels, en betoogt hare verhevene voorrechten en vooral hare voortdurende maagdelijkheid; bondig weerlegt hij wat vroegere of latere ketters tegen Maria,

tegen hare vereering en aanroeping hebben gelas-
 terd, en eindigde met deze woorden; „Volhardt
 „dan, smeeik ik u, kloekmoedige en edele burgers!
 „volhardt, en blijft standvastig in het Katholiek
 „geloof!” Om deze preek zochten de afvalligen
 te meer nog zijnen en aller dood. Ja ook, voor
 hunne trouwe liefde tot Maria, leden zij allen.
 Wat smaadwoorden hebben zij daarom moeten
 hooren! Hoe moesten zij dadelijk bij hunne aan-
 komst buiten den Briel processiesgewijs om en
 onder eene galg doorgaan en kerkzangen, zooals
 het *Salve Regina*, ter eere van Maria
 aanheffen; en weder op de markt hetzelfde tooneel,
 bij en om eene galg. Daar vorderden hunne beulen,
 dat een soort van Maria-lof met een gebed zou
 worden gesloten; hetwelk de oude Godefridus van
 Duynen dan ook even rustig en krachtig als anders
 in de kerk, ten einde toe zong. Met dit kerkgebed,
 hetwelk wij aanstonds laten volgen, bevalen onze
 martelaars, zich voor toen, en voor het uur van
 hunnen dood, in Maria's moederlijke bescherming.
 Aan haar ook beval zich de H. Hieronymus, toen
 hij de galgeladder werd opgeleid. Volgen wij hun
 voorbeeld, en bevelen ook wij ons, met een
 kinderlijk vertrouwen, voor leven
 en sterven aan onze even machtige
 als liefderijke Moeder aan. 't Is nog
 niet gehoord, dat men tot haar te vergeefs zijne
 toevlucht heeft genomen.

GEBED DOOR DEN H. GODEFRIDUS VAN DUYNEN
GEZONGEN.

Wij bidden U, Heer God, dat de glorierijke Maagd Maria, uwe Moeder, voor ons en nu en in het uur van onzen dood bij uwe goedertierenheid spreke; zij, door wier allerheiligste ziel in het uur van uw gezegend lijden en van uwen bitteren dood het zwaard van droefheid is heengegaan. Gij, die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen."

Met al de andere Gorkumsche martelaren antwoorden wij: „Amen."

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ACHTSTE DAG.

Dinsdag.

Geest van gebed.

Kom, H. Geest, enz. als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, wat de Heer ons leert, dat wij altijd moeten bidden en niet moede worden (Lc. XVIII. 1); gelijk ook de apostel ons weder vermaant: „Bidt zonder ophouden, weest in alles „dankbaar; want dit is Gods wil in Christus

Jesus in u allen." (I Thess. v, 17 v.); en daarom vraagt dezelfde apostel allerdringendst, „dat „er smeeingen, gebeden, voorbiddingen, dank- „zeggingen geschieden voor allemenschen" (I Tim. II. 1). Immers door zoodanig verkeer met God, moeten wij onze dubbele verplichting van aanbidding en dank jegens Hem volbrengen, en kunnen wij onze dubbele behoefte aan verzoening, en altijd nieuwe genaden tot volharding in zijnen dienst aanvullen. Het leven der geloovigen is een leven des gebeds. Naar waarheid is het gesproken : „Zeg mij, hoe gij bidt, en ik zeg u, hoe gij leeft."

Véél, weder, kunnen wij hieromtrent van onze martelaars leeren. De vrome Gardiaan was in gedurigen omgang met God. Bij alle werk sprak hij : „Ter eere Gods!" bij alle verzoek : „Ter liefde Gods!" In den kerker, bij alle mishandelingen en folteringen, scheen hij, evenals altijd te voren, met zijn rustig en opgeruimd gelaat, slechts het hemelsche te beschouwen, met God te spreken en zich tot den marteldood te bereiden. Zijne beminnelijke spreuk was : „Men moet God blijmoedig dienen." Door dienzelfden geest van gebed, verhief de H. Nicolaus Poppel zijn slafelijk leven tot eenen aanhoudenden dienst van God; zijne spreuk : „Hij slaaft wél die „in God slaaft," was de uitdrukking van zijn leven. De H. Leonardus, zoo geleerd, zoo welsprekend, zoo onvervaard, bad altijd veel, en

bad vurig eer hij den preekstoel beklom. Niet anders, om slechts eenigen te noemen, de vrome Adrianus, en Antonius van Hoornaer, de vurige Hieronymus, en de onvermoeide Antonius van Weert. In zijne laatste preek nog wekte deze martelaar de geloovigen tot het gebed op: „Zoo ooit,” sprak hij, „dan moet men nu allerdringendst „bidden; want het zwaard is op de borst, de „bijl is aan den wortel van den boom gezet!” De oude Godefridus van Duynen bracht den ganschen dag in de kerk door; de arme, afgeleefde Joannes van Oosterwijk had altijd het smeekend oog op de martelkroon gevestigd; de stokoude Wilhadus bad dag en nacht, inzonderheid voor de behoeften der Kerk; bij hem aangedane mishandelingen sprak hij: „G o d z i j g e d a n k t!” en bij beschimpingen: „I k z a l G o d v o o r u b i d d e n!” Hij en de godvruchtige Nicasius waren, als altijd, ook gedurende het lange martelaarschap, even rustig en gerust en meestal geknield, in overweging en gebed verdiept; en hoe hebben zij en de overige priesters en martelaren voor de jongeren en zwakkeren gesmeekt om standvastigheid en volharding; hoe bevalen zij allen, bij de martelschuur gebracht, hun jongsten kampstrijd door vereenigde gebeden aan God, en wees de een den ander, naar de H. Geest het ingaf, op den geopenden hemel en de hen daar wachtende kroon !.... Met het koord

reeds om den hals, gedenken zij hunne beulen : „Heer !” roept de H. Godefridus, van Mervel, „Heer ! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.” Een leven van offergebed werd met zoo schoon een offerdood voltrokken !... en sinds zwijgt de stem hunner voorbede niet meer ! Sinds baden en bidden zij voor de Kerk, voor ons Vaderland, voor ons !....

O mochten wij van hen leeren, aldus te leven in een geest des gebeds, en hierdoor ons leven tot eene gedurige offerande voor God te verheffen ; vragen wij ten dien einde bijzonder ook de voorspraak onzer thans heilig-gekroonde vrienden en broeders.

GEBED VOOR DE KERK.

Wij bidden U, Heer, voorkom onze werken met den invloed uwer genade, en voltrek ze door uwe medewerking ; opdat al ons gebed en al ons werk altijd van U beginne, en alzóó begonnen, door U voltrokken worde. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader ; Wees gegroet ; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

NEGENDE DAG.

*Woensdag.**De genade van volharding en eenzaligen dood.*

Kom, H. Geest, enz. als bladz. 43.

OVERWEGING.

Overweeg, wat de Heer heeft gesproken: „Het „rijk der hemelen lijdt geweld, en de geweldigen „nemen het in” (Mt. xi, 12); „gij zult gehaat „zijn bij allen om mijnen naam, doch wie volhard „zal hebben ten einde toe, die zal zalig zijn” (Mt. x, 22); „wees getrouw tot den dood en Ik „zal u de kroon des levens geven.” (Apoc. ii, 10.) „Derhalve, mijne welbeminde broeders!” zoo „vermaant ons de apostel, weest standvastig en „onbewegelijk, altijd overvloedig in het werk des „Heeren, wetende, dat uw arbeid niet ijdel is in „den Heer.” (1 Cor. xv, 58.) Immers: „Zalig de „dooden, die in den Heer sterven; van nu af, „zegt de Geest, mogen zij rusten van hunnen „arbeid; want hunne werken volgen hen.” (Apoc. xiv, 13.)

En wel door vele kwellingen zijn onze marteelaars het rijk der hemelen ingegaan (Akt, xiv, 21). Al dadelijk wederrechtelijk gevangen gehouden, worden zij beschimpt en gedurig met den dood bedreigd; nacht aan nacht door benden van beschonken bandieten gruwzaam mishandeld; Nicolaus Poppel en vooral de Gardiaan, met het

wurgkoord om den hals tot den dood toe gefolterd, en de Gardiaan daarbij nog onmenschlijk gebrand en geblakerd; hij en Leonardus bieden zich het eerst in den dood, en men schopt en trapt en kneust hen in de zijden en over het gansche lichaam. Allen verduren zij honger en dorst, naaktheid en koude, onreine en afschuwelijke kerkerkotten, vuistslagen, kaakslagen, stokslagen, voetschoppen en al wat de boosaardigste brooddronkenheid en moedwil aan priesterhaters ingaf. Zij worden beschimpt, bespot, verguisd, uitgejouwd, gehoond, gelasterd; als vreemde dieren voor geld achter een scheepzeil te kijk gesteld; uitgeput van gebrek en vermoeienis, langs volle lange straten voortgezweept, en voor een moordlustigen bloedraad gedaagd. Nicolaus de Gardiaan wordt gegriefd door zijne eigene broeders, de beide Pastoors door ondank en smaad van eigene afvallige parochianen, zelfs van spottende vrouwen!... Hoe lijden allen door de vuigste smadelijkheden en de ijselijkste godslasterlijkheden tegen de heiligste geheimen: en dat alles wordt hun zelfs op hun weg naar den dood niet gespaard! En in de folterschuur daar, wat schriktooneel!... en vooral wat zielsverscheuring weder, door den afval van enkele medegevangenen! Den Vicarius doorkerft men nog levend het aangezicht en snijdt hem het pelgrimskruis uit borst en arm; achteloos voltrekt men het beulenwerk en eenigen, zooals

de H. Nicasius, en vooral de H. Nicolaus Poppel, hangen lang, zeer lang nog te zieltogen!... En na hun dood, wat barbaarsche verminking, opslachting!.... Die onbezweken heldenschaar, trouw bij dit alles tot in den dood, mocht spreken: „Wie dan zal ons van Christus' liefde scheiden? „verdrukking? of benauwdheid? of honger? of „naaktheid? of gevaar? of vervolging? of zwaard? „gelijk er geschreven is: Om U worden wij den „ganschen dag gedood; als slachtschapen zijn wij „gerekend. Maar in dit alles zijn wij overwinnaars „om hem die ons heeft liefgehad,” (Rom. viii, 35 vv.)

En het is nu voor immer wat de heilige grijsaard Godefridus van Duynen aan Leonardus toeriep: „Heden moeten wij feest houden met „God en het Lam in den hemel!” En verheerlijkt zijn zij allen dien nacht, tot tweewerf toe, aan Gorkumsche geloovigen verschenen om hen te troosten en te versterken. En hoe velen hebben, sedert dat uur hunner zegepraal, hunne machtige voorspraak ondervonden!... Bevelen ook wij ons in hunne broederlijke bescherming, om de genade van volharding, een zalig sterfuuren de kroon der overwinning te verwerven.

GEBED DER KERK.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus en zijne Gezellen, om hunnen glorieijken strijd

voor uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid
 hebt versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door
 hunne verdiensten en navolging strijdende op
 aarde, met hen verdienen gekroond te worden in
 den hemel. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon. Amen.
 O n z e V a d e r ; W e e s g e g r o e t ; G l o r i e
 z i j d e n V a d e r .

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig
 worden.

LITANIE

VAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM,

Heer, ontferm U onzer.

Christus, ontferm U onzer.

Heer, ontferm U onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

God, hemelsche Vader, ontferm U onzer.

God, Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer,

God, Heilige Geest, ontferm U onzer.

Heilige Drievuldigheid, één God, ontferm U onzer.

Heilige Maria, Onbevlekt Ontvangen, bid voor ons.

Heilige Moeder Gods, Koningin der Martelaren, bid
 voor ons.

Heilige Josef, Bruidegom van Maria en Voedster-
vader van Jesus, bid voor ons.

Heilige Apostelen Petrus en Paulus, bidt voor ons.

H. Willibrordus, Apostel en Patroon van ons
Vaderland, bid voor ons.

H. Augustinus, bid voor ons.

H. Norbertus, bid voor ons.

H. Franciscus, bid voor ons.

H. Dominicus, bid voor ons.

HH. Negentien Martelaren van Gorkum, bidt
voor ons.

H. Nicolaus,

H. Hieronymus,

H. Theodorus,

H. Nicasius.

H. Wilhadus,

H. Godefridus,

H. Antonius,

H. Antonius,

H. Franciscus,

H. Petrus,

H. Cornelius,

H. Leonardus,

H. Nicolaus,

H. Godefridus,

H. Joannes,

H. Joannes,

H. Adrianus,

bid voor ons.

H.

H.

Gl.

On

Heilige Martelaren,

H. Jacobus,

H. Andreas,

Glorierijke Martelaren van ons Vaderland,

Onbezweken strijders voor de Katholieke Kerk,

Die wederrechtelijk, uit haat tegen het
geloof, in den kerker geworpen zijt,

Die aanhoudend beschimpt, en gedurig met
den dood bedreigd zijt,

Die nacht aan nacht allergruwzaamst mis-
handeld zijt,

Die met vuisten in het aangezicht geslagen
en op allerlei wijze gepijnigd zijt,

Die „den gansen dag gedood
werdt, en als slachtschapen
gerekend zijt,”

Die „door geen honger of naakt-
heid, door geen vervolging
of zwaard, van Christus' lief-
de te scheiden waart,”

Die allerlei moedwil „en slagen, en
boeien en kerkers verduurd
hebt,”

Die, hoe ook gefolterd, bespot en ten toon
gesteld, voor uwe vijanden gebeden hebt,

Die zoo dikwerf, en vooral bij uwe langzame
terdoodbrenging, uwe ziel aan God hebt
aanbevolen,

Gij inzonderheid, die in het folterkoord zoo
lang gezieltoogd hebt,

Heilige Martelaren,

bide voor ons.

Heilige Martelaren, Die allen bij uwen dood,
in verheerlijkte gedaante, aan godvruchtige
geloovigen verschenen zijt, bidt voor ons.

Heilige Martelaren, Die „uit groote ver-
volging gekomen, God nu voor
zinnen troondagen nacht moogt
dienen,” bidt voor ons.

Wees genadig, spaar ons, Heer.

Wees genadig, verhoor ons, Heer.

Van alle kwaad, verlos ons, Heer.

Van ongelooft en dwaling,

Van onverschilligheid in het geloof,

Van alle lafhartigheid en menschelijk opzicht,

Van alle overtreding of minachting der god-
delijke en kerkelijke geboden,

Van alle verzuim der plichten van onzen staat,

Van een haastigen en onvoorzienen dood,

Om de verdiensten en voorspraak onzer Gor-
kumsche Martelaren,

Om hunne kloekmoedige verdediging van uwe
waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sa-
krament,

Om hunne standvastige vereering van uwe
H. Moeder Maria,

Om hunne trouwe liefde jegens uwen H. Stede-
houder op aarde,

Om hunne onverschrokken belijdenis der leer
van uwe Bruid, onze Moeder de H. Kerk

Om de lange smarten en doodsangsten, door hen
uitgestaan,

verlos ons,
Heer.

Wij zondaren, wij bidden U verhoor ons.

Dat wij de standvastigheid en al de deugden
onzer Heilige Martelaars mogen navolgen,

Dat wij altijd in geloof en godsvrucht tot het
H. Sakrament mogen toenemen,

Dat wij uwe en onze lieve Moeder Maria altijd
kinderlijk mogen vereeren, beminnen en
aanroepen,

Dat wij in gehoorzaamheid en liefde jegens
onzen H. Vader den Paus mogen volharderen,

Dat wij als getrouwe kinderen van onze Moe-
der de H. Kerk mogen leven en sterven,

Dat Gij U gewaardigt, onzen H. Vader den
Paus, en al onze Geestelijke overheden te
zegenen en te bewaren,

Dat Gij U gewaardigt, alle afgedwaalden in
ons midden tot de H. Kerk terug te brengen,

Dat Gij U gewaardigt, ons en ons Vaderland
voor alle besmettelijke ziekte te behoeden,

Dat Gij de armen, de bedroefden, de lijdenden,
en de nu stervenden wilt vertroosten en ver-
sterken,

Dat Gij ons een zalig sterfuur wilt verleenen,

Dat Gij ons wilt geven, wat wij U door de
voorspraak onzer verheerlijkte Martelaren
afsmeecken,

Zoon Gods!

Lam Gods, dat de zonden der wereld weg-
neemt, spaar ons, Heer.

wij bidden U, verhoor ons.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
verhoor ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
ontferm U onzer,

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

O n z e V a d e r.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus
en zijne Gezellen, om hunnen glorierijken strijd
voor uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid
hebt versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door
hunne verdiensten en navolging strijdende op aarde,
met hen verdienen gekroond te worden in den
hemel. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon. Amen.
Heer, verhoor ons gebed.

En laat ons geroep tot U komen.

Dat de zielen der geloovigen door Gods barmhar-
tigheid in vrede rusten. Amen.

D
bij
Mar
gezo
op
Com
eind

„U,
U,
U
m
U
st
Hei
s
Vol
u
U
U
U
U
Den
Uw

GEBEDEN.

LOFZANG

TER EERE VAN

DE ALLERHEILIGSTE DRIEËNHEID.

Door de Kloosterlingen op het kasteel van Gorkum, bij de aankondiging van hun dood, en door al onze Martelaars in processie, na het intrekken van den Briel, gezongen. Eene treffende verheerlijking bij de processie op het H. Land, en eene gepaste dankzegging na de H. Communie, bij het sluiten der Novene en aan het einde der bedevaart.

TE DEUM.

„U, God, loven wij, U, Heer belijden wij.

U, eeuwige Vader, vereert de gansche aarde.

U roepen alle Engelen, U de hemelen en alle machten,

U de Cherubijnen en Serafijnen, met eenparige stemmen onophoudelijk toe:

Heilig, heilig, heilig is de Heer, God der leger-scharen.

Vol zijn de hemelen en aarde van de Majesteit uwer glorie.

U looft het glorierijke koor der Apostelen,

U de lofwaardige schaar der profeten,

U het schitterend heir der Martelaren.

U belijdt over de gansche aarde de Heilige Kerk,

Den Vader van onmetelijke majesteit,

Uwen aanbiddelijken, waarachtigen en eenigen Zoon,

Ook den Heiligen Geest, den Trooster.

Gij zijt de Koning der glorie, Christus!

Gij zijt des Vaders eeuwige Zoon.

Gij hebt, toen Gij, om den mensch te verlossen,
de menscheid zoudt aannemen, den schoot eener
maagd niet geschroomd.

Gij hebt, na het overwinnen van den prikkel des
doods, den geloovigen het rijk der hemelen
geopend.

Gij zit aan de rechterhand Gods, in de glorie des
Vaders.

Wij gelooven, dat Gij als Rechter zult komen.

— U dan bidden wij, kom uwe dienaren te hulp,
die Gij door uw kostbaar bloed hebt vrijgekocht.
Geef, dat zij in de eeuwige glorie onder uwe
Heiligen geteld worden.

Heer, maak uw volk zalig, en zegen uw erfdeel.
En heersch over hen, en verhef hen tot in eeu-
wigheid.

Dag aan dag zegenen wij U.

En wij loven uwen naam in eeuwigheid, en in
eeuwigheid der eeuwigheden.

Gelief ons, Heer, dezen dag zonder zonde te
bewaren.

Ontferm U onzer, Heer! ontferm U onzer.

Laat, Heer, uwe barmhartigheid over ons komen,
gelijk wij gehoopt hebben.

Op U, Heer, heb ik gehoopt: in eeuwigheid zal
ik niet beschaamd worden.

- v. Gezegend zijt Gij, Heer, God onzer vaderen.
- r. En lofwaardig, en glorierijk in eeuwigheid.
- v. Zegenen wij den Vader, en den Zoon en den Heiligen Geest.
- r. Laat ons Hem loven en hoog verheffen in eeuwigheid.
- v. Gezegend zijt Gij, Heer, in het uitspansel des hemels.
- r. En lofwaardig, en glorierijk, en hoogverheven in eeuwigheid.
- v. Zegen, mijne ziel, den Heer.
- r. En wil al zijne vergeldingen niet vergeten.
- v. Heer, verhoor mijn gebed.
- r. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, wiens barmhartigheid zonder tal, en wiens schat van goedheid oneindig is, wij danken uwe zoo goedertierene majesteit voor de verleende gaven, en blijven te gelijk uwe barmhartigheid smeecken, dat Gij, die aan de biddenden het gevraagde verleent, hen ook niet verlaat en tot het eeuwige leven voorbereidt.

God, die de harten der geloovigen door de verlichting des Heiligen Geestes hebt geleerd: geef ons, in denzelfden Geest oprecht wijs te zijn, en ons altijd in zijne vertroosting te verheugen.

God, die niemand wie op U hoopt te zeer laat verslagen worden, maar aan het gebed goedertiere-

ne verhooring schenkt: wij danken U voor het aannemen onzer vragen en verlangens, en smeeken U met alle godvruchtigheid, dat Gij ons altijd voor alle tegenspoeden wilt behoeden. Door onzen Heer Jesus-Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

SMEEKGEBED TOT DE H. MAAGD.

Door onze Martelaars gezongen, toen zij eene galg buiten den Briel moesten rondtrekken.

SALVE REGINA.

„Wees gegroet, o Koningin, Moeder van barmhertigheid.

Ons leven, onze zoetheid en onze hoop, wees gegroet. Tot u roepen wij, ballingen, kinderen van Eva, Tot u smeeken wij zuchtend en weenend in dit dal van tranen.

Daarom dan, onze voorspreekster, ach, sla op ons uwe zoo barmhartige oogen.

En toon ons, na deze ballingschap, Jesus, de gezegende vrucht uws lichaams.

O goedertierene, o meedoogende, o zoete Maagd Maria.”

v. Bid voor ons, Heilige Moeder Gods.

r. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN

Almachtige, eeuwige God, die het lichaam en de ziel der glorieijke Maagd en Moeder Maria door de medewerking van den Heiligen Geest hebt bereid om eene waardige woonplaats van uwen Zoon te mogen zijn: geef, dat wij door de liefderijke tusschenkomst van háár, in wier gedachtenis wij ons verblijden, van het aanstaande kwaad en den eeuwigen dood verlost worden. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

GEBED TOT DE MOEDER VAN SMARTEN.

Door den H. Godefridus van Duynen, in den Briel bij de galg op de Markt gezongen.

INTERVENIAT PRO NOBIS.

„Wij bidden U, Heer God, dat de glorieijke Maagd Maria, uwe Moeder, voor ons en nu en in het uur van onzen dood bij uwe goedertierenheid spreken; zij, door wier allerheiligste ziel in het uur van uw gezegend lijden en van uwen bitteren dood het zwaard van droefheid is heengegaan. Gij, die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.”

Al de Martelaars antwoordden (en wij nu met hen:)

«AMEN.»

LOF OP DEN MARTELDOOD

DER

HH. APOSTELVORSTEN PETRUS EN PAULUS

Door een afvallig soldaat, in het kasteel te Gorkum, uit spot tegen onze Martelaars gezongen. Hoe treffend, dat zij juist op het feest dier Apostelen, en wel op hun XVIIIe Eeuwfeest, zoo allerplechtigst heilig verklaard zijn.

IBI NERONIS FERITAS.

„Dáár (te Rome) heeft de wreedaardigheid van Nero u, Vorsten der Apostelen, die in zoo meeningen strijd overwont, u, Petrus en Paulus! tot eene verschillende doodstraf verwezen. U, Petrus! vereent het kruis met Christus, u, Paulus! zendt het bloedig zwaard tot Hem op.”

v. Over de geheele aarde is hun geluid uitgegaan.

r. En hun woord tot de uiteinden der wereld.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die den dag van heden door het martelaarschap van de Apostelen Petrus en Paulus hebt gewijd: geef aan uwe Kerk, dat zij in alles het voorschrift van hén moge volgen door wie zij het begin van den godsdienst heeft erlangd. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

BI
T
door
ware
had
schin
terw
welk

„G
ik z
ik za
O
barn
G
Heil
G
en in
G
zal g
zal v
v.
R.
v.
R.

(I)
onze

KERKELIJK GEBED.

BIJ DE BESPROEING VAN HET VOLK MET GEWIJD
WATER, EN BIJ ZIEKENBEDIENINGEN. (1)

Toen onze Heilige Martelaars, uit spot in processie door de lange straat van den Briel werden voortgedreven, waren er die vóór hunne deur een vat water naast zich hadden geplaatst, er bezems in staken, en daarmee uit schimp onze voorbijtrekkende gevangenen besproeiden, terwijl die afvalligen er luide de woorden bij zongen, welke zij vroeger zoo dikwerf in de kerk hadden gehoord.

ASPERGES ME.

„Gij zult mij, Heer, met hysop besproeien, en ik zal gereinigd worden; Gij zult mij wasschen en ik zal witter worden dan sneeuw.

Ontferm U mijner, God, naar uwe groote barmhartigheid.

Glorie zij den Vader, en den Zoon, en den Heiligen Geest.

Gelijk het was in den beginne, en nu en altijd, en in de eeuwen der eeuwen.

Gij zult mij, Heer, met hysop besproeien, en ik zal gereinigd worden; Gij zult mij wasschen en ik zal witter worden dan sneeuw.”

v. Toon ons Heer, uwe barmhartigheid.

r. En geef ons uw heil.

v. Heer verhoor mijn gebed.

r. En mijn geroep kome tot U.

(1) Dit gebed kan men zeer gevoegelijk ter eer van onze HH. Martelaars, als H u i s z e g e n bidden.

LAAT ONS BIDDEN.

Verhoor ons, Heilige Heer, almachtige Vader, eeuwige God, en gelief uwen heiligen Engel van den hemel te zenden, om allen die in deze woning verblijven te behoeden, te verzorgen, te beschermen, te bezoeken en te verdedigen. Door Christus, onzen Heer. Amen.

SMEEKGEBED VOOR DE OVERLEDENEN.

Volgens eene trouw-bewaarde overlevering, werden onze Heilige Martelaren in den Briel ook om de pomp, thans nog als «De profundis-pomp» bekend, in processie heengedreven en moesten intusschen, tot dubbele beschimping, dien boetepsalm voor de Overledenen zingen, gelijk het in de kerk geschiedt. Ten eerherstel bidde men wat hier volgt.

DE PROFUNDIS.

„Uit de diepten heb ik tot U geroepen, Heer! Heer, verhoor mijne stem.

Laat uwe ooren luisteren naar de stem mijner smeeking.

Indien Gij de ongerechtigheden gadeslaat, Heer! Heer, wie zal bestaan?

Want bij U is genade, en om uwe wet, Heer, heb ik U verbeid.

Mijne ziel heeft op zijn woord verbeid, mijne ziel heeft op den Heer gehoopt.

Dat Israël op den Heer hope, van den morgenstond tot den nacht toe.

Want bij den Heer is barmhartigheid, en bij Hem is overvloedige verlossing.

En Hij zal Israël verlossen uit al zijne ongerechtigheden.

Heer, geef haar de eeuwige rust.

En het eeuwig licht verlichte haar."

v. Van de poort der hel.

r. Verlos, Heer, hunne zielen.

v. Dat zij rusten in vrede.

r. Amen.

v. Heer, verhoor mijn gebed.

r. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, Schepper en Verlosser van alle geloovigen, verleen aan de zielen uwer dienaren en dienaressen vergiffenis van alle zonden, opdat zij de kwijtschelding, waar zij altijd naar verlangd hebben, door godvruchtige smeekingen mogen verwerven. Die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen. Amen.

v. Heer, geef haar de eeuwige rust.

r. En het eeuwig licht verlichte haar.

v. Dat zij rusten in vrede.

r. Amen.

GEBED OP HET MARTELVELD.

Hier kniel ik dan op die gewijde, dierbare plaats, waar gij, onze hemelsche broeders, na

zoovéél en zoo langdurig lijden, den goeden strijd volstreden, uwen loop voltrokken en het geloof ten einde toe bewaard hebt. Hier dan was het bloedig altaar, waar gij u voor Jesus' naam in den dood hebt opgedragen; van hier zijt gij door de engelen afgehaald en ten hemel ingeleid, om van den rechtvaardigen Rechter, op dien dag uwer overwinning, de u weggelegde kroon te ontvangen. En uit zoo groote vervolging gekomen, moogt gij God nu dag en nacht voor zijn troon dienen.

Ziet, bidden wij u, verheerlijkte Martelaars van ons vaderland, ziet neder op uwe broeders, die als vreemdelingen nog omwandelen verre van den Heer, voor wiens aangezicht gij staat en wien wij hier aanbidden en smeecken; ziet neder op ons, die nog zuchten en weenen in dit dal van tranen. Gij kent onze behoeften en ellenden; gij weet, wat wij u hier, op dit land, waar gij door den dood hebt overwonnen en waar uwe geslacht-offerde lichamen werden nedergelegd, gij weet wat wij u hier komen vragen, ... voor ons zelve, ... en voor degenen die onze gebeden hebben verzocht en zich in den geest met ons vereenigen.... O spreekt nu te zamen, onze beminde broeders, bij Jesus voor mij, voor ons; ... vraagt Hem in vereeniging met zijne Moeder, zoo openlijk door u verheerlijkt, dat Hij ons gelieve te geven wat wij hier nu, bij zijn H. Sakrament, door uwe tusschenkomst afsmeeken....

Vol vertrouwen op uwe macht bij God, roepen wij u, die zijne geliefde dienaren en vrienden zijt, hier, op deze heilige martelplek, ook aan, ten eerherstel voor al hetgeen tegen u, en in u tegen uwen Heer en Koning, hier waarachtig tegenwoordig, misdreven is. Wij vereenigen ons ten dien einde met alle hulde en vereering, u door onze Moeder de H. Kerk bij uwe heiligverklaring toegebracht; wij vereenigen ons met alle verheerlijking, u, waar ter aarde ook, doch vooral in uw en ons vaderland, en bijzonder hier op deze u dierbare plaats aangeboden. O, mochten het eens allen met ons doen, met ons hier gevoelen wat wij gevoelen!... Goede herders, die zóóveel voor het heil der zielen hebt gedaan, vraagt met ons om bekeering en verzoening voor de ongelooovigen, afvalligen en zondaren; vraagt met ons, dat alle afgedwaalden in ons midden tot den Opperherder hunner zielen mogen wederkeeren; vraagt voor ons, en voor de onzen, dat wij in het ééne ware geloof volharden, getrouw uit dat geloof leven en eens zalig sterven mogen.

En daar gij, glorierijke Martelaars, uw leven vooral hebt gegeven voor uw geloof in Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in het Allerheiligste Sakrament; voor de eer van zijne Moeder en zijne Heiligen; en inzonderheid ook voor uw geloof in het Opperherderschap van Christus' Stedehouder,

en de onfeilbaarheid van zijne Kerk: verwerft dan, smeeken wij u, bij onzen Heer en Zaligmaker, die ook hier mét ons en waarlijk tegenwoordig is, dat wij altijd in godsvrucht tot zijn aanbiddelijk Liefdegeheim, in kinderlijke liefde tot zijne Onbevlekt-Ontvangen Moeder, tot onzen H. Vader en onze Moeder de H. Kerk mogen toenemen. Wij bevelen u die dierbare Kerk en al hare belangen met haar zichtbaar Hoofd, Paus N..., die thans over haar gesteld is. Wij bidden u voor al onze geestelijke en tijdelijke overheden; wij bidden u voor alle lijdenden en nu stervenden. Met dankbare kinderharten bidden wij u voor onzen geliefden, nu ontslapen H. Vader Pius, die u heilig gekroond heeft; wij bidden u voor onze overledene Bisschoppen, herders en zielzorgers; wij bidden u voor al onze dierbare afgestorvenen, voor alle overledenen, en bijzonder voor die zielen welke het meest verlaten zijn. Amen.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
z ij den Vader.

GEBEDEN,

BIJ EENE RELIQUIE ONZER MARTELAREN, OF OOK
OP HET H. LAND TE GEBRUIKEN.

(Mede dienstig voor eene Novene, bij besmettelijke
ziekten en alle behoeften.)

Godvruchtig voor die eerwaardige overblijfselen
nedergeknield, make men eerst zijne bijzondere
meening waarmede men die vrome oefening houdt,
bijv. ten eereboete, of ter afwering van rampen,
of ter verkrijging van eenige gunst, enz.

Dan bidde men: hetzij de Litanie onzer
Gorkumsche Martelaren, bladz. 69; —

of wel: negentienmaal het Wees ge-
groet, ter eere onzer negentien bloedgetui-
gen, die in hun lijden hunne en onze Moeder
Maria zoozeer hebben verheerlijkt, met nog é én
Wees gegroet ter eere van den H. Leonardus,
die zoo bijzonder Maria's uitnemende voorrechten
heeft verdedigd; —

of men bediene zich van het volgende gebed,
hetwelk men uitbreide naar de godsvrucht het
ingeeft; en, vol vertrouwen, voege men er zelf
meer in 't bijzonder in, wat men door de tusschen-
komst onzer Martelaren wenscht te verkrijgen.

SMEEKGEBED.

Dierbare Martelaren van ons Vaderland, onze
zoo goedige en machtige beschermers, onze hemel-

sche en zoo geliefde vrienden, broeders en wel-
doeners! hoe vertroostend en opwekkend is het
ons, bij deze uwe heilige overblijfselen te bidden,
bij dit eerwaardig gedeelte van dát lichaam zelf,
waarin gij gestreden, geleden en overwonnen
hebt!... O zoete gedachtenis, o kostbaar pand; o
verteederende getuigenis, van u ons bijgebleven!...
Dát lichaam dan was de schoone tempel van den
H. Geest;... de welbehagelijke woonplaats van
mijn God, die het gebeente zijner heiligen bewaar-
de:... dát lichaam was het verheven werktuig,
dat zooveel deugden beoefend en tot den bloede
weerstand heeft, maar daarom ook door den
rechtvaardigen Rechter zal verheerlijkt worden.
Dattoch was het lichaam van een held, een held van
geloof en liefde, die zich ten bloedig slachtoffer gaf
voor Christus en zijne Bruid, ten slachtoffer voor
Christus' eigene en waarachtige tegenwoordigheid
in zijn wonderbaar Geheim van geloof en liefde,
het Allerheiligste Sakrament des Altaars!...
Gestorven spreekt uw lichaam nóg, en getuigt het
nóg, wat gij, onverwonnen Strijders! hebt geloofd
en beleden, en wij door Gods genade, ook op uw
offergebed, nóg gelooven en belijden. O helpt ons
dat kostbare pand des geloofs getrouw bewaren,
en verwerft het voor alle ongelukkigen die het
derven;... bizonder voor.... Verwerft voor ons
en de onzen, dat wij altijd nauwgezet naar de
voorschriften van ons heilig geloof leven; en ach!

om al de smarten en doodsangsten, in dit lichaam en in uwe ziel verduurd: verwerft voor ons en de onzen, en voor alwie nu in doodstrijd zijn, een zalig stervensuur.

Gij, Heiligen en Rechtvaardigen! gij verheugt u nu in den Heer, die Zich u ten erfdeel heeft verkozen; uwe droefheid is in vreugde, uw lijden in glorie verkeerd; in het hemelsch rijk is uwe woning, en in eeuwigheid is uwe rust; ach, ziet op ons, hier bij uw eigen geslachtofferd lichaam geknield, ziet met broederlijk mededoogen op ons neder, die nog te midden van zooveel behoeften en ellenden zuchten, en weert door uwe vermogende voorspraak deze ziekte... en rampen... van ons af. Houdt aan den goeden Jesus uwe met Hem volbrachte offerande voor, gij inzonderheid, voor wiens gebeente ik hier bid; en verwerft voor mij, smee ik u, deze gunst, dat ik;... doch boven alles, verwerft voor mij: dat ik, als trouwe navolger, in Jesus' liefde moge volharden en sterven. Amen.

VERZUCHTING,

onder het vereeren der reliquie, en ook dikwerf als
S c h i e t g e b e d te herhalen.

Door de verdiensten en voorspraak van onze Heilige Martelaren, Leonardus (of: Nicolaus, enz.) en zijne gezellen:

Verleene ons de Heer heil en vrede. Amen.

DE MIS DER HH. MARTELAREN VAN GORKUM.

Opdracht vóór of in het begin der H. Mis.

(Vooral in de kerk op het H. Martelveld met de meeste innigheid te bidden.)

God, hemelsche Vader, die mij naar uw beeld hebt geschapen; God, de Zoon, die om mij te verlossen, de menschelijke natuur aangenomen, uw kostbaar bloed vergoten en den bitteren kruisdood geleden hebt; God, de H. Geest, die mij in het H. Doopsel geheiligd, en tot het ware geloof geleid hebt; o Gij, allerheiligste Drieënhed, geef mij de genade, dat ik dit H. Misoffer godvruchtig bijwone, en het met den priester, in vereeniging met alle offeranden over de gansche aarde, aan uwe goddelijke majesteit opdrage:

1. tot eer en glorie van uwen H. Naam; om te belijden, dat Gij de eenige God en Opperheer over ons menschen en alle schepselen zijt, wien alléén dit offer toekomt;

2. tot dankbare gedachtenis, gekruiste Jesus, van uw bitter lijden en sterven;

3. tot eerherstel voor allen smaad, hetzij door ongeloof, door dwaling, door heiligschennis of andere zonden U, goede Jesus aangedaan, inzonderheid hier... en in ons vaderland;

4. tot dankzegging voor alle genaden en weldaden, vooral aan mij, onwaardige, en aan al de mijnen bewezen;

5. tot voldoening voor al mijne zonden, overtredingen en ondankbaarheden, tot bekeering van alle ongeloovigen, dwalenden, inzonderheid van...;

6. tot verwerving uwer goddelijke hulp voor uwe dierbare Bruid onze Moeder de H. Kerk; voor onzen H. Vader; voor onzen beminden Bisschop; voor onze herders, zielzorgers, en al onze geestelijke en tijdelijke overheden; voor alle geloovigen en bijzonder voor hen die vervolging lijden om uwen H. Naam.

7. tot heiliging, of tot herstel van het Christelijk huisgezin; tot bevestiging der dierbare jeugd in geloof, onschuld en deugd; voor de behoeften onzer geliefde ouders, bloedverwanten, vrienden en weldoeners, bepaaldelijk voor...; voor mij zelven, om de genade van eene ware boetvaardigheid, gelukkige volharding en een zalig sterfuur; en nog bijzonder om...;

8. voor allen en inzonderheid voor de zondaars die op dit oogenblik in doodstrijd zijn, en o God! aanstonds voor uw oordeel gaan verschijnen;

9. voor alle overledenen, bijzonder voor...; ook voor hen die de eerste pijnen van het vagevuur verduren, en die het meest verlaten zijn.

Neem, barmhartige God, dit offer goedgunstig aan; laat deze opdracht U welbehagelijk zijn, en

verhoor mijn gebed, door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Introitus Ps. LXXVIII.

Laat, Heer, het gezucht der geboeiden voor uw aanschijn treden: geef onzen geburen zevendubbel weder in hunnen schoot: wreek het bloed uwer Heiligen dat vergoten is. Ps. God, de Heidenen zijn in uw erfdeel gekomen, zij hebben uwen heiligen tempel ontreinigd: zij hebben Jeruzalem tot eene wachthut der boomvruchten gemaakt.

v. Glorie zij den Vader, en den Zoon, en den H. Geest.

r. Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Laat, Heer, het gezucht der geboeiden voor uw aanschijn treden: geef onzen geburen zevendubbel weder in hunnen schoot: wreek het bloed uwer Heiligen dat vergoten is.

Heer, ontferm U onzer (d r i e m a a l.) Christus, ontferm U onzer (d r i e m a a l.) Heer, ontferm U onzer (d r i e m a a l.)

Gloria.

Glorie aan God in den allerhoogste, en vrede op aarde den menschen van goeden wil. Wij loven U; wij zegenen U; wij aanbidden U; wij verheerlijken U; wij danken U om uwe groote glorie. Heer God,

hemelsche Koning. God almachtige Vader. Heer Jesus Christus, Ééngelboren Zoon. Heer God, Lam Gods, Zoon des Vaders. Die de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer. Die de zonden der wereld wegneemt, neem onze smeekingaan. Die aan de rechterhand des Vaders gezeten zijt, ontferm U onzer. Want Gij alleen zijt de Heilige, Gij alleen de Heer, Gij alleen de Allerhoogste, Jesus Christus, met den H. Geest, in de glorie van God den Vader. Amen.

Gebed.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus en zijne Gezellen, om hunnen glorierijken strijd voor uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid hebt versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door hunne verdiensten en navolging strijdende op aarde, met hen verdienen gekroond te worden in den hemel. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen. (1)

---

(1) Is het Allerheiligste uitgesteld, dan heeft men ook dit gebed:

God, die ons onder het wonderbare Sakrament de gedachtenis van Uw lijden hebt nagelaten; verleen ons, bidden wij U, de heilige geheimen van uw Lichaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

**Les uit het boek der wijsheid.
Hoofdstuk III.**

De zielen der rechtvaardigen zijn in de hand van God, en de foltering des doods zal hen niet raken. In de oogen der dwazen schenen zij te sterven, en hun uiteinde werd aangezien voor verdrukking en hun verscheiden van ons voor uitdelging: zij echter zijn in vrede. En leden zij voor de menschen folteringen: hunne hoop is vol van de onsterfelijkheid. In weinig geteisterd, zullen zij in veel wél gesteld worden; want God heeft hen beproefd en zijner waardig bevonden. Als het goud in den oven, heeft Hij hen beproefd, en als een brandoffer aangenomen, en te zijner tijd zullen zij in aanzien wezen. De rechtvaardigen zullen schitteren en, als vonken door rietstoppels, rondsnelen. Zij zullen de heidenen oordeelen, en over de volken heerschen, en de Heer zal over hen regeeren in eeuwigheid.

R. God zij dank.

Graduale.

EXOD. xv. Glorierijk is God in zijne Heiligen: verwonderlijk in majesteit, wonderdadig. v. Uwe rechterhand, Heer, is verheerlijkt in kracht: uwe rechterhand heeft de vijanden verbrijzeld. Alleluja, alleluja. v, ECCLI. XLIX. De lichamen der Heiligen zijn in vrede begraven, en hunne namen leven van geslachte tot geslacht. Alleluja.

**Vervolg van het H. Evangelie naar
Lucas Hoofstuk XXI.**

In dien tijde zeide Jesus tot zijne leerlingen : Wanneer gij zult hooren van oorlogen en oproeren, wilt niet verschrikken : eerst moet dit geschieden, maar niet terstond is het einde daar. Toen zeide Hij tot hen : Opstaan zal volk tegen volk en rijk tegen rijk. En groote aardbevingen zullen er alom wezen, en pestziekten, en hongersnooden ; en verschrikkingen aan den hemel en groote teekenen zullen er zijn. Doch vóór dit alles zullen zij hunne handen aan u slaan, en u vervolgen, u overleverende in synagogen en gevangenissen, u trekkende voor koningen en landvoogden om mijnen naam : dit nu zal u overkomen tot getuigenis. Stelt dan in uwe harten, niet vooruit te overwegen, hoe gij zult antwoorden ; want Ik zal u mond en wijsheid geven, waaraan al uwe tegenstanders niet zullen kunnen wederstaan en tegenspreken. En gij zult overgeleverd worden door ouders, en broeders, en bloedverwanten, en vrienden, en zij zullen er uit u den dood aandoen ; en gij zult van allen gehaat worden om mijnen naam : en geen haar van uw hoofd zal vergaan. In uwe lijdzaamheid zult gij uwe zielen bezitten.

R. Lof zij U, Christus.

Credo.

(Wanneer het gelezen wordt.)

Ik geloof in één God, den almachtigen Vader, Schepper van hemel en van aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

En in één Heer Jesus Christus, Gods Ééngelboren Zoon, en uit den Vader vóór alle eeuwen geboren, God van God, licht van licht, waarachtig God van waarachtig God; voortgebracht, niet gemaakt, medezelfstandig met den Vader: door wien alles gemaakt is. Die om ons menschen, en om onze zaligheid is nedergedaald van den hemel. En is vleesch geworden door den Heiligen Geest uit de Maagd Maria, en is mensch geworden. Hij is ook gekruist voor ons: onder Pontius Pilatus heeft Hij geleden, en is begraven; en Hij is ten derden dage, volgens de Schriftuur, verrezen. En Hij is opgeklommen ten hemel, zit aan de rechterhand des Vaders. En weder zal Hij komen in glorie om te oordeelen de levenden en de dooden; aan wiens rijk geen einde zal zijn.

En in den H. Geest, den Heer en levendmakende, die uit den Vader en den Zoon voortkomt; die met den Vader en den Zoon te zamen aanbeden en medeverheerlijkt wordt; die door de Profeten gesproken heeft.

En ééne Heilige, Katholieke en Apostolische Kerk. Ik belijd één doopsel tot vergeving der

zond
en h

W
God
volk

W
gods
recht
ontfe
Heer
in de
eeuw

v.

v.

R.

v.

R.

W

en h
Heil

(1)

Ver
de g
geeste
J. C.

zonden. En ik verwacht de verrijzenis der dooden en het leven der toekomende eeuw. Amen.

Offertorie. Ps. LXVII.

Wonderbaar is God in zijne Heiligen; Hij, de God van Israël zal kracht en sterkte aan zijn volk geven: gezegend zij God. Alleluja.

Stil gebed (secrete) en praefatie.

Wij dragen U, Heer, de geschenken onzer godsvrucht op: mogen ze én U om de eer uwer rechtvaardigen welbehagelijk zijn, én ons, in uwe ontferming, tot heil verstrekken. Door onzen Heer J. C. uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God. — Door alle eeuwen der eeuwen. R. Amen. (1)

v. De Heer zij met u. — R. En met uwen geest.

v. Harten omhoog!

R. Wij hebben ze tot den Heer.

v. Danken wij den Heer onzen God.

R. Dat is waardig en rechtvaardig.

Waarlijk, het is waardig en rechtvaardig, billijk en heilrijk, dat wij U altijd en overal danken: Heilige Heer, almachtige Vader, eeuwige God,

(1) Bij uitstelling van het H. Sakrament, bidt men ook: Verleen, bidden wij U, Heer, aan uwe Kerk genadig de gaven van eenheid en vrede, die door deze offerande geestelijker wijze beteekend worden. Door onzen Heer J. C. *enz. als boven.*

door Christus onzen Heer : door wien de Engelen uwe majesteit loven, de Heerschappijen U aanbidden, de Machten beven; de hemelen en de krachten der hemelen, en de gelukzalige Serafijnen U met eenparig gejuich verheerlijken. Gelief, bidden wij U, met deze ook onze lofzangen aan te nemen, terwijl wij ootmoedig belijden en spreken :

Heilig, Heilig, Heilig, is de Heer God der heerscharen. Vol zijn de hemelen en de aarde van uwe glorie. Hosanna in den hooge. Gezegend Hij die komt in den naam des Heeren. Hosanna in den hooge.

Bij de gedachtenis der levenden.

Barmhartige God en Heer, zie op mij en allen, die tot glorie van uwen grooten naam deze H. Offerande bijwonen, genadig neder; en opdat mijn gebed U te behagelijker zij, vereenig ik het met de voorbede van de Onbevlekt Ontvangen Maagd en Moeder Gods Maria, van de HH. Apostelen, Martelaars en Belijders, Maagden en alle Heiligen. Laat, hemelsche Vader, deze Offerande, waarin uw Ééngelboren Zoon Zich op eene onbloedige wijze opdraagt, mij en ons allen tot eeuwig heil verstrekken.

Ik smEEK U, Heer, dat Gij uwen dienaar onzen Paus, onzen Bisschop, onze Herders en zielzorgers wilt verlichten en besturen, opdat allen die

hun aanbevolen zijn, door hun woord en voorbeeld, met uwe uitverkorenen vergaderd worden.

Ik smeek U, dat Gij aan mijne geliefde ouders, bloedverwanten, vrienden en weldoeners en allen, voor wie ik verplicht ben te bidden, tijdelijk en eeuwig welzijn wilt verleen, en gewaardig U, dit mijn gebed te verhooren.

Ik smeek U, dat Gij alle zondaren, en vooral... tot ware boetvaardigheid wilt brengen, en alwie in zware bekoring zijn, met uwe krachtvolle genade wilt versterken en voor den val behoeden. Gelief ook, Heer, alle dwalenden en afvalligen, vooral in ons vaderland, gelief alle ongeloovigen tot de kennis van het ware geloof te roepen en te geleiden. Gedenk, hemelsche Vader, dat uw Ééngelboren Zoon J. C. ook voor hen allen den bitteren kruisdood heeft uitgestaan, en verhoor ons om zijne oneindige verdiensten, Gij die den dood des zondaars niet wilt, maar dat hij zich bekeere en leve. Amen.

Bij de opheffing der H. Hostie.

Verwek, met alle eerbiedigheid en ootmoedigheid akten van aanbidding, dank, liefde, en vraag NU vooral, wat gij wenscht te verkrijgen.

Mijn God en Zaligmaker, ik aanbid U;... ik dank U voor al uwe weldaden;... o Jesus, door uwe Wonden: vergeef mij mijne zonden;... barmhartige Hoogepriester, geef mij deze genade... Amen.

Bij de opheffing van den H. Kelk.

Erbarming, mijn Jesus!... Eeuwige Vader, ik draag U het allerkostbaarste Bloed van Jesus Christus op, tot voldoening voor mijne zonden, voor de behoeften der kerk, en om deze gunst... te verkrijgen. Amen.

Na de consecratie.

Zie, Heer, van uw heiligdom en hooge hemelwoning neder, en aanschouw deze allerheiligste Offerande, welke U onze Hoogepriester, uw Heilige Zoon, de Heer Jesus, voor de zonden zijner broeders opdraagt; en laat U over de menigte onzer boosheden verzoenen. Zie, de stem des Bloeds van onzen Broeder J e s u s roept tot U van het kruis. Verhoor, Heer! word verzoend, Heer! geef acht en doe! wil niet toeven, om U zelve, mijn God, wijl uw naam over deze plaats en over uw volk is aangeroepen; en doe met ons naar uwe barmhartigheid. Amen.

Bij de gedachtenis der overledenen.

Gedenk, Heer, uwe dienaren en dienaressen, die in het heilig geloof ons voorgedaan en in vrede ontslapen zijn; vooral de ziel van..., en de zielen die nu de eerste pijnen van het vagevuur ondervinden, en die het meest verlaten zijn. Wij smeeken U, Heer, verleen haar en allen die in

Christus rusten, de plaats van verkwikking, van licht en vrede. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

Pater noster.

Bid aandachtig het *O n z e V a d e r*, alsof gij het den Heer, woord voor woord, nazeidet, en spreek daarna:

Verlos ons, bidden wij U, Heer, van alle verleden, tegenwoordig en toekomstig kwaad; en geef ons, op de voorspraak van de gelukzalige en glorierijke Moeder Gods Maria, altijd Maagd, van de gelukzalige Apostelen Petrus en Paulus en Andreas, en van alle Heiligen, genadiglijk vrede in onze dagen, opdat wij, door uwe barmhartigheid geholpen, altijd vrij mogen zijn van zonde, en veilig voor alle ontsteltenis. Door denzelfden J.C. onzen Heer, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God door alle eeuwen der eeuwen. Amen!

De vrede des Heeren zij altijd met ons. Amen.

Agnus Dei.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, schenk ons den vrede.

**Bereid u nader tot de Geestelijke, of
werkelijke Communie.**

Goedertierene Jesus, Gij roept ons zoo minnelijk toe: Komt allen tot Mij, die vermoeid en beladen zijt, en Ik zal u verkwikken: zie ik kom dan met een diep gevoel van mijne onwaardigheid, maar ook vol vertrouwen tot U, om in de vruchten van dit H. Offer en Sakrament te deelen. Genadige Jesus, leid mij tot U, en bereid U eene welbehagelijke woning in mijn hart. Allerbeminnelijkste Bruidegom en Heer, naar wien mijne ziel verzucht, kom, kom tot mij en neem mij geheel voor U.

Zeg driemaal:

Heer, ik ben niet waardig, dat Gij ingaat onder mijn dak, maar spreek slechts een woord, en mijne ziel zal gezond worden.

Smeeek godvruchtig met den Priester.

Het Lichaam van onzen Heer Jesus Christus beware mijne ziel ten eeuwigten leven. Amen.

Spreek in stilte met Jesus wat uw hart u ingeeft; aanbid en dank Hem alleroetmoedigst; zeg en herhaal met de vurigste liefde:

Goede Jesus, laat niet toe, dat ik ooit van U gescheiden worde. Amen.

Communie. Boek der wijsheid. III.

En leden zij voor de menschen folteringën :
God heeft hen beproefd; als het goud in den
oven heeft Hij hen beproefd, en als brandoffers
aangenomen.

Postcommunie.

Verleen ons, bidden wij U, Heer, op de voor-
spraak van uwe Heilige Martelaren Leonardus en
zijne Gezellen, dat wij hetgeen wij met den mond
aanraken, met een zuiver hart ontvangen. Door
onzen Heer J. C. uwen Zoon, die met U leeft
en regeert in de eenheid des H. Geestes, God,
door alle eeuwen der eeuwen. Amen. 1)

Bij den zegen.

Ons zegene de Almagtige God, de Vader, en
de Zoon, en de H. Geest. Amen.

---

1) Staat het Allerheiligste uit, dan is er ook dit gebed:
Geef, bidden wij U, Heer, dat wij door het altyddurend
genot van uwe Godheid vervuld worden, gelijk het door
het tijdelijk ontvangen van uw kostbaar Lichaam en Bloed
wordt afgebeeld. Die leeft en regeert met God den Vader
in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der
eeuwen. Amen.

**Begin van het H. Evangelie naar
Joannes.**

In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alles is door het Woord gemaakt: en zonder Hem is niets gemaakt, wat gemaakt is, in Hem was het leven, en het leven was het licht der menschen: en het licht schijnt in de duisternissen, en de duisternissen hebben het niet aangenomen. Er was een mensch, van God gezonden, wiens naam was Joannes. Deze kwam tot getuigenis, om getuigenis te geven van het licht, opdat allen door hem gelooven zouden. Hij was het licht niet, maar om getuigenis te geven van het licht. Het ware licht was dat allen mensch verlicht, die in deze wereld komt. Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem gemaakt, en de wereld heeft Hem niet gekend. In zijn eigendom kwam Hij, en de zijnen namen Hem niet aan. Doch zoovelen Hem aannamen, hun gaf Hij macht om kinderen Gods te worden, hun, die in zijnen naam gelooven, die niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn. En het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben zijne glorie gezien, eene glorie als des Ééniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid.

R. God zij dank.

W
op h
Omg
daar
lijk
gelo
dat
dere
gen.
gebo
cess
plaa
Lief

- E
ach
ach
love

F
ons
lijk
kra
Jes

F
van
van
en

F
van

HULDE AAN HET HEILIG SAKRAMENT.

IN VEREENIGING MET ONZE GORKUMSCHE MARTELAARS.

Werkelijk (of elders in den geest,) en vooral in de kerk op het H. Martelaarsveld, of bij het rust-altaar onder den Omgang voor het Allerheiligste nedergeknield, ziet gij dáár ook onze Gorkumsche bloedgetuigen bij dat aanbiddelijk Sakrament; hen spreekt gij toe, om hen voor hunne geloofstrouw te loven; hen roept gij in, om met u Jesus in dat Geheim te verheerlijken, en die gunsten of die bijzondere genade af te smeeken, welke gij gaarne zoudt erlangen. Hoe treffend toch en hoe bemoedigend voor ons gebed, dat Christus nu zelf, die hier zoo plechtig in processie wordt rondgedragen, onze Martelaren dáár ter plaatse zelve komt verheerlijken, waar zij Hem in zijn Liefdewonder door hun heldendood verheerlijkt hebben.

- Heer Jesus Christus, waarachtig God en waarachtig mensch, en in dit H. Liefdegeheim waarachtig tegenwoordig. (ALLEN:) Wij aanbidden, wij loven en danken U met onze HH. Martelaren.

Heilige Martelaren, glorierijke getuigen van ons Katholiek geloof, dat Jesus waarlijk, wezenlijk en zelfstandig tegenwoordig is in het H. Sakrament: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, het wonder van Gods wonderen: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de gedachtenis

van het Lijden onzes Heeren: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de allerzuiverste en allerbehagelijkste Offerande: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de hemelsche spijs ter onsterfelijkheid: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de Teerspijs dergenen die in den Heer sterven: Wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, die in uw langdurig lijden dien hemelschen troost hebt moeten derven: Bidt Jesus voor ons, dat wij Hem dikwerf, en vooral in het uur van onzen dood, mogen ontvangen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Behoed ons voor het onwaardig nuttigen van uw Lichaam en Bloed.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Behoed ons voor alle oneerbiedigheid en onverschilligheid jegens uw Hoogwaardig Sakrament.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Behoed ons voor alle afwijkingen en

zwakheden, welke de vruchten van dit genaderijk Geheim in ons zouden verminderen of verhinderen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Geef, dat wij U altijd waardig en wel bereid mogen ontvangen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Gelief het geloof, den eerbied, de godsvrucht en de liefde tot dit H. Geheim gedurig in ons en de onzen te vermeerderen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren: Gelief ons, bij leven en sterven, overvloedig in de vruchten van dit H. Sakrament te doen deelen.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die ons onder het wonderbaar Sakrament de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten: verleen ons, bidden wij U, de heilige Geheimen van uw Lichaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader in de eenheid des Heiligen Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

O godlijk Hart, dat mij bemint,
O gun, dat ik een schuilplaats vind'
In de open Wond van uwe Zij,
En alle zondaars ook met mij.

GEBEDEN VOOR VERSCHILLENDE OMSTANDIGHEDEN.

AKTEN VAN ONDERWERPING OF BERUSTING
IN GODS H. WIL, ALS ONS GEBED GEENE VERHOORING
SCHIJNT TE VINDEN.

Bid eerst aandachtig het Onze Vader en vervolg:

Ja, goede Vader in den hemel, wijl het U zoo behagelijk is, onderwerp ik mij geheel aan uwen altijd aanbiddelijken wil, maar geef dan ook, smee ik U, kracht aan uw kind, opdat ik dit kruis,... deze beproeving,... dit gemis,.. dezen strijd, naar de beschikkingen uwer liefderijke voorzienigheid, tot mijn eeuwig heil moge dragen. Geef mij kracht, om zelfs in het aanschijn van den dood, met den H. Nicolaus te spreken: „W a t de Heer geeft, m a g i k n i e t w e i g e r e n;” om met den H. Wilhadus bij alle leed van harte uit te roepen: „G o d z i j g e d a n k t!” — om met onze Gorkumsche Martelaren, altijd te erkennen: dat al het lijden van dezen tijd niet te vergelijken is bij de toekomstige glorie, welke in ons zal geopenbaard worden; om met ons goddelijk Toonbeeld, Jesus Christus, al was ik ook tot stervens toe bedroefd, nog tot U bidden:

Vader, indien Gij wilt, laat dezen kelk van mij voorbijgaan: doch niet mijn, maar uw wil geschiede.

Mijn Vader, is het mogelijk, laat dezen kelk van mij voorbijgaan: doch niet zooals ik wil, maar zooals Gij.

Mijn Vader, alles is U mogelijk: laat dezen kelk van mij voorbijgaan: doch niet wat ik, maar wat Gij wilt. Amen.

Wees gegroet.

BIJ VERHOORING VAN GEBED.

Men zegge dan den Lofzang Te Deum, met de gebeden bladz. 75 tot 78.

GEBED VAN OUDERS, OF OVERSTEN VOOR KINDEREN, OF DE HUN TOEVERTROUWDE JEUGD.

Heilige Martelaren van Gorkum, Priesters en Herders, die uwe geestelijke kinderen met zooveel ijver hebt bewaakt en in de waarheden des geloofs onderwezen; inzonderheid gij, trouwe medeherder van den vaderlijken Leonardus, altijd zwoegende Nicolaus, die, gelijk in allen priesterlijken arbeid, onvermoeid waart in het onderrichten en opleiden der jeugd: wij stellen ons zelve en de ons van God gegeven panden onder uwe eenparige bescherming. Bidt voor ons, ouders en overheden, dat wij onze dure plichten jegens de onzen nauwgezet volbrengen: hen verre houden van al wat hun naar geloof of deugd kan schaden; dat wij uit alle vermogen voor eene Katholieke opvoeding en onderrichting zorg dragen; opdat onze lieve jeugd en al de ons toebetrouwden, door geen ongeloovig of verderfelijk woord of voorbeeld geschaad, en in het ééne ware geloof grondig onderwezen, als kinderen der ééne ware Kerk in de ééne ware leer mogen

opgroeien en volharden ten einde toe. Dierbare Heiligen van ons vaderland, met glorie gekroonde Priesters en Herders van Jesus' Kerk! wij bevelen hen vol van vertrouwen aan u; ach verwerft voor hen, dat zij nu en altijd leven tot hun eigen en tot ons zoo tijdelijk als eeuwig geluk; tot een sieraad van onze Moeder de H. Kerk; en in alles tot glorie van ons aller Zaligmaker Jesus Christus, onzen Heer, die met den Vader en den H. Geest leeft en regeert door al de eeuwen der eeuwen. Amen.

GEDED VOOR DE KWEEKELINGEN VAN HET HEILIG-
DOM, OF DIE HET WENSCHEN TE WORDEN.

Verheerlijkte Martelaren van ons vaderland, Priesters des Heeren, dienaren van het Heiligdom, die hier aan God het onbloedig Offer van oneindigen lof mocht opdragen; die u zelve in uwe trouwe liefde, met Christus in den dood ten slachtoffer hebt aangeboden; ziet nu uit den hemel neder op ons, die, hoe onwaardig ook, uwe voetstappen wenschen te drukken, hier op denzelfden grond, waar gij gearbeid en uw leven voor het geloof gegeven hebt. Martelaars van het Priesterschap, Martelaars van het Hoogwaardig Geheim, dat Gij als Offer en Sakrament hebt beleden, toonbeelden van priesterlijke offervaardigheid tot in den dood: bidt gij allen nu in uwe glorie voor ons, dat wij aan onze roeping mogen beantwoorden en elken dag het

priesterschap waardiger worden. H. Godefridus, moedige grijsaard, die er altijd een groot genoegen in vondt, als ouders hunne kinderen tot den geestelijken stand opleidden; liefderijke leidsman! die zoovelen met raad en daad hebt ondersteund, om hen tot dat geluk te brengen: help ook mij, ondanks mijne onwaardigheid; vraag voor mij de onverdiende gunst, dat de barmhartige God mij de middelen en de genade verleene, om eens tot het priesterschap te komen, en uwen arbeid hier, of wáár ook, te deelen en voort te zetten tot glorie van onzen Heer Jesus Christus. Amen.

GEBEDEN

OM EEN ZALIGEN DOOD VOOR ONS ZELVEN OF VOOR ANDEREN.

Het Gebed onzer HH. Martelaren zelven tot de H. Maagd, bladz. 79.

Of bid met die meening de Litanie der HH. Martelaars van Gorkum, bladz. 69.

GEBED OM EEN ZALIGEN DOOD.

Onbezweken strijders, glorierijke verwinnaars, die zoo lang in het aangezicht des doods hebt geleden; die den dood onder zoo velerlei gedaanten en verschrikkingen van nabij hebt aanschouwd; die door zoo menigen dood zijt heengegaan; en gij inzonderheid, die nog uren en uren zoo smartelijk gezieltoogd hebt: ziet mij hier (b i j u w e o v e r-

blijfselen, of: op het H. Land) nederknien, en u ootmoedig smeeiken, dat gij aan onzen Heer een genadig oordeel gelieft te vragen voor...; en ook voor mij zelven, als mijn uur zal gekomen zijn. Koningin der Martelaren, Maria, Moeder! door onze Martelaren tot in den dood luide verheerlijkt en aangeroepen, bid ook gij voor ons met hen en Vader Josef, uwen beminden Bruidegom; bid met allen te zamen, goede Moeder, tot uwen Zoon, onzen Heer en Zaligmaker; bid voor ons nu en in het uur van onzen dood. Amen.

VOOR DE ZONDAARS IN DOODSTRIJD.

O allergoedertierenste Jesus, minnaar der zielen, ik smeeik U door den doodstrijd van uw Allerheiligst Hart, door de smarten uwer onbevleete Moeder, en de lange stervens-angsten onzer Heilige Martelaars, wasch in uw bloed de zondaars der gansche wereld, die nu in doodstrijd zijn en heden zullen sterven.

Hart van Jesus, in doodstrijd gekomen:

Ontferm U over de stervenden.

Bidt voor hen, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat zij de beloften van Christus waardig worden

A M E N.

ALGEMEEN GEBED

TOT DE HH. MARTELAARS VAN GORKUM VOOR
ONZE PROCESSIE.

Geliefde Heiligen van ons vaderland, onze verheven toonbeelden en getrouwe voorsprekers bij God; wij die als Leden onzer processie, dikwerf uwe deugden herdenken en uwe hulp inroepen; die zoo gaarne elk jaar te zamen het H. Martelveld bezoeken, om u te verheerlijken, en u daar eenparig onze belangen aan te bevelen; wij bidden u, onze hemelsche vrienden, ziet toch van omhoog op al onze broeders en zusters goedgunstig neder, bijzonder ook op onze huisgenooten, ... en al degenen die het gebed der pelgrims hebben verzocht...

Vraagt voor onze geestelijke bestuurders, voor ons en al de onzen wat ons naar lichaam en naar ziel zalig is; en verwerft voor ons, goede Heiligen, wat wij voor ons zelve en voor anderen op deze bedevaart hebben afgesmeekt en nog afsmeeken...

Vraagt voor ons, dat wij uwe deugden zóó herdenken, dat wij ze ook in ons dagelijksch leven getrouw naar onzen roep beoefenen, en ons uwe bescherming meer en meer waardig maken.

Vraagt, o trouwe dienaren van God en ijveraars voor de zielen, vraagt voor alle ouders en overheden nauwgezette vervulling van hunne plichten jegens de hun toevertrouwden; voor kinderen en onderhoorigen den geest van onderdanigheid, eerbied en

dankbare liefde jegens allen die over hen gesteld zijn. Vraagt voor de huisgezinnen, dat zij bevrijd blijven van alle ergernis, en altijd den zoeten vrede, welke uit God is, mogen smaken. Vraagt voor gehuwden en ongehuwden de kostbare deugd van zuiverheid naar hunnen staat. Vraagt voor lijden- den en verlatenen troost en kracht, om altijd en in alles Gods heiligen wil te volbrengen en te loven. Vraagt voor de zondaars en afvalligen om bekeering, voor de rechtvaardigen en voor ons allen de groote genade der volharding en een zalig stervensuur.

Glorierijke Bloedgetuigen, die zoovéel vermoogt bij den Koning der Martelaren, en bij zijne en onze Moeder, die onder zijn kruis heeft gestaan en door u zoo moedig verheerlijkt is: o bidt toch met haar en haren beminden Bruidegom den H. Josef, bij onzen barmhartigen Zaligmaker, dat de overledene broeders en zusters onzer processie, die nog in het vagevuur lijden, op uw en ons gebed, lafenis en verkwikking erlangen, en welhaast de eeuwige rust mogen ingaan. O onze lieve Heiligen, bidt voor hen allen en nog bizonder voor diegenen, welke sedert onze laatste bedevaart ontslapen zijn;... bidt voor hen en bidt voor ons, dat wij te zamen eens uw hemelsch geluk mogen deelachtig worden.

A M E N.

DE LITANIE VAN ALLE HEILIGEN.

Onze Martelaars moesten driemaal eene galg op de markt in den Briel rondtrekken en deze Litanie zingen.

Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.	
Christe, eleison.	Christus, ontferm U onzer.	
Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.	
Christe, audi nos.	Christus, hoor ons.	
Christe, exaudi nos.	Christus, verhoor ons.	
Pater de coelis Deus, miserere nobis.	God, hemelsehe Vader, ontferm U onzer.	
Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.	God, Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer.	
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.	God, Heilige Geest, ontferm U onzer.	
Sancta Trinitas unus Deus, miserere nobis.	Heilige Drievuldigheid, één God, ontferm U onzer.	
Sancta Maria, ora pro nobis.	Heilige Maria, bid voor ons.	
Sancta Dei Genitrix,	H. Moeder Gods,	bid voor ons.
Sancta Virgo virginum,	H. Maagd der Maagden,	
Sancte Michael,	H. Michaël,	
Sancte Gabriel,	H. Gabriël,	
Sancte Raphael,	H. Raphaël,	
Omnes sancti Angeli et Archangeli, orate pro nobis.	Alle heilige Engelen en Aartsengelen, bidt voor ons.	

ora pro nobis.

Omnes sancti beatorum Spirituum ordines, orate pro nobis.	Alle heilige Koren der zalige Geesten, bidt voor ons.
Sancte Joannes Baptista, ora pro nobis.	H. Joannes de Dooper, bid voor ons.
Sancte Joseph, o. p. n.	H. Josef, bid voor ons.
Omnes sancti Patriarchae et Prophetae, orate pro nobis.	Alle heilige Patriarchen en Profeten, bidt voor ons.
Sancte Petre,	H. Petrus,
Sancte Paule,	H. Paulus,
Sancte Andrea,	H. Andreas,
Sancte Jacobe,	H. Jacobus,
Sancte Joannes,	H. Joannes,
Sancte Thoma,	H. Thomas,
Sancte Jacobe,	H. Jacobus,
Sancte Philippe,	H. Philippus,
Sancte Bartholomaeae,	H. Bartholomaeus,
Sancte Matthaeae,	H. Mattheus,
Sancte Simon,	H. Simon,
Sancte Thaddaeae,	H. Thaddaeus,
Sancte Mathia,	H. Mathias,
Sancte Barnaba,	H. Barnabas,
Sancte Luca,	H. Lucas,
Sancte Marce,	H. Marcus,
Omnes sancti Apostoli, et Evangelistae, orate pro nobis.	Alle heilige Apostelen en Evangelisten, bidt voor ons.
Omnes sancti discipuli	Alle heilige leerlingen des

ora pro nobis.

bid voor ons.

Domini, orate p. n.
Omnes sancti Inno-
centes,

Sancte Stephane, ora
pro nobis.

Sancte Laurenti,

Sancte Vincenti,

Sancti Fabiane et Se-
bastiane, orate pr. n.

Sancti Joannes et Pau-
le, orate pro nobis.

Sancti Cosma et Dami-
ane,

Sancti Gervási et Pro-
tási,

Omnes santi Martyres,

Sancte Silvester, ora
pro nobis.

Sancte Gregori,

Sancte Ambrosi,

Sancte Augustine,

Sancte Hieronymus,

Sancte Martine,

Sancte Nicolae,

Omnes sancti Pontifi-
ces et Confessores,
orate pro nobis.

Omnes sancti Docto-
res, orate pro nobis.

Heeren, bidt voor ons.

Alle heilige Onnoozele
Kinderen, bidt voor ons.

H. Stephanus, bid voor
ons.

H. Laurentius,

H. Vincentius,

Heilige Fabianus en Se-
bastianus, bidt voor ons.

HH. Joannes en Paulus,
bidt voor ons.

HH. Cosmas en Damia-
nes,

HH. Gervasius en Prota-
sius,

Alle heilige Martelaars,

H. Silvester, bid voor ons.

H. Gregorius,

H. Ambrosius,

H. Augustinus,

H. Hieronymus,

H. Martinus,

H. Nicolaus,

Alle heilige Bisschoppen
en Belijders, bidt voor
ons.

Alle heilige Leeraars,
bidt voor ons.

Sancte Antoni, ora pro nobis.	H. Antonius, bid voor ons.
Sancte Benedicte,	H. Benedictus,
Sancte Bernarde,	H. Bernardus,
Sancte Dominice,	H. Dominicus,
Sancte Francisce,	H. Franciscus,
Omnes sancti Sacerdo- tes et Levitae, orate pro nobis.	Alle heilige Priesters en Levieten, bidt voor ons.
Omnes sancti Monachi et Eremitae,	Alle heilige Monniken en Kluizenaars,
Sancte Maria Magda- lena, ora pro nobis.	H. Maria Magdalena, bid voor ons.
Sancta Agatha,	H. Agatha,
Sancta Lucia,	H. Lucia,
Sancta Agnes,	H. Agnes,
Sancta Caecilia,	H. Caecilia,
Sancta Catharina,	H. Catharina,
Sancta Anastasia,	H. Anastasia,
Omnes sanctae Virgi- nes et Viduae, orate pro nobis.	Alle heilige Maagden en Weduwen, bidt voor ons.
Omnes Sancti et Sanc- tae Dei, intercedite pro nobis.	Alle Heiligen Gods, bidt voor ons.
Propitius esto, parce nobis, Domine.	Wees genadig, spaar ons, Heer
Propitius esto, exaudi nos, Domine.	Wees genadig, verhoor ons, Heer.

Ab omni malo, libera nos, Domine.	Van alle kwaad, verlos ons, Heer.
Ab omni peccato,	Van alle zonde,
Ab ira tua,	Van uwe gramschap,
A subitanea et improvisa morte,	Van een haastigen en onvoorzienden dood,
Ab insidiis diaboli,	Van delisten des duivels,
Ab ira, et odio, et omni mala voluntate,	Van gramschap, haat en allen kwaden wil,
A spiritu fornicationis,	Van den geest der onzuiverheid,
A fulgure et tempestate,	Van bliksemen en onweder,
A flagello terraemotus,	Van den geesel der aardbeving,
A peste, fame et bello,	Van pest, hongersnood en oorlog,
A morte perpetua,	Van den eeuwigen dood,
Per mysterium sanctae Incarnationis tuae,	Door het geheim uwer heilige Menschwording,
Per adventum tuum,	Door uwe komst,
Per nativitatem tuam,	Door uwe geboorte,
Per baptismum et sanctum jejunium tuum,	Door uw doopsel en heilig vasten,
Per crucem et passionem tuam,	Door uw kruis en lijden,
Per mortem et sepulcrum tuam,	Door uwen dood en uwe begrafenis,

libera nos, Domine.

verlos ons, Heer.

Persanctam resurrectionem tuam, libera nos, Domine.

Per admirabilem ascensionem tuam, libera nos, Domine.

Per adventum Spiritus Sancti Paracliti, libera nos, Domine.

In die iudicii, libera nos, Domine.

Peccatores, Te rogamus audi nos.

Ut nobis parcas,

Ut nobis indulgeas,

Ut ad veram poenitentiam nos perducere digneris,

Ut Ecclesiam tuam sanctam regere et conservare digneris,

Ut Domnum apostolicum, et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris,

Ut inimicos sanctae Ecclesiae humiliare

Door uwe heilige verrijzenis verlos ons, Heer.

Door uwe wondervolle hemelvaart, verlos ons, Heer.

Door de komst van den H. Geest, den Trooster, verlos ons, Heer.

In den dag des oordeels, verlos ons, Heer.

Wij zondaren, wij bidden U, verhoor ons.

Dat Gij ons wilt sparen,

Dat Gij ons kwijtschelding wilt verleenen,

Dat Gij ons tot ware boetvaardigheid wilt brengen,

Dat Gij uwe heilige Kerk wilt besturen en bewaren,

Dat Gij den Paus, en alle kerkelijke overheden in den heiligen godsdienst wilt bewaren,

Dat Gij de vijanden der heilige Kerk wilt ver-

Te rogamus audi nos.

wij bidden U, verhoor ons.

digneris, Te rogamus
audi nos.

Ut regibus et principibus christianis pacem
et veram concordiam
donare digneris,

Ut cuncto populo christiano pacem et unitatem largiri digneris,

Ut nosmetipsos in tuo
sancto servitio confortare et conservare
digneris,

Ut mentes nostras ad
coelestia desideria
erigas,

Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas,

Ut animas nostras, fratrum, propinquorum
et benefactorum nostrorum ab aeterna
damnatione eripias,

Ut fructus terrae dare
et conservare digneris,

nederen, wij bidden U,
verhoor ons.

Dat Gij den Christen koningen en vorsten vrede
en ware eendracht wilt
schenken,

Dat Gij aan het gansche
Christen volk vrede en
eenheid wilt verleenen,

Dat Gij ons in uwen heiligen
dienst wilt versterken
en bewaren,

Dat Gij onze harten tot
hemelsche begeerten
wilt opwekken,

Dat Gij al onze wel-
doeners met de eeuwige
goederen wilt
vergelten,

Dat Gij onze zielen, en
de zielen onzer broeders,
vrienden en wel-
doeners voor de eeuwige
verdoeming wilt behoe-
den,

Dat Gij de vruchten der
aarde wilt geven en be-
waren,

Te rogamus audi nos.

wij bidden U, verhoor ons.

Ut omnibus fidelibus
defunctis requiem aeternam
donare digneris, Te rogamus
audi nos.

Ut nos exaudire digneris,
Te rogamus audi nos.

Fili Dei, Te rogamus
audi nos.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, parce nobis,
Domine.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, exaudi nos,
Domine.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, miserere nobis.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

P a t e r n o s t e r (secreto.)

v. Et ne nos inducas in
tentationem.

r. Sed libera nos a malo.

Dat Gij aan alle overledene
geloovigen de eeuwige
rust wilt geven, wij bidden
U, verhoor ons.

Dat Gij U gewaardigt ons
te verhooren, wij bidden
U, verhoor ons.

Zoon Gods, wij bidden U,
verhoor ons.

Lam Gods, dat de zonden
der wereld wegneemt,
spaar ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden
der wereld wegneemt,
verhoor ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden
der wereld wegneemt,
ontferm U onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

Heer, ontferm U onzer

Christus, ontferm U onzer.

Heer, ontferm U onzer.

O n z e V a d e r (in stilte.)

v. En leid ons niet in bekoring.

r. Maar verlos ons van den kwade.

God
he

Dat

zi

Dat

kv

Dat

to

Laa

ve

al

Doc

War

ve

Glor

Geli

in

Maa

Mijn

Wee

Teg

Laa

En l

de

Hee

En v

Laa

P S A L M LXIX.

God, let op mijne hulp; Heer, haast U, mij te helpen.

Dat zij beschaamd en bevreesd worden, die mijne ziel zoeken.

Dat zij terugwijken en zich schamen, die mij kwaad willen.

Dat zij dadelijk met schaamte terugwijken, die tot mij zeggen: Goed zóó! goed zóó!

Laat allen die U zoeken, in U juichen en zich verblijden, en laat hen die uw heil beminnen, altijd zeggen: De Heer zij hoog geprezen!

Doch ik ben behoeftig en arm: o God help mij.

Want Gij zijt mijn Helper en mijn verlosser, Heer, vertoef niet.

Glorie zij den Vader, en den Zoon en den H. Geest.

Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Maak uwe dienaren zalig.

Mijn God, die in U hopen.

Wees ons, Heer, een sterke toren.

Tegen onzen vijand.

Laat de vijand niets tegen ons vermogen.

En laat de zoon der ongerechtigheid ons geen schade toebrengen.

Heer, doe ons niet naar onze zonden.

En vergeld ons niet naar onze ongerechtigheden.

Laat ons bidden voor onzen Paus N.

De Heer beware hem, en spare hem in dit leven, en
make hem zalig op aarde, en levere hem niet
over in den wil zijner vijanden.

Laat ons bidden voor onze weldoeners.

Gewaardig U, Heer, allen die ons goed doen, om
uwen naam, met het eeuwig leven te vergelden.

Laat ons bidden voor de overledene geloovigen.

Heer, geef hun de eeuwige rust, en het eeuwige
licht verlichte hen.

Dat zij rusten in vrede.

Amen.

Voor onze broeders die afwezig zijn.

Mijn God, maak uwe dienaars zalig die op U hopen.

Zend hun hulp, Heer, uit uw heiligdom.

En bescherm hen uit Sion.

Heer, verhoor mijn gebed.

En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, wien het eigen is, U altijd te ontfermen en
te sparen; neem onze smeeeking aan, opdat de ont-
ferming uwer goedertierenheid ons en al uwe
dienaren, die met de ketenen der zonden gebonden
zijn, genadiglijk ontbinde.

Verhoor, bidden wij U, Heer, de gebeden van
alwie U rouwmoedig om vergiffenis smeeken, en
spaar de zonden van hen die U schuld belijden;
opdat Gij ons goedgunstig kwijtschelding tevens
en vrede verleent.

Toon ons genadig, Heer, uwe onuitsprekelijke barmhartigheid, dat Gij ons te gelijk van alle zonden bevrijdt, en aan de straffen, die wij er voor verdienen, ontrukkt.

God, die door de zonden beleedigd, en door de boetvaardigheid verzoend wordt, zie genadig neder op de gebeden van het U smeevende volk, en wend de geesels uwer gramschap, welke wij voor onze zonden verdienen, van ons af.

Almachtige, eeuwige God, ontferm U over uwen dienaar, onzen Paus N. . . , en bestuur hem volgens uwe goedertierenheid op den weg van het eeuwig heil: opdat hij door uwe hulp begeere wat U behaagt, en het met alle kracht volbrengt.

God, van wien de heilige begeerten, de goede besluiten en de rechtvaardige werken voortkomen, geef aan uwe dienaren dien vrede welken de wereld niet geven kan; opdat onze harten aan uwe geboden overgegeven zijn, en ook de tijden, zonder vrees voor vijanden, door uwe bescherming rustig mogen wezen.

Ontsteek, Heer, onze nieren en ons hart door het vuur van den H. Geest, opdat wij U met een zuiver lichaam dienen, en met een rein hart behagen mogen.

God, schepper en Verlosser van alle geloovigen, verleen aan de zielen uwer dienaren en dienaressen vergiffenis van alle zonden, opdat zij de kwijtschelding, waar zij altijd naar verlangd heb-

ben, door godvruchtige smeekingen mogen verwerven.

Wij bidden U, Heer, voorkom onze werken met den invloed uwer genade, en voltrek ze door uwe medewerking, opdat al ons gebed en al ons werk altijd van U beginne, en alzóó begonnen door U voltrokken worde.

Almachtige, eeuwige God, die over levenden en dooden heerscht, en U ontfermt over allen die Gij te voren weet, dat zij door geloof en werk de uwen zullen zijn; wij smeeken U ootmoedig, dat degenen voor wie wij ons voorgenomen hebben onze gebeden te storten, hetzij hen nog de tegenwoordige eeuw in het vleesch weerhoudt, of de toekomstige hen reeds van het lichaam ontdaan, heeft opgenomen, op de voorspraak van al uwe Heiligen, door uwe genadige barmhartigheid vergiffenis van al hunne zonden mogen verkrijgen. Door onzen Heer Jesus Christus, Uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de éénheid des Heiligen Geestes, God door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Heer, verhoor mijn gebed.

En mijn geroep kom tot U.

De almachtige en barmhartige Heer verhoor ons.
Amen.

En dat de zielen der geloovigen, door Gods barmhartigheid, in vrede rusten. Amen.

Kyri
Chri
Kyri
Chri
Chri
Pate
mis
Fili,
De
Spir
mis
Sanc
De
Sanc
nob
Sanc
Sanc
Mat
Mat
Mat
Mat
Mat
Mat
Mat
Mat
Mat

LITANIE VAN DE H. MAAGD MARIA.

Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.
Christe, eleison,	Christus, ontferm U onzer.
Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.
Christe, audi nos.	Christus, hoor ons.
Christe, exaudi nos.	Christus, verhoor ons.
Pater de coelis Deus,	God, hemelsche Vader,
miserere nobis.	ontferm U onzer.
Fili, Redemptor mundi	God, Zoon, Verlosser der
Deus, miserere nobis.	wereld, ontferm U onzer.
Spiritus sancte Deus,	God, Heilige Geest, ont-
miserere nobis.	ferm U onzer.
Sancta Trinitas, unus	Heilige Drievuldigheid,
Deus, miserere nobis.	één God, ontferm U onzer.
Sancta Maria, ora pro	Heilige Maria, bid voor
nobis.	ons.
Sancta Dei Genitrix,	H. Moeder Gods,
Sancta Virgo virginum	H. Maagd der Maagden,
Mater Christi,	Moeder van Christus,
Mater divinae gratiae,	Moeder der goddelijke
	genade,
Mater purissima,	Allerreinste Moeder,
Mater castissima,	Allerzuiverste Moeder,
Mater inviolata,	Ongeschondene Moeder,
Mater intemerata,	Onbevleete Moeder,
Mater amabilis,	Beminnelijke Moeder,
Mater admirabilis,	Wonderbare Moeder,
Mater Creatoris,	Moeder des Scheppers,

ora pro nobis.

bid voor ons.

Mater Salvatoris,	Moeder des Zaligmakers,
Virgo prudentissima,	Allervoorzichtigste Maagd,
Virgo veneranda,	Eerwaardige Maagd,
Virgo prædicanda,	Lofwaardige Maagd,
Virgo potens,	Machtige Maagd,
Virgo clemens,	Goedertierene Maagd,
Virgo fidelis,	Getrouwe Maagd,
Speculum justitiæ,	Spiegel der rechtvaardig- heid,
Sedes sapientiae,	Zetel der wijsheid,
Causa nostræ laetitiae,	Oorzaak onzer blijdschap,
Vas spirituale,	Geestelijk vat,
Vas honorabile,	Eerwaardig vat,
Vas insigne devotionis,	Uitmundend vat van gods- vrucht,
Rosa mystica,	Geheimzinnige roos,
Turris Davidica,	Toren van David,
Turris eburnea,	Ivoren toren,
Domus aurea,	Gulden huis,
Fœderis arca,	Ark des verbonds,
Janua cœli,	Deur des hemels,
Stella matutina,	Morgenster,
Salus infirmorum,	Behoud der zieken,
Refugium peccatorum,	Toevlucht der zondaren,
Consolatrix affictorum,	Troosteres der bedrukten,
Auxilium Christiano- rum,	Hulp der Christenen,
Regina Angelorum,	Koningin der engelen,
Regina patriarcha-	Koningin der aartsva-

ora pro nobis.

bid voor ons.

rum, ora pro nobis.

Regina prophetarum,

Regina apostolorum,

Regina martyrum,

Regina confessorum,

Regina virginum,

Regina sanctorum omnium,

Regina sine labe originali concepta,

Regina Sacratissimi Rosarii,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

P a t e r n o s t e r.

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos a malo.

deren, bid voor ons.

Koningin der profeten,

Koningin der apostelen,

Koningin der martelaren,

Koningin der belijders,

Koningin der maagden,

Koningin van alle heiligen,

Koningin zonder vlek ontvangen,

Koningin van den allerheiligsten Rozenkrans.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, Spaar ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, Verhoor ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, Ontferm U onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

O n z e V a d e r.

En leid ons niet in bekoring.

Maar verlos ons van den kwade.

LAAT ONS BIDDEN.

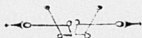
Onder uwe bescherming nemen wij onze toevlucht Heilige Moeder Gods, verstoot onze gebeden niet in onzen nood, maar verlos ons altijd van alle gevaren, o glorierijke en gezegende Maagd, onze Vrouwe, onze Middelaressen, onze Voorspreekster, verzoen ons met uwen Zoon, beveel ons aan uwen Zoon, vertoon ons aan uwen Zoon.

Bid voor ons, H. Moeder Gods.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Stort, bidden wij U, Heer, uwe genade in onze harten, opdat wij die door de boodschap des engels de menschwording van Christus uwen Zoon leerden kennen, door zijn lijden en kruis tot de glorie der verrijzenis gebracht worden. Door denzelfden Christus onzen Heer. Amen.

LATIJNSCHE GEZANGEN BIJ DE PROCESSIE.

I.

GROET AAN HET II. SAKRAMENT.

Ave verum.

Ave, verum corpus natum,	Wees gegroet, waarachtig lichaam,
De Maria Virgine,	Uit Maria's maagden-schoot !
Vere passum, immola-	Dat, aan 't kruishout op-
tum,	gedragen,
In cruce pro homine,	Zich voor ons ten offer bood ;
Cujus latus perforatum,	Aan wiens diep doorboor-
	de zijde,
Vero fluxit sanguine ;	Uw waarachtig bloed ont-
	vloot ;
Esto nobis praegustatum,	Geef ons, U vooraf te
	smaken,
Mortis in examine.	In den kampstrijd van
	den dood.
O dulcis, o pie,	O Zoete, O Goede !
O Fili Mariae.	O Zoon van Maria !

II. KERKHYMNE

ter eere van het Allerheiligste Sakrament.

PANGE LINGUA.

(Onder de processie.)

1. Pange, lingua, gloriosi
Corporis mysterium;
Sanguinisque pretiosi,
Quem in mundi pretium
Fractus ventris generosi
Rex effudit gentium.
2. Nobis datus, nobis natus
Ex intacta Virgine,
Et in mundo conversatus,
Sparso verbi semine,
Sui moras incolatûs
Miro clausit ordine.
3. In supremæ nocte coenæ
Recumbens cum fratribus,
Observata lege plene
Cibis in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ
Se dat suis manibus.
4. Verbum caro, panem verum
Verbo carnem efficit,
Fitque sanguis Christi merum,
Et si sensus deficit,
Ad firmandum cor sincerum
Sola fides sufficit.

II. KERKHYMNE

ter eere van het Allerheiligste Sakrament.

PANGE LINGUA.

W I J Z E, als het V a a n l i e d, en vele Benedictiën:

1. Wil, mijn tong! 't Geheim des Heeren,
't Lichaam, allen roem te groot,
't Kostbaar Bloed met lofzang eeren,
Dat de vrucht uit ed'len schoot,
Dat de Heer van wie regeeren
Ten rantsoen der aard' vergoot.
2. Ons gegeven, ons geboren,
Uit een maagdelijke Bruid,
Heeft Hij de aard' ten woon verkoren,
Strooit het zaad des woords er uit,
Tot Hij 't leven, Hem beschoren,
Met een wondere orde sluit.
3. 't Laatst, dien avond van zijn leven,
Met zijn broed'ren aan den Disch,
Heeft Hij, als het voorgeschreven
Paaschmaal trouw gehouden is,
Zelf zich hun ten spijs gegeven,
In dit nieuw Geheimenis.
4. 't WOORD in 't vleesch tot ons gekomen,
Maakte brood zijn vleesch door 't woord,
Wijn zijn bloed, dat uit ging stroomen;
Zoo geen zin 't Geheim doorboort;
't Is genoeg voor 't hart des vromen,
Dat hij hier 't geloofs slechts hoort.

5. Tantum ergo Sacramentum
 Veneremur cernui,
 Et antiquum documentum
 Novo cedat ritui:
 Præstet fides supplementum
 Sensuum defectui.

6. ⁷/₄ Genitori, Genitoque
 Laus et jubilatio,
 Salus, honor, virtus quoque
 Sit et benedictio;
 Procedenti ab utroque
 Compar sit laudatio.

v. Panem de coelo præstitisti eis.

r. Omne delectamentum in se habentem.

OREMUS.

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti; tribue, quæsumus, ita nos Corporis et Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

v. B.
 r. D.

G.
 de ge
 leen
 Lich
 uwer
 leeft

5. Eeren wij dan diep-gebogen
 Een zoo Heilig Sakrament;
 De oude schaduw is vervlogen,
 In dit nieuw Geheim volend;
 Wat de zinnen niet vermogen :
 't Worde door 't geloof gekend.

6. Lof den Vader, Ongeboren,
 En zijn Éénggeboren Zoon;
 Lof van alle jubelkoren
 Zij met dank en zegetoon,
 Beider Geest, als Hun, beschoren
 Op hun éénen glorietroon.

v. Brood uit den hemel hebt Gij hun gegeven.

r. Dat alle geneugte in zich bevat.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die ons onder het wonderbare Sakrament
 de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten; ver-
 leen ons, bidden wij U, de heilige geheimen van uw
 Lichaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht
 uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die
 leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen. Amen.

III.

LOFZANG TE DEUM.

Onder de processie.

(Zie de vertaling bladz. 75.)

Te Deum laudamus: Te Dominum confitémur:
 Te ætérnum Patrem: omnis terra veneratur.
 Tibi omnes Angeli: Tibi coeli, et universæ potes-
 tates,
 Tibi Cherubim et Seraphim: incessabili voce
 proclámant:
 Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.
 Pleni sunt coeli et terra: majestatis gloriæ tuæ.
 Te gloriosus Apostolorum chorus,
 Te Prophetarum laudabilis numerus,
 Te Martyrum candidátus laudat exércitus.
 Te per orbem terrarum, sancta confitétur Ecclesia,
 Patrem immensæ majestatis,
 Venerandum tuum verum et unicum Filium,
 Sanctum quoque Paráclitum Spiritum.
 Tu rex gloriæ, Christe.
 Tu Patris sempiternus es Filius.
 Tu ad liberandum suscepturus hominem: non hor-
 ruisti Virginis úterum.
 Tu devicto mortis acúleo: aperuisti credentibus
 regna coelorum.
 Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
Judex créderis esse ventúrus.

— Te ergo quæsumus, tuis famulis súbveni: quos pretioso sanguine rédemisti.

Aeterna fac cum sanctis tuis: in gloria numerari.

Salvum fac populum tuum, Domine: et benedic hereditati tuæ.

Et rege eos: et extólle illos usque in ætérnum.

Per singulos dies, benedicimus Te.

Et laudámus nomen tuum in sæculum: et in sæculum sæculi.

Dignáre, Domine, die isto: sine peccato nos custodire.

Miserere nostri, Domine: miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quem ádmodum sperávimus in Te.

In Te, Domine, sperávi: non confúndar in ætérnum.

v. Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum.

R. Et laudabilis, et gloriosus in sæcula.

v. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu.

R. Laudémus, et superexaltémus eum in sæcula.

v. Benedictus es Domine, in firmamento coeli.

R. Et laudabilis, et gloriosus, et superexaltátus in sæcula.

v. Benedic, anima mea, Domino.

R. Et noli oblivisci omnes retributiones ejus.

v. Domine, exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, cujus misericordiæ non est numerus, et

dicent omnes generati- van nu af zullen alle
 ones. geslachten mij zalig noe-
 men.

Quia fecit mihi magna Omdat Hij, die machtig
 qui potens est: et sanc- is, aan mij groote dingen
 tum nomen ejus. gedaan heeft: en zijn
 naam is heilig.

Et misericordia ejus En zijne barmhartig-
 a progenie in progenies: heid is van geslacht tot
 timentibus eum. geslacht over hen, die
 Hem vreezen.

Fecit potentiam in Hij heeft kracht door
 brachio suo: dispersit zijnen arm gedaan: Hij
 superbos mente cordis heeft degenen, die hoo-
 sui. vaardig in de gedachten
 van hun hart zijn ver-
 strooid.

Deposuit potentes de Hij heeft machtigen
 sede: et exaltavit hu- van den troon afgezet, en
 miles. geringen verheven.

Esurientes implevit Hij heeft hongerigen
 bonis: et divites dimi- met goederen vervuld,
 sit inanes. en rijken ledig heen ge-
 zonden.

Suscepit Israël pue- Hij heeft Israël, zijnen
 rum suum: recordatus dienaar, aangenomen, in-
 misericordiæ suæ. dachtig zijner barmhar-
 tigheid.

Sicut locutus est ad Gelijk Hij tot onze
patres nostros: Abra-voorvaders gesproken
ham, et semini ejus in heeft, aan Abraham en
sæcula. zijn nageslacht in eeuwig-
heid.

Gloria Patri, etc. Eere, enz.

GEZANGEN.

1.

LOFLIED

VAN

DE MOEDER VAN BARMHARTIGHEID.

SALVE REGINA.

(Zie bladz. 78.)

WIJZE : O vijf werelds klare lichten ! of : Zing,
mijn ziel ; het vijftal Wonden.

1. Wees gegroet, o Koninginne !

Moeder gij vol teed're minne,

Gij ons leven, hoop, zoo zoet,

Wees, Maria ! wees gegroet ;

Bid voor ons, Maria !

2. 't Is tot ú dan, dat wij vluchten,

Onder tranen en veel zuchten ;

Tot u rijst ons klaaggeschal

In dit aardsche tranendal ;

Bid voor ons, Maria !

3. O dan nu, wil voor ons spreken,

't Goedig oog slaan op ons smeeken,

Gij, die altoos voor ons pleit,

Moeder van barmhartigheid !

Bid voor ons, Maria !

4. En na dit ons ballingsleven,
 Toon ons Jesus, hoogverheven,
 Heil'ge vrucht van uwen schoot;
 Toon Hem ons, bij onzen dood;
 Bid voor ons, Maria!
5. O dan, Moeder vol ontferming!
 Toon ons, kind'ren, uw bescherming,
 O gij Maagd! zoo vroom, zoo zoet,
 Wees, Maria! wees gegroet;
 Bid voor ons, Maria!
-

2.

JUBELLIED

OP HET

XVIIIe EEUWFEEST VAN DEN MARTELDOD
 DER

HH. APOSTELEN PETRUS EN PAULUS.

den 29sten Juni 1867, den dag der Heiligverklaring
 onzer Gorkumsche Martelaren.

(Zie bladz. 7)

WIJZE van vele kerkgezangen als, : Creator alme
 siderum. — en: O Moeder Gods, o
 reinste Maagd! — alsook M. 27. 69.

1. Heel de aarde looft met jubelschal
 De vorsten van 't Aposteltal,
 Nu achtiënmaal een eeuwkring sloot
 Sinds hun vereenden gloriedood.

2. Wat helmacht losbrak op die Rots,
Onwrikbaar, als 't orakel Gods,
Staat Petrus' Stoel al de eeuwen door,
En straalde weêr in hooger gloor.
3. Eén in geloof, in hoop en min,
Was heel het Katholiek Gezin,
In de Opperherders uit heel de aard',
Om 't ééne Hoofd der Kerk vergaârd.
4. Zij, vruchtb're Bruid van onzen Heer,
Telt weêr een koor van Heil'gen meer,
Uit alle rijk en eeuw en stand,
Ook van uw grond, mijn Vaderland!
5. Is 't eeuwfeest voor heel 't wereldrond,
Is 't Feest nog voor den Vadergrond,
Die eigen kind'ren kronen zag:
Voor óns dan, o wat jubeldag!
6. Zij stierven, zij, door 't martelkoord,
Voor hun geloof in Jesus' woord,
Voor hun geloof in 's wereldds Rots,
Den Paus, den Stedehouder Gods!
7. En zie! toen PIUS Gorkums rij
Van helden kroonde op 't Eeuwgetij,
Daar stond als krijgswacht om 't altaar
De keur van Neêrlands jong'lingschaar!
8. Gekroonden! dat uw bede ons sterk'
In liefde en trouw aan Jesus' Kerk,
En eens voor d'onbezweken strijd
Ook ons de zegekroon verblijd'.

6. O bid nu, Neêrlands Heil'genschaar!
 Dat God deez' dierb'ren grond bewaar',
 En 't hier, bij 't keerend Eeuwgetij,
 Reeds lang één Kudde, één herder zij.
-

3.

KERKHYMNE VAN ALLE HEILIGEN.

PLACARE, CHRISTE, SERVULIS.

WIJZEN, als het vorige Lied: of ook: O Jesus
 vleesch-geworden Woord.

1. Sla, Christus! weêr verzoend ons gâ,
 Nu, bij uw zetel van genâ,
 Zij voor ons spreekt, de teed're Maagd,
 En vrijspreek van den Vader vraagt.
2. Gij, in uw negenvoudig sfeer,
 Bescherm ons, zalig Eng'lenheer!
 Weer wat ons schaadde, nóg ons schaadte,
 Weer al het ons nog dreigend kwaad.
3. Apostel-en Profeten-tal!
 Verbiddt den Regter van 't heelal,
 Dat Hij, wie waarlijk schuld beweent',
 Erbarming en genâ verleen',
4. Gij, Mart'laars in uw purpergloor!
 Gij, meêbekroond Belijd'renkoor!
 Reikt aan ons, ballingen, de hand,
 Roept ons tot u in 't Vaderland.

WIJZE

- 5 Gij, Maagdenkoor! zoo rein en blij!
 En wie de diepe woestenij
 Ten hemel zond: vraagt bij Gods troon,
 Een plaats voor ons in 's hemels woon.
6. Het trouweloos geslacht ontwijk'
 Uit alle grens van Christus' rijk,
 Dat ons één Schaapstal als weleer,
 Één Herder weêr vereend regeer'.
7. Zij God den Vader lof geboôn,
 En 's Vaders Éénggeboren Zoon;
 Zij lof den Trooster ook bereid,
 Van nu af tot in eeuwigheid.

4.

JUBELLIED

AAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

WIJZEN, als Lied III; en: O Deus, ego, amo Te

1. Tot u, o Gorkums Heldental!
 Weerklinke luid mijn lofgeschal;
 Tot u, door wie mijn ziel ontgloeit,
 Van dankb'ren jubel overvloeit.
2. Gedenk ik, hoe ge op onzen grond
 Uwe onverwelkb're kronen wont,
 Dan juich ik bij uw heldenmoed:
 Ook ik ben van uw Neêrlandsch bloed.

3. Ik juich, als ge in den dood niet buigt,
Maar trouw voor 't Hoofd der Kerkgetuigt,
En nu, door PIUS' hand gekroond,
Als Heil'igen in Gods glorie troont.
4. Ik juich, als gij zoo onversaagd
Maria Moeder prijst en Maagd
En onze en 's hemels Koningin:
Verrukt stemt heel mijn ziel het in!
5. Maar sterft gij voor 't Geheimenis,
Waar JESUS zelf ons voedsel is:
Dan, naamloos is mijn ziel verblijd,
Dat ik het ook met u belijd.
6. Dat ik met u één God, één Heer
Één Geest, één lichaam, doop en leer
In de eene Moederkerk beken,
En onverdiend haar kind ook ben.
7. Drie eeuwen vloten sedert heen,
En ons en uw geloof is één:
O voer' het, bij één hoop, één min,
Ook ons uw Kerk der glorie in!

LOFZANG

AAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

1. Hij die aan 's Vaders zijde troont,
Van eeuwig glorielicht omkroond,
Hij, Offer nog en Offeraar,
Woont in ons midden op 't altaar
2. Al wie zijn god'lijk woord gelooft,
Aanschouwt Hem ook in 't zichtbaar Hoofd
Der ééne Kerk, door Hem gesticht,
Die voor geen hellemachten zwicht.
3. In 't stil Geheim, aan Liefde's Disch,
Waar Hij der zijnen voedsel is,
Vereent Hij ze elk en onderling
In altijd hooger levenskring.
4. Hij, de Opperherder die ons voedt,
Hij is 't die ons onzichtbaar hoedt,
Door Petrus nóg diens broed'ren sterkt,
Door 't zichtbaar Hoofd onze eenheid werkt.
5. Dát, onverschrokken Heldental!
Wier lof weerklinkt door 't wereldal,
Dát, Heil'gen van mijn vadergrond!
Hebt gij door woord en dood verkond.
6. Van Gorkum's burg tot Brielle's stad,
Gingt gij uw gruwzaam martelpad,

Aan haat en moedwil van 'de hel
Ten langgerekt en bloedig spel.

7. Gekerft, geblakerd, vuig bespot,
Gesleurd in alle kerkerkot,
Zaagt ge u de schandgalg vaak bereid,
Door dood aan dood u heengeleid.
8. Maar immer, tot het folterkoord
De veege stem en adem smoort,
Streedt gij voor 't zichtbaar Hoofd der Kerk,
En Liefde's blijvend Wonderwerk.
9. Dien ge in 't geloof op Petrus' troon,
En vóór u zaagt in de outerwoon.
Aanschouwt gij thans in 't glorielicht,
Van aangezicht tot aangezicht,
10. Smeekt, dat Hij ons geloof versterk'
In 't zichtbaar Opperhoofd der Kerk,
En 't wonderzoet Geheimenis,
Waar Hij ons zelf ten voedsel is.
11. O smeekt Hem door uw martelbloed,
Dat Hij ons vaderland behoed',
En wie hier doolt, om zijn altaar
In de eenheid van zijn Kerk vergaâr'.

Wijz

e)

SMEEKZANG

TOT DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

(BIJ BESMETTELIJKE ZIEKTEN.)

WIJZEN, als het Stabat Mater; — M. 46, N.M. 5;
en: Bijstand van wie voor u strijden.

1. Gij, die hier geleefd, geleden,
Hier uw zege hebt volstreten,
Gorkum's zaal'ge Heldenschaar!
Leonard met uw Gezellen!
Zie ons Neêrland tot u snellen
In 't aldreigend doodsgevaar.
2. 't Is met alle zielsvertrouwen,
Dát wij tot u opwaart schouwen
In eenparig smeekgebed:
Uw gebeente, rondgedragen,
Heeft een stad ¹⁾, door pest geslagen,
Éens uit nood en dood gered.
3. Gij, die we onze broeders noemen,
Thans zoo blijde Heilig roemen:
Om de glorie u gebracht,
Wilt u onzer nu ontfermen,
En den dierb'ren grond beschermen,
Die van droefenis versmacht.

1) Brussel, in 1618.

4. Ach, het bloed, door u vergoten,
 Vraagt toch voor uw landgenooten
 Geen te wélverdiende straf;
 Maar, door u weêr opgedragen,
 Keer' het alle geeselslagen,
 Ziekte en zonde van ons af.
5. Nieuwe lof moet u gezongen
 Waar ge uw kruisstrijd hebt voldongen,
 Waar nu 's Heeren hand ons treft;
 Dáár wil Hij u nogmaals kronen,
 Als ge uw martelweg zult toonen
 En voor ons uw stem verheft.

7.

PELGRIMSLIED

TER EERE DER

HH. MARTELAARS VAN GORKUM.

Op de heenreis.

WIJZEN: Mara's beeld te midden, of: Komt,
 nóg een groet en bede; en M. 61.

1. Wij gaan te beêvaart henien
 Naar Brielle's martelsteê,
 Daar dankbaar ons vereenen
 In lofgezag en beê;
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.

2. Wij gaan ter grafsteê knielen
 Waar gij uw leven boodt:
 O bidt voor onze zielen
 En nu en in den dood:
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.
3. Daar richten we onze schreden,
 Met ingekeerd gemoed,
 Langs 't pad, door u betreden,
 Verheerlijkt door uw bloed;
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.
4. Daar zal de bron ons drenken
 Der heil'ge waterkom,
 Waarbij ge uw bloed mocht schenken
 Voor 't hemelsch heiligdom;
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Getrouwe, getrouwe Strijders! bidt voor ons.
5. Daar geuren nog de bloemen
 Ons toe van uwe deugd;
 Daar zullen wij u roemen
 Als onze kroon en vreugd!
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Geliefde, geliefde Heil'gen! bidt voor ons.

6. En gij, als in ons midden
 O Gorkums Heldenschaar!
 Gij zult daar met ons bidden
 Bij 't u gewijd altaar;
 Daar gloriepalm en kronen
 Voor ons aan Jesus toonen,
 Geliefde, geliefde Heil'gen! bidt voor ons.

7. Dáár gaan wij 't weêr belijden,
 't Geheim, door u geloofd;
 Aan Jesus' Bruid ons wijden
 En aan haar Heilig Hoofd;
 Daar Jesus' Moeder roemen,
 En mét u zalig noemen,
 Gekroonde, gekroonde Helden! bidt voor ons.

8. Maar keert niet, Pelgrimscharen!
 Of eerst smeekt gij op 't graf
 Van Neêrlands Martelaren,
 Het heil van Neêrland af:
 Dat Jesus saâm ons hoede,
 Aan d' eigen Disch weêr voede,
 Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.

EEREBOETE-LIED

WIJZEN. Wees gegroet op kinderentoon,
 of: Lieve Moedervan den Heer! — M. 50,
 en vele andere melodien.

1. Jesus! Offer van 't altaar,
 U, door 't ongeloof bestreden,
     U, door Gorkums Heldenschaar
 Tot hun jongsten snik beleden:
     Jesus! U zij lof bereid,
     Nu en tot in eeuwigheid.
2. U, in 't Heilig Sakrament
 Ons ten gastvriend, spijs en leven,
     U, door 't ongeloof miskend,
 Door uw Mart'laars hoog verheven:
     Jesus! U zij lof bereid,
     Nu en tot in eeuwigheid.
3. 's Vaders en Maria's Zoon!
 Ach! wat al ondankb'ren steken
     Zoon en Moeder naar de kroon;
 Wij dan met uw Mart'laars spreken:
     U en haar zij lof bereid,
     Nu en tot in eeuwigheid.
4. Hemelkoning! ook gehoond
 In de U dierb're vriendenkringen,
     Die Gij met uw glorie kroont,

Hoor ons met uw Mart'laars zingen:

U en hun zij lof bereid,

Nu en tot in eeuwigheid.

5. U, gesmaad in 't Heilig Hoofd

Der vereende Christenscharen,

U, in hem door 't bloed geloofd

Onzer trouwe Martelaren:

U en hem zij lof bereid,

Nu en tot in eeuwigheid.

6. Jesus! in uw Kerk bespot,

Met haar macht, haar leer en leven,

U, haar Bruidegom en God!

Door uw Mart'laars luid verheven:

U en haar zij lof bereid,

Nu en tot in eeuwigheid.

7. U, voor wien zich alle knie

Over 't gansch heelal moet buigen,

Dat het U dan hulde biê

Met uw heil'ge Bloedgetuigen;

U zij aller lof bereid,

Nu en tot in eeuwigheid.

MORGENLIED.

JAM LUCIS ORTO SIDERE.

WIJZE, als het Latijn, *Creator almesiderum*, en andere kerkzangen;—O Moeder Gods o reinste Maagd! M. 27, 69, en vele melodiën.

1. Het daggesternte licht weêr aan,
Laat ons tot God nu smeeënd gaan:
Dat Hij bij 't geen wij daaglijks doen,
Voor alle kwaad ons wil behoên.
2. De tong betoome en temper' Hij,
Dat er geen schuw b're twistklank zij;
Beschermend dekk' Hij onzen blik,
Dat ons geen ijdelheid verstrikk',
3. Dat heel ons harte zuiver zij,
De geest van alle weêrzin vrij;
Het vleesch verleer' zijn trotsche wijs,
Door soberheid in drank en spijs.
4. Opdat, is straks de dag gegaan,
En voert de beurt de nacht weêr aan,
Wij, door onthouding rein, te meer
De glorie zingen van den Heer.
5. Geef 't Vader, Gij zoo liefderijk!
En Één'ge Zoon! aan Hem gelijk!
Die met den geest den Trooster, één,
Regeert door de eeuw der eeuwen heen.

AVONDLIED.

TE LUCIS ANTE TERMINUM.

Wijze, als het vorige Lied.

- 1.. U, Schepper ! eer ons 't licht vergaat,
U, bidden we, onzen toeverlaat :
Dat Ge in uw goedertierenheid
Ons uwe hoede en hulp bereidt.
2. Ver wijke 't nachtelijk droomgekwel,
En aller beelden wufte spel ;
Buig onzen vijand neêr, en zij
Ons lichaam gansch van smetten vrij.
3. Geef 't Vader, Gij zoo liefderijk !
En Één'ge Zoon ! aan Hem gelijk,
Die met den Geest, den Trooster, één,
Regeert door de eeuw der eeuwen heen.

11.

DANKLIED NA DE H. MIS.

Wijze, als Lied.

1. Zoo is dan 't Offer van het Kruis
Hier weer gebracht in 's Heeren huis,
Het Lam, dat op Calvarie stierf,
Ons 't leven door zijn dood verwierf.
2. 't Was Jesus, onze Middelaar,
Die Offer zelf en Offeraar,
Zich onder schijn van wijn en brood
Voor ons den eeuw'gen Vader bood.

3. Hij bracht aan 's levens Opperheer
In onzen naam oneindig eer,
Den dank aan aller gaven Bron,
Zooals geen schepsel brengen kon,
4. Hij vroeg aan God, door ons vergramd
Op ons te recht in toorn ontvlamd,
Vergeving door zijn offerbloed,
En heeft ons, zondaars, weêr behoed.
5. Hij bad met heel de christenschaar,
Hier neêrgeknield voor 't smeekaltaar,
Bij zijn verzoenden Vader meê,
En vroeg verhooring onzer beê.
6. O godlijk Lam, voor ons geslacht!
U dan zij onzen dank gebracht;
Wij smeeken door uw dierbaar Bloed,
Dat Ge ons voor alle kwaad behoedt.

12.

AKTEN VAN GELOOF, HOOP, LIEFDE EN BEROUW.

VOOR OF NA DE BIECHT.

WIJZE: *Lauda, Sion! Salvatore m. — Stabat Mater.* — Bijstand van wie voor u strijden. M. 46; N. M. 5, 44 en 65.

Akte van Geloof.

1. Ik geloof en zal gelooven
Wat Gods Kerk, verlicht van boven,
Voorstelt als geopenbaard;

Gij, mijn God ! Gij kunt niet falen,
 En uw Kerk kan nimmer dwalen,
 Naar Gij zelf ons hebt verklaard.

2. U belijdt ik, nooit volprezen
 Drie Personen, één in Wezen,
 God de Vader, Geest en Zoon !
 God de Zoon kwam tot ons neder,
 Stierf, verrees, en keert eens weder,
 't Kwaad ten straf, en 't goed ten loon.

Akte van Hoop.

3. Vader ! 'k hoop, dat Ge ons zult geven
 Om uw Zoon het eeuwig leven,
 Met al 't geen ons heil vervult ;
 'k Hoop het vast, daar Gij almogend,
 Goed, getrouw en mededoogend,
 't Geven kunt, en wilt, en zult.

Akte van Liefde.

4. Heer ! ik wil uit hart en zinnen
 U steeds bovenal beminnen,
 Want Gij zijt het Opperst Goed ;
 En om U bemin ik allen,
 Die ik naar uw welgevallen
 Als mij zelv' beminnen moet.

Akte van Berouw.

5. God van Goedheid ! heel mijn harte
 Is vol rouw en boetesmarte,
 Om al 't kwaad door mij begaan ;

'k Wil het U ter liefde haten,
 Nooit, o nooit U meer verlaten :
 Neem mij in ontferming aan.

13.

JESUS ZOETE GEDACHTENIS.
 BIJ DE H. BIECHT OF COMMUNIE.

JESU DULCIS MEMORIA.

Wijze, als het Latijn, en Lied IX.

1. Aan Jesus denken is reeds zoet,
 't Geef ware blijdschap aan 't gemoed,
 Maar Jesus' zoete bijzijn gaat
 Voor honig en al wat bestaat.
2. Niets zoeters brengt een zangtoon voort,
 Niets streelenders wordt ooit gehoord,
 Aanminnigers wordt niets gedacht
 Dan Jesus ! door God voortgebracht.
3. O Jesus ! hoop voor al wie boet,
 Wat zijt Gij voor den smeek'ling goed,
 Voor wie U zoekt, hoe teêrgezind,
 Maar wát voor hém wel, die U vindt !
4. Geen tong, neen, spreekt het immer uit,
 Geen letter, die het ooit beduidt :
 Wie 't smaakte, die geheimnis,
 Hij weet, wat Jesus minnen is.

5. Wees, Jesus! onze zielevreugd,
 Die 'tloos eens wezen zult der deugd;
 Zij onze roem in U alleen,
 Door al der eeuwen eeuwen heen.

14.

AKTEN VOOR DE H. COMMUNIE.

- Eenigen.* 1. Jesus! Menschgeworden God,
 Die niet in uw woord kunt falen,
 Gij rust hier in 't Sakrament;
 Kan 't mijn geest niet achterhalen,
Allen. } God der waarheid! 'k tuig het nu,
           } Jesus! ik geloof in U.
- Eenigen.* 2. God van almacht, liefde en trouw!
 'k Ben beschaamd om al mijne zonden,
 Maar Gij, Heer! hebt ze uitgewischt
 In het bloed van zóóveel wonden,
Allen. } Vol betrouwen kom ik nu
           } Goede Jesus! 'k hoop op U.
- Eenigen.* 3. God van liefde en opperst Goed!
 Gij wilt spijzen ons en drenken,
 In 't Geheim der hoogste min
 Heel u zelven aan ons schenken,
Allen. } Liefste Jesus! kom, kom nu,
           } Ach mijn ziel verzucht naar U.

Eenigen. 4. 'k Ben niet waardig, groote God!
 Dat Gij ingaat in mijn harte,
 Spreek, Heer! spreek een enkel woord,
 En, doorwond van liefdesmarte,
Allen. } Schrei ik; Jesus kom toch nu,
 } Kom, o kom! ik smacht naar U.

Eenigen. 5. 'k Zal dan aan den Heil'gen Disch
 U, mijn Jesus! gaan ontvangen,
 U, mijn' God, mijn' grooten God,
 Aan mijn zalig harte prangen,
Allen. } Goede Jesus! kom toch nu,
 } Kom, o kom! ik snel tot U.

15.

AKTEN NA DE H. COMMUNIE.

WIJZE, o. a. als N. M. 57.

Eene stem. 1. Nu heeft mijn Jesus dan
 Zich mij tot spijs gegeven,
 Die mijn verkwikte ziel bewaar'
 In 't eindelooze leven;
Allen. } Ach, goede God! U smeeken wij:
 } Blijf ons nu eeuwig bij.

Eene stem. 2. Zoo is dan waarlijk 's Vaders Zoon
 Tot mijne ziel gekomen,
 En heeft zijn zetel in mijn hart,

- Mijn zondig hart genomen ;
 Ach God! Ach God! U smeeken wij
Allen. } Blijf ons nu eeuwig bij.
- Eene stem.* 3. O dat ik al de stemmen had,
 Die opgaan van deze aarde,
 En 't nimmer zwijgend hemelkoor
 Zich aan mijn loflied paarde !
 U, God! U, God! aanbidden wij,
Allen. } Blijf ons nu eeuwig bij.
- Eene stem.* 4. 'k Aanbid, ik loof, ik dank U, God!
 Ach, zie mijn tranen beven;
 Wat zal ik, goede Jesus! U
 Voor zóóveel liefde geven?
 U, God! U, God! U danken wij,
Allen. } Blijf ons nu eeuwig bij.
- Eene stem.* 5. Ik wil, mijn Jesus! wat ik ben,
 Mijn hart, mijn vreugd en lijden,
 Mijn leven en mijn stervensuur
 Ten offerand U wijden;
 U, God! U, God! beminnen wij,
Allen. } Blijf ons nu eeuwig bij.
- Eene stem.* 6. Maar zwak is onze ziel, o Heer!
 Als 't licht-bewogen riet;
 Almachtig God! wij smeeken U:
 Verlaat, verlaat ons niet;
 Nog eens, nog eens dan smeeken wij:
Allen. } Blijf ons toch eeuwig bij!

SMEEKLIED

TOT ONZE HH. MARTELAARS, ALS ONZE GELIEFDE
BESCHERMERS.

WIJZEN: Maria's beeld te midden, of: Komt,
nó geen kinderbede; en M. 61.

1. Na 's werelds strijd en lijden,
In Jesus' kracht volbracht,
Geniet gij zijn verblijden,
En deelt zijn gloriemacht;
O laat nu, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

2. Wij nog bij 's levens plagen,
Wij zijn in zielsgevaar;
Ach, hoort ons klagen, vragen,
Dat ons uw hulp bewaar';
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

3. Komt Satan ons bekoren,
Lokt vleesch, of wereld aan:
Wilt onze smeekestem hooren,
Ach helpt! of wij vergaan.
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

4. God kroonde u aller leven

Met glorieijken dood;

Mocht op uwe beê Hij geven,

Dat 'k zalig de oogen sloot.

Laat dán, o goede Heil'gen!

Uw voorspraak ons beveil'gen,

Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

5. O waar ge in 'd eeuw'gen vrede

Nu Jesus' aanschijn ziet:

Verwerft mij door uw bede,

Dat ik uw heil geniet'.

O laat dan, goede Heil'gen!

Uw voorspraak ons beveil'gen,

Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

17.

SMEEKZANG

TOT ONZE GORKUMSCHE MARTELAREN ALS
PATROONHEILIGEN.

W I J Z E, als: Komt tot Mij! of: «Godelijk hart!
zooals men dit Lied bij de Eerw. Tilburgsche Zusters zingt.

De eerste, zesde en negende versregel wordt
herhaald.

1. Heil'gen Gods! (bis.)

Waar ge in 's hemels Koren

't Godlijk aanschijn! ziet,

Wilt het smeeken hooren

Van ons Pelgrimslied;

Heil'gen Gods! (bis.)

Gij Patronen, ons in 't leven,
 En in 't stervensuur gegeven;
 Bidt voor ons! (bis.)

2. Dienaars Gods!

Aan uw Heer en Koning
 Hebt ge uw dienst gewijd:
 Groot is uw beloonig,
 Groot als de aardsche strijd;
 Dienaars Gods!

Ach daar wij in véél ontbreken,
 Wilt voor ons bij Jesus spreken,
 Bidt voor ons!

3. Vrienden Gods!

O wat zoet vertrouwen
 Wekt dit minlijk woord!
 God zal ons aanschouwen,
 Die uw beê verhoort;
 Vrienden Gods!

Wat gij vraagt zal Hij ons schenken
 Blijft ons dan bij Hem gedenken,
 Bidt voor ons!

4. Heil'gen Gods!

Méér, neen, dan uw leven
 In uw folterdood,
 Méér kondt gij niet geven
 Dan uw liefde bood;
 Mart'laars Gods!

Naar uw liefde is uw vermogen,
 Ziet ons aan met mededoogen,
 Bidt voor ons!

5. Heil'gen Gods!
 Dienaars, Welbeminden,
 Mart'laars van den Heer!
 Om zijn gunst te vinden,
 Zingen we u ter eer;
 Heil'gen Gods!
 Tot Patronen ons in 't leven,
 En in 't stervensuur gegeven,
 Bidt voor ons!

18.

KEKRHYMNE OP HH. MARTELAARS.

REX GLORIOSE MARTYRUM.

1. Der Martelaren Gloriehoofd,
 En kroon van wie in U gelooft,
 Gij geeft, dat hij die de'aard' verzaakt,
 Uw hemel tot belooning smaakt.
2. Neig haastig ons een gunstig oor,
 Verleen aan onze stem gehoor,
 En bij ons heilig zegelied,
 Gedenk toch onze schulden niet.
3. Die in uw Mart'laars overwint
 Ontfermend uw Belijders mint:
 Verwin ook wat misdreven is,
 Verleener van vergiffenis!

4. Zij God den Vader lof en eer,
 Zijn één'gen Zoon ook, onzen Heer;
 Den Geest en Trooster, met Hem één,
 En nu, en door alle eeuwen heen.

19.

KERKLIED**OP HH. MARTELAARS****SANCTORUM MERITIS.**

WIJZEN, als het Latijn, en eigen melodie.

1. Verheffen wij te zaâm der Heil'gen Hemelvreugd,
 Het hoogverheven loon van heldenmoed en deugd:
 Hen zingen wil de ziel, verwinnaars groot als zij,
 Hen zingen op hun feestgetij.
2. Zij zijn het, wie zoo dwaas de wereld heeft gehaat,
 Door haar als leeg van vrucht en dor van bloem versmaad;
 Zij, goede Koning van het zalig hemelheer!
 Zij streden, Jesus! voor uw eer.
3. Zij hebben, zij voor U bedreiging, geeselsmart,
 En al de razernij van wreedaards uitgehard;
 Hen scheurt de folterklaauw, maar vruchteloos, van een,
 En dringt niet tot het binnenst heen.
4. Gelijk het zwijgend lam, zijn zij door 't zwaard geslacht:
 Geen enk'le zucht weerklinkt, geen enk'le jammerklacht;
 Hun schuldellooze ziel, van heil'gen moed vervuld,
 Bewaart een onverstoord geduld.
5. Wat woord, wat menschentaal, die immer ons verklaart'
 Wat kostbaar loon Gij voor uw Martelaars bewaart;
 Zij sieren, rood van 't bloed, bij stroomen aangeboôn,
 Zich 't hoofd met schitterende kroon.

6. U, hoogste en ééne God en Heer! U smeeken wij :
 Weer alle schuld van ons, maak ons van onheil vrij,
 En geef uw dienaars vreê, dat we eindeloos uw lof
 Bezingen in het hemelsch hof.

 20.

KERKHYMNE OP EEN MARTELAAR.
DEUS TUORUM MILITUM.

Wanneer men een loflied op één onzer XIX HH.
 Martelaars wil zingen.

Wijze, als het Latijn, en L i e d IX.

1. God! uwer strijd'ren zegekroon,
 Hun alvergeldend deel en loon;
 Maak ons, bij 's Mart'laars lofgetij,
 Van alle zondeboeien vrij.
2. Hij toch zag 's werelds schijngeneugt,
 En 't valsche lokaas van haar vreugd,
 Als vol van gal, verachtelijk aan,
 En is ten hemel opgegaan.
3. Gerust ter folt'ring heengespoed,
 Stond hij die uit met heldenmoed;
 Om 't bloed, dat hij voor U vergoot,
 Is hij nu 's hemels deelgenoot.
4. Daarom, zie, goedertieren Heer!
 Op ons ootmoedig smeeken neêr:
 Dat Gij, om 's Mart'laars zegestrijd,
 Uw dienaars van hun schuld bevrijdt.

5. Zij lof en eeuwig eerbetoon
 Aan God den Vader, en den Zoon,
 En Heil'gen Trooster, met Hen één,
 Door de altijddurende eeuwen heen.
-

21.

LIED OP ONZE BEDEVAART.

Op de heenreis, en ook eer men uit de kerk opgaat
 naar het H. Land.

Wijze: O beeld van 't reinste leven!

Eenigen.

1. Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
 Ter vrome beêvaart heen,
 Laat ge aardsche zorgen varen
 En denkt aan God alleen?

Allen.

Wij zijn hier vreemdelingen,
 Ons doel is niet op aard',
 Maar in Gods hemelkringen:
 Zoo leert de bedevaart.

Eenigen.

2. Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
 Ter heil'ge Hoogtijds-Mis,
 En knielt gij om de altaren
 En Jesus' Liefdedisch?

Allen.

Is Hij niet hier beneden
 Als Pelgrim voorgegaan?
 Hem volgen onze schreden
 Op onze Pelgrimsbaan.

Eenigen.

3. O goddelijke goedheid!
 Daar is Hij ons ten spijs,
 En smaken wij de zoetheid
 Van t' hemelsch Paradijs!

Allen.

Daar wordt voor 't aardsche leven
 Ons alle troost en kracht,
 Daar alle hoop gegeven
 Voor onzen stervensnacht.

Eenigen.

4. Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
 Naar Brielle's stede heen,
 En brengt er jaar aan jaren
 Uw lof-en smeekgebeên?

Allen.

Wij eeren onze Broeders,
 Dáár voor 't geloof vermoord;
 Daar werden ze onze hoeders,
 Wier bede God verhoort.

Eenigen.

5. Daar dreef men onder slagen
Hen in processie om,
En steen en straat gewagen
Van al hun marteldom.

Allen.

Daar gaan we, o Pelgrimscharen !
Waar 't heilig water welt,
Ons in 't gebed vergâren
Op 't roemrijk martelveld.

Eenigen.

6. Daar zien zij van hun troonen
Ons bidden op hun graf,
En bieden God de kronen,
Die hun zijn liefde gaf.

Allen.

Zoo daalt genade neder
Voor ons in allen nood ;
Gesterkt gaan wij dan weder,
Voor leven en voor dood.

Bij het naderen van den Briel.

WIJZE: Komt! heffen wij een loflied aan,
en andere medodiën.

1. Laat, Pelgrims! laat uw blikken gaan
Waar ginsche toren ligt:
Het doel van uwe pelgrimsbaan,
De Briel rijst in 't gezicht!
De stad waar Neêrlands Heldental
Voor God het leven bood,
En tot een schouwspel voor 't heelal
Gefolterd werd ter dood.
2. Nog gaan sinds driemaal honderd jaar
Er duizend stemmen om,
En markt en weg en alles daar
Tuigt van hun marteldom.
Ginds, aan dien overdierb'ren grond,
Was hun gebeent vertrouwd,
Waarop hun ziel van 't hemelrond
Met vreugde nederschouwt.
3. Watis 't voor Priesters, vol van deugd,
En strijders voor den Heer,
Wat is het hun een zielevreugd,
Uw ijver voor Gods eer!
Want huldigt gij hun heldennaam,
Gij looft des Heeren werk,

En aarde en hemel juichen saâm
Tot glorie van zijn Kerk.

4. Ja, Pelgrims ! rijze uw jubelklank
Ten hoogen hemel heen,
En stort uw diep gevoelden dank
Met lof- en smeekebeên :
't Is Gods genâ, dat gij gelooft
In Christus en zijn Bruid,
In haar onfeilbaar zichtbaar Hoofd,
Hij spreekt, en 't pleit heeft uit.
5. Ja dankt met Gorkums Broederschaar
Van d' eigen geest bezielde,
Dat gij met hen om één altaar
En Liefdetafel knielt;
Dat gij ook de Onbevleete Maagd
En Moeder van Gods Zoon,
Als kind'ren, in uw harte draagt
En aanroept op haar troon.
6. O Pelgrims, O Pelgrims ! 't is genâ,
Genâ wat ons geschiedt,
Ach slaat gij duizend and'ren gâ,
Uw heil, zij smaken 't niet !
Voor u gedankt, voor hen gebeên !
En 't zoete Vaderland,
Het zij in 't oud geloof weêr één,
Door Willibrod geplant.
7. O God van oppermajesteit !
Aan U zij dank en eer :

Zie, ach! in goedertierenheid
 Op onze smeekbeê neêr;
 Geef, geef ook om de foltersmart
 Van Gorkums Heldenrij,
 Dat ik ten einde toe volhard'
 En met hen zalig zij.

 23.

LOF- EN SMEEKLIED OP HET H. LAND.

WIJZE. U, Josef! wijd ik mijnen zang.

1. Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier neêrgebogen op uw graf;
 Gekroonde Strijders van den Heer!
 Uw broeders zingen u ter eer;
     Zij, nog in 't aardsche stof,
     Zij roepen 't hemelhof
 En alle taal en stemmen saâm,
     Dat ze, o Broedertal!
     Over 't wijd heelal
 De glorie melden van uw naam.
2. Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier neêrgebogen op uw graf;
 Gekroonde Strijders van den Heer!
 Uw broeders zingen u ter eer;
     Maar ook, hier smeeken zij:
     Staat ons toch altoos bij,

Daar is zoo véél, zoo groot gevaar :
 Dat in allen nood,
 Nu en tot den dood,
 Uw trouwe voorspraak ons bewaar'.

3. Gij, Helden Gods ! ziet op ons af,
 Hier zingend biddend op uw graf ;
 Gekroonde Strijders van den Heer !
 Hém zingen wij u ter eer ;
 Den Heer en zijne Bruid
 Verheffe ons maatgeluid ;
 Maar spreek' met ons uw martelbloed,
 Dat Hij door zijn kracht
 Haar voor vijands macht
 En hier en op heel de aard' behoed'.
4. Gij, Helden Gods ! ziet op ons af,
 Hier zingend, biddend op uw graf ;
 Hier gingen eens ten hemeltop
 Gods Eng'len juichend af en op,
 En brachten u de kroon,
 En voerden u ten troon,
 En 't lichaam dat tot in den dood
 Tempel was geweest
 Van den Heil'gen Geest,
 't Bleef hier ter rust in 's aardrijks schoot.
5. Maar eens nog vrienden van den Heer !
 Eens komen 's hemels Eng'len weêr ;
 Aan al hoeken van 't heelal
 Weerklinkt het luid bazuingeschal,

En 't lichaam uit het stof
 Vaart ook ten hemelhof;
 Geliefde Broeders! hoort ons aan:
 Vraagt, o vraagt, dat wij,
 Dan voor eenwig blij,
 Met u ter glorie binnengaan.

24.

SMEEKLIED
TOT ONZE**GORKUMSCHE MARTELAARS,**

Als beschermheiligen voor een zaligen dood.

1. Klink', Neêrlands Kerk! uw feestgeschal
 Voor kind'ren van uw grond;
 Voor Gorkums Heilig Broedertal
 Klink' luid uw lofzang rond!
 Ten derden maal kwam 't Eeuwgetij
 Van hun roemruchten dood,
 Toen voor 't geloof die Heldenrij
 Zich God ten offer bood.
2. Verhef, mijn Kerk van Nederland!
 De glorie ons geschied;
 Want neen! volmaakter offerand
 Dan 't leven is er niet.
 En niet een vluchtig oogenblik
 Schonk hun de hemelkroon:
 Eerst lange, bange stervensschrik
 Verwierf hun 't hemelsch loon.

3. Maar dáárom is hun marteldood
 Zoo kostbaar in Gods oog,
 Spreekt nóg die liefdedaad, zoo groot,
 Voor ons bij Hem omhoog ;
 Voor óns, want de ónnen waren zij,
 Van landaard, taal en bloed,
 En daarom, Neêrlands Heldenrij !
 Neem onze hulde en groet.
4. Maar vraag ook, dierb're Broederschaar !
 Dat, om uw martelpijn,
 God ons van alle kwaad bewaar'
 En we eenmaal mét u zijn ;
 Die in 't geloof zijt voorgegaan,
 Trouw tot den folterstrik,
 Vraagt, dat ook wij onwrikbaar staan
 Tot d' allerlaatsten snik.
5. En daar gij eerst na strijd op strijd
 Uw zegepalmen wont,
 En nieuwe Schutspatronen zijt
 Voor 's levens jongsten stond :
 O vraagt dan, om uw Jubeluur,
 O vraagt bij Jesus' troon,
 Voor ons een zalig stervensuur,
 En 't eeuwig glorieloon.
-

NIEUW PELGRIMSLIED

OP DE

HH. MARTELAREN VAN GORKUM,

bij de tenleerstukverklaring der onfeilbaarheid van den

PAUS ONZEN H. VADER.

WIJZE: Kind'ren van Maria!

I.

9 Juli 1572.

† Neêrlands Pelgrimscharen!

Klinke uw lofgeschal

Voor uwe Martelaren,

Gorkums Heldental.

1. Zij, als wij beleden

Wat Gods Kerk gelooft;

Doch vooral zij streden

Voor haar zichtbaar Hoofd.

† Neêrlands Pelgrimscharen! enz.

2. Hem toch zij verkondden

Als de onwrikb're Rots,

Hem, met al hun monden,

Als 't Orakel Gods! †

3. Tuigden zij hun Vader,

In den folterstrik:

Wij met hen te gader,

Tot den jongsten snik. †

II.

18 Juli 1870.

† Pelgrims! laat ons melden,
 Wat nu is geschied;
 Zingt van Gorkums Helden
 Met dit nieuwe Lied!

1 Thans drie honderd jaren,
 Zijn die Strijd'ren Gods
 Neêrlands Martelaren
 Voor Sint Pieters Rots.

† Pelgrims! laat ons melden, enz.

2. 't Is ook om hun beden,
 Om hun martelpijn,
 Dat wij trouw tot heden
 Rome's kind'ren zijn. †

3. Onze vad'ren streden
 Voor d' Onfeilb'ren Stoel:
 Wij doen 't met deez' beden,
 In één zielsgevoel. †

4. Tal van Kruis-Zouaven
 Zond ons Nederland,
 Die der wereld staven,
 Hoe 't voor Rome brandt. †

5. Dáár, bij 't raadsvergad'ren,
 Wat elk volk gelooft,
 Juichten Neêrlands Vad'ren:
 „LEV' 'T ONFEILBAAR HOOFD”

6. O hoe vreugdedronken
     Nemen wij het aan,
     't Woord ons toegeklonken
     Uit het Vatikaan:
7. „In geloof of zeden
     „Wat de Paus bepaalt:
     „'t Moet nu vast beleden,
     „Dat hij nimmer faalt.” †
8. „JULI zag de glorie
     Onzer Helden Gods:
     JULI die Victorie
     Van Sint Pieters Rots! †
9. Dankbaar dan nu stroome
     Aller smeekgeschal:
     Dat heel Neêrland kome
     Tot den Herderstal. †
10. Dat men eind'lijk keere
     Uit de duisternis,
     Van een Vader leere,
     Die onfeilbaar is. †
11. Voere 't eeuwgetijde,
     Mart'laars! van uw dood
     Alwie dolen, blijde
     In den moederschoot. †
12. Nu, o nu wilt smeeken,
     Dat weêr 't Hoofd der Kerk
     's Vijands macht moog' breken,
     In 't geloof ons sterk'! †

SMEEKZANG

TOT ONZE GORKUMSCHE GELOOFSCHELDEN, BIJ
HET DERDE EEUWFEEST VAN HUN MARTELDOD,
IN 1872.

GEBED

*Voor de pelgrims, ons Vaderland, onze Moeder de
H. Kerk en onzen H. Vader.*

WIJZE: O Maagd, o schoonheid nooit volprezen!
en andere melodiën.

1. Laat nóg, geliefde Pelgrimskoren!
Laat nóg uw blijde zangen hooren!
Viert, één van hart en één van geest,
Het Eeuwtij onzer Martelaren:
Het was sinds driemaal honderd jaren,
Het was hun groot Verwinningsfeest!
2. Zij hebben hier geleefd, geleden,
Hier trouw voor 't kruisgeloof gestreden;
Zij, hoe verlokt, bedreigd, gehoond,
Zij hebben 't afgemarteld leven
Door 't smaadlijk koord voor God gegeven,
Die thans hun offerand bekroont.
3. O ónze Mart'laars! ónze Broeders!
Blijft gij ons, Pelgrims, tot behoeders
En voorspraak in des levens strijd;
Dat wij, wat vijand moog' bekoren,
Getrouw aan Jesus toebehooren,
Met u verwinnen t' allen tijd.

4. Verwinnaars! aan deez' grond ontsproten,
Gij onze land-en strijdgenooten!
Bidt om uw dood en offerand,
Dat ongeloof en dwaling wijke,
Het kruis weêr alverwinnend prijke
Door heel uw dierbaar Nederland!
5. Maar, Helden! uit Gods Kerk geboren,
U loven, smeecken alle Koren
Van 't hier nog strijdend Godsgezin!
Gij, die voor 't Hoofd der broederleden,
Voor aller Vader hebt gestreden,
O bidt nu, bidt dat hij verwinn'.
6. Wilt glorierijke Hemelheil'gen!
Wilt Vader LEO nu beveil'gen,
Als PIUS eens, die naar Gods geest,
Toen hij op Petrus' zetel troonde,
U, Gorkums Helden heilig kroonde,
En thans deelt in uw Zegefeest.
-

AFSCHEID DER PELGRIMS.

In de kerk vóór het vertrek, en op de terugreis.
WIJZE, als het vaandellied, of het Oostenrijksche
Volkslied.

1. Heil, o heil ons, Broederleden!
Pelgrims in dit aardsche dal,
Samen brachten we onze beden
Op het graf van 't Hieldental,
En herdachten, hoe zij streden,
In ons dankbaar lofgeschal.
2. 't Was ons, of uit hooger kringen
Op het plechtig zegefeest,
Daar een stem tot ons kwam dringen,
Zoet als van een hemelgeest:
„Weest ook Jesus' volgelingen,
„Zóó als wij het zijn geweest!”
3. Met hun heldenmoed voor oogen,
Die de wereld overwint,
Die den kampstrijd heeft voltogen
En ten einde toe bemind,
Smeekten we in ons onvermogen:
„Sterk, o God! uw wankel kind.”
4. Maar gegrift is 't ook daarbinnen:
God die 't hoort, ziet op ons af,
Trouw ook willen *wij* beminnen,
Trouw tot in den dood en 't graf,

Om de gloriekroon te winnen
Die Hij onzen Broeders gaf.

5. Laat het, dankb're Pelgrimskoren!
Aan het eind der Pelgrimsbaan,
Laat het aarde en hemel hooren,
Wat in ons is omgegaan:
't Zij voor God en mensch gezworen,
Vast in ons geloof te staan!
6. Zóó dan spreekt gij: „Amen, Amen!”
Met de hand op 't hart geleid
„In den Heil'gen Naam der namen
„Van Gods oppermajesteit,
„Vader, Zoon en Geest te zamen,
„Amen! in der eeuwigheid.”

28.

Hernieuwing der Hoopbeloften,

*Bij het kruis op het Martelveld; of vóór vertrek, in de
kerk bij hunne reliquie; — of ook: bij het H.
Sakrament, op het rust-altaar onder den
Omgang, of in de kerk.*

WIJZE: U, Jozef! wijd ik mijnen zang.

1. Wat eens, toen ik als doopeling
Het leven der genade ontving,
Mijn doopgetuige heeft verzaakt:
Dát zelf, in dankb're liefde ontblaakt,

Dát zweer ik, bij uw graf,
 O Mart'laars! plechtig af,
 En spreek voor't kruis als kind der Kerk :
Ik verzaak, o Heer !
Ik verzaak, o Heer !

Den Satan met bedrijf en werk.

2. Wat eens, toen ik als doopeling
 Geloof en hoop en liefde ontving,
 Mijn doopgetuige heeft verklaard :
 Dát nu, voor hemel en voor aard',
     Dát, Gorkums Heldental !
     Dát tuig ik voor 't heelal,
 Als kind nog van Gods Heil'ge Kerk :
     Ik geloof, o Heer !
     Ik geloof, o Heer !
 Vermeer 't geloof in woord en werk.

3. En daar ik eens als doopeling
 Een Engel aan mijn zijde ontving,
 En Hemelheil'gen tot een wacht,
 Die mij gedenken dag en nacht :
     Zoo rijz' hun hier mijn dank
     In luiden jubelklank ;
 Mijn Engel ! en mijn Schutspatroon !
     'k Roep, het hart vol min,
     'k Roep uw bijstand in :
 Beveelt mij aan Maria's Zoon.

4. Gij, Gorkums Helden ! hier gekroond,
 Die nu den Heer uw kampveld toont,

O dierb're Broeders! hoort ons aan:
 Laat nu uw beê tot Jesus gaan;
     Hoort heel ons Pelgrimstal:
     Elk tuigt hier voor 't heelal,
 In dit hoogheilig oogenblik:
     'k Sterf als kind der Kerk!
     'k Draag haar doopsel-merk!
 O helpt ons tot den jongsten snik.

 29.

Smeekzang voor de Overledenen.

WIJZE, als Stabat Mater

1. Luistert, vrome Pelgrimsleden!
 Uit de diepten rijzen beden
     En deez' teed're jammerklacht:
 „Laat ons, laat ons, Welbeminden!
 „Ach bij u toch deernis vinden,
     „Redt ons uit den kerkernacht!”
2. Met die zielen diep-bewogen,
 Bieden wij vol mededoogen
     Ons gebed tot lafenis;
 Zelv' toch kunnen zij slechts lijden,
 En voor haar is geen bevrijden,
     Eer Gods recht bevredigd is.
3. Dringt er soms door al dat weenen
 Geen bekende stemklank henen,
     Ouders! kind'ren! echtgenoot!

„Gij althans, wilt u ontfermen!
 „Laat ons toch niet vruchtloos kermen:
 „Ach, ons lijden is zoo groot!”

4. Wie ze ook zijn, die duizentallen,
 Ééne liefde bindt ons allen,
     Ons verlost door 't zelfde Bloed;
 Wien één Moederkerk het leven,
 Alles, alles heeft gegeven
     En aan d' eigen Disch gevoed.
5. Wij, door één geloof verbonden,
 Wij, wie 't loochen', wij verkonden:
     's Hemels lichthof duldt geen smet;
 Is een ziel in 's Heeren oogen
 Nog van smet, hoe licht, omtogen,
     Ach, dan roept ze om ons gebed.
6. Spot hebt ge in uw lijdensdagen,
 Spot voor dát geloof verdragen,
     Gorkums dierbaar Heldental!
 Daarom rijzen weêr op heden
 Nog te vuur'ger onze beden,
     Klinke luid ons stemgeschal!
7. 't Klinke luid ten eereboete,
 't Rijz' voor u ten gloriegroete,
     En bij God ten zoengebed
 Van ons, Pelgrims, die nog strijden,
 Voor de zielen die nog lijden,
     Dat Hij ze uit haar smarten redd'.

8. Mart'laars paart met ons uw beden
 Voor de ontslapen Pelgrimsleden,
 En wie 't meest verlaten smacht;
 Bidt voor Jesus' Welbeminden,
 Dat zij eindelijk Hem vinden
 In de glorie, die hen wacht.

30.

DANKLIED

AAN HET EINDE DER BEDEVAART

In de kerk vóór het vertrek, en op de terugreis.

WIJZE, Lieve Moeder van den Heer!
en vele andere melodiën.

1. Pelgrims! rijze uw jubelklank
 Voor het feestheil, ons gegeven;
 Nu 't eenstemmig lied van dank
 Voor de beêvaart aangeheven!
 't Lied van dank bij onze vaan,
 Gorkums Heil'gen hooren 't aan.
2. Dank eerst voor die gaaf van deugd,
 Ons in 't waar Geloof geschonken:
 Hoe is weêr haar vrucht en vreugd
 Duizendvoud ons toegeblonken!
 Één geloof, één Heer, één God:
 Wat geluk, wat zielsgenot!

3. Allen, als één broederschaar,
 Zijn we in de ééne Kerk vereenigd
 Die ons sterkt in zielsgevaar
 En ook aller smarten lenigt:
 Moeder, zij, voor wie hier strijdt,
 Of in 't lout'rend vuur nog lijdt.

4. Wat geluk, haar zichtbaar Hoofd
 Trouw, als kind'ren, aan te hangen;
 Wat genot, voor wie gelooft,
 Aller Heer in 't hart te ontvangen:
 Één geloof, één hoop, één min
 Maakt ons tot één huisgezin!

5. De ééne Heer, der Heil'gen loon,
 Hij is ons ten spijs en leven;
 Zetelt op zijn liefdetroon,
 Om zich staag aan ons te geven:
 Zoo blijft priester en altaar
 Voor de Hem getrouwe schaar.

6. Aarde en hemel zijn vereend
 Aan des Heeren outertreden;
 Daar ook rust het vroom gebeent
 Van zijn reeds gekroonde Leden:
 En omhoog daar smeekt hun bloed,
 Dat zijn liefde ook ons behoed'.

7. Op dien heil'gen martelgrond,
 Waar zij voor hun Meester stierven,

Waar hun aller kruisgalg stond
 En zij de eerekroon verwierven:
 Daar, op 't veld der offerand,
 Is weêr ons geloof ontbrand.

8. Daar, op die genade-steê,
 Daar verdubbelde ons vertrouwen,
 Dat ook wij eens, op hun beê,
 In hun glorie hen aanschouwen,
 Als naar 's levens pelgrimsvaart,
 God ons oproept van deze aard'.
9. Luid dan rijze uw jubelklank!
 Maar bij 't feestgenot van heden,
 Bidt ook, bidt uit liefde en dank
 Voor de ontslapen Pelgrimsleden:
 Geef, Heer! in uw aangezicht
 Geef hun zielen 't eeuwig licht.

31.

Afscheidsgroet.

BIJ EN OP DE TERUGREIS.

WIJZE, als het Angelus-lied, in het Zondagsblad der
 H. Familie van 12 Nov. 1876.

EENIGEN.

1. Ter heilige stede,
 Bij 't roemrijke graf,
 Daar daalde op uwe bede
 Gods zegening af.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 Die trouw ons behoedt,
 O Mart'laars! nu
 deez' dankbare groet.

EENIGEN.

2. Daar smeekten wij weder
 En zongen uw lof:
 Gij zaagt op ons neder
 Van 't hemelsche hof.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 Die sterkt in den strijd,
 O Martelaars! nu
 Deez' hulde gewijd.

EENIGEN.

3. Wij, vol van vertrouwen,
 Wij keeren nu weêr:
 Gij blijft ons aanschouwen
 En bidt bij den Heer.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 Gij troosters in smart!
 O Mart'laars! nu
 Ons minnende hart

EENIGEN.

4. Gij bidt om Gods zegen
 In al onzen nood,

Op al onze wegen,
In 't uur van den dood.

ALLEN.

Aan u, aan u,
Vol liefde en vol macht,
Zij, Martelaars! nu
Ons afscheid gebracht.

EENIGEN.

5, Doch eerst nog een bede
Voor de onzen gedaan,
Die reeds in Gods vrede
Van hier zijn gegaan.

ALLEN.

Met u, met u
Behage onze beê:
„Geef Heer! hun nu,
„Geef d' eeuwigen vreê.”

EENIGEN.

6. Nog wenden wij de oogen
Naar 't minnelijke oord,
Waar God in meêdoogen
Ons smeeken verhoort.

ALLEN.

Aan u, aan u
Die trouw ons behoedt
O Martelaars! nu
Deez' dankbare groet.

INHOUD.

Bladz.

GESCHIEDENIS.

Het lijden der Gorkumsche Martelaars van den 27n tot den 30 Juni.	1

NOVENEN.

EERSTE NOVENE.

*Naar de negen laatste lijdensdagen onzer
Martelaars, van den eersten tot den negenden Juli.*

<i>Dinsdag, 1 Juli.</i> — Zij lijden met offer- vaardigen heldenmoed voor hun geloof.	11
<i>Woensdag, 2 Juli.</i> — Feest van <i>Maria-Be- zoek.</i> — De H. Leonardus, vooral om zijne verheerlijking van Maria, met allen ter dood gezocht.	14
<i>Donderdag, 3 Juli</i> — Onze Martelaars zijn, in hunne ootmoedigheid, vol wantrouwen op zich zelve, vol vertrouwen op God.	17
<i>Vrijdag, 4 Juli.</i> — Het kwaad verwint tot hooger goed.	20
<i>Zaterdag, 5 Juli.</i> — Vurige liefde van onze Martelaren voor het heil der zielen.	21
<i>Zondag, 6 Juli.</i> — Jammerlijke toestand der afvalligen van het geloof.	23

<i>Maandag</i> , 7 Juli. — Het veelvuldig en heldhaftig lijden onzer Martelaren. . . .	26
<i>Dinsdag</i> , 8 Juli. — Hun strijd tegen velerlei verleiding.	32
<i>Woensdag</i> , 9 Juli. — Driedubbele overwinning over foltering, verleiding en afval.	37

T W E E D E N O V E N E.

Op de geloofswaarheden, door onze Martelaars beleden, en de voorname deugden, door hen beoefend.

<i>Eerste dag</i> . Dinsdag. — Gebed vóór elke oefening.	43
Dankbaarheid voor de genade des geloofs.	43
<i>Tweede dag</i> . Woensdag. — Dankbare liefde voor onze Moeder de H. Kerk. . . .	46
<i>Derde dag</i> . Donderdag. — Kinderlijke liefde voor onzen H. Vader.	49
<i>Vierde dag</i> . Vrijdag. IJver voor de zielen.	52
<i>Vijfde dag</i> . Zaterdag. — Dikwerf en godvruchtig biechten.	54
<i>Zesde dag</i> . Zondag. Levendig geloof in het H. Sakrament.	56
<i>Zevende dag</i> . Maandag. — Godsvrucht tot Maria.	59
<i>Achtste dag</i> . Dinsdag. — Geest van gebed.	62
<i>Negende dag</i> . Woensdag. — De genade van	

volharding en een zaligen dood. . . .	66
De Litanie der HH. Martelaren van Gorkum. . . .	69 . 86.

GEBEDEN.

De Lofzang Te Deum, met de verzen en gebeden.—(Zeergestook bij de processie op het H. Land. (Zie 't Latijn bladz. 136). . . .	75 . 99
Smeekebed tot de H. Maagd. Salve Regina. . . .	78 . 102
Gebed tot de Moeder van smarten. Interveniât.	79 . 103
Lof op den marteldood der Apostelvorsten Petrus en Paulus. Ibi Neronis feritas. . . .	80 . 104
Kerkelijk gebed, bij de besproeiing van het volk met gewijd water, en bij ziekenbe- dienen. Asperges. Zeer gevoegelijk als Huiszegen te gebruiken.	81
Smeekebed voor de Overledenen. De pro- fundis.	82
Gebed op het martelveld.	83 . 118
Gebeden, bij eene reliquie onzer Martelaren, of op het H. Land te gebruiken. (Ook dien- stig voor eene Novene bij besmettelijke ziekte en alle behoeften).	87
De Mis der HH. Martelaren van Gorkum. . . .	90
Hulde aan het H. Sakrament, in vereeni- ging met onze Gorkumsche Martelaars.	

(Voor al bij het rust-altaar onder den Omgang.).	105

GEBEDEN VOOR VERSCHILLENDE OMSTANDIGHEDEN.

Akte van onderwerping of berusting in Gods heiligen wil, als ons gebed geene verhooring schijnt te vinden.	108
Bij de verhooring van gebed.	109
Gebed van ouders enz.	109
Gebed voor kweekelingen van het Heiligdom, of die het wenschen te worden.	110
Gebeden om een zaligen dood voor ons zelfen of voor anderen.	111
Voor de zondaars in doodstrijd.	112
Algemeen gebed der Pelgrims voor hunne Processie.	113
De Litanie van alle Heiligen. (Met het Latijn.).	115
De Litanie van de H. Maagd. (Met het Latijn.).	127

Latijnsche gezangen bij de processie.

I. Ave verum. (Met hollandsche ver- taling.).	131
II. Pange lingua. (Met hollandsche vertaling.).	132
III. Te Deum.	136
IV. Magnificat. (Met hollandsche ver- taling.).	138

GEZANGEN.

1.	Loflied aan de Moeder van barmhartigheid. Salve Regina. . . .	141
2.	Jubellied op het XVIII Eeuwfeest der HH. Apostelen Petrus en Paulus, dag der Heiligverklaring onzer Martelaars, in 1867. . . .	142
3.	Kerkhymne van Alle Heiligen—Placare, Christe, servulis. — Ten eerherstel.	144
4.	Jubellied aan de HH. Martelaren van Gorkum.	145
5.	Lofzang aan de HH. Martelaren van Gorkum.	147
6.	Smeezang tot de Martelaars van Gorkum.	149
§ 7.	Pelgrimslied ter eere der HH. Martelaars van Gorkum. Op de heenreis, en ook voor 't opgaan naar het H. Land. (Zie Lied 21). . . .	150 175
8.	Eereboete-lied.	153
9.	Morgenlied. Jam lucis orto sidere.	155
10.	Avondlied. Te lucis ante terminum.	156
11.	Danklied na de H. Mis.	156
12.	Akte van Geloof, Hoop, Liefde en Berouw.	157
13.	Jesus' zoete gedachtenis. Jesu dulcis.	159

	14.	Akten vóór de H. Communie. . . .	160	
	15.	Akten na de H. Communie. . . .	161	
21.	16.	Smeecklied tot onze HH. Martelaars, als onze geliefde Beschermers. . .	163. 192	
22	17.	Smeeckzang tot onze Gorkumsche Martelaars, als Patroonheiligen. . .	164 193.	
23	18.	Kerkhymne op HH. Martelaars. Rex glorioso Martyrum.	166	
24	19.	Kerkhymne op HH. Martelaars. Sanctorum meritis.	167	
25	20.	Kerkhymne op een Martelaar. Deus tuorum militum.	168	
26.	21.	Lied op onze bedevaart. — Op de heenreis, ook vóór 't opgaan naar het H. Land (Zie Lied 7). . . .	169, 198	34 35
27.	22.	Bij het naderen van den Briel. . .	172	24
28	23.	Lof- en Smeecklied op het H. Land. .	174	
29	24.	Smeecklied tot onze Martelaars, als Beschermheiligen voor een zaligen dood.	176 202	36
30	25.	Nieuw Pelgrimslied op de HH. Martelaars van Gorkum, bij de tenleerstukverklaring der onfeil- baarheid van den Paus, in 1870. <i>Voor onzen H. Vader.</i> 1.—9 Juli 1572. . . . . 11.—18 Juli 1870.	178 204 178 179	

- 31 26. Smeekezang tot onze Gorkumsche geloofshelden, bij het Derde Eeuwe-feest van hun marteldood, in 1872. — Gebed voor de Pelgrims, ons Vaderland, onze Moeder de H. Kerk en onzen H. Vader. . . 181
- 32 27. Afscheidslied der Pelgrims. — vóór het vertrek en op de terugreis. . . 183. *209*
- 33 28. Hernieuwing der doopbeloften. — Bij het kruis op het Martelveld; of, vóór het vertrek, in de kerk, of bij het H. Sakrament op het rust-altaar onder den omgang. 184
- 34 29. Smeekezang voor de overledenen. . 186. *212*
- 35 30. Danklied aan het einde der Processie. Vóór het vertrek en op de terugreis 188. *215*
- 36 31. Afscheidsgroet. — Bij en op de terugreis. 190

1977g13-W

